

EINDVERSLAG

OPGRAVING MET HET OOG OP WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLING

DIEST – BEGIJNHOF – KRAAIENESTSTRAAT 4

VERSLAG VAN RESULTATEN

J. CLAESEN, N. GEELLEN, S. VERSTREKEN,
D. WIJNS, O. VAN DE PEER & K. BOUCKAERT

NOVEMBER 2025

Titel

Eindverslag Diest – Begijnhof – Kraaieneststraat 4

Auteur(s)

Jan Claesen, Niels Geelen, Stien Verstreken
Dimitri Wijns, Oliver Van de Peer & Kevin Bouckaert

Actoren veldwerk

Kevin Bouckaert (erkend archeoloog/veldwerkleider) &
Dimitri Wijns en Oliver Van de Peer (assistent-archeologen)

Projectnummer

2024I180

Plaats en datum

Kortenaken, november 2025

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2024I180
ISSN 2034-5615

© 2025 ARCHEBO bv

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

1 INHOUDSOPGAVE

2	Beschrijvend gedeelte	5
2.1	<i>Algemeen</i>	5
2.2	<i>Aanleiding onderzoek.....</i>	5
2.3	<i>Administratieve gegevens.....</i>	5
2.4	<i>Onderzoeksopdracht</i>	9
2.4.1	Wijze van uitvoering.....	9
2.4.2	Onderzoeksvragen	10
2.4.3	Contextgebonden bepalingen	11
2.4.4	Verwerking	12
2.5	<i>Beschrijving van de geplande werken</i>	12
2.5.1	Huidige situatie	12
2.5.2	Toekomstige situatie	14
2.6	<i>Werkwijze en strategie</i>	16
2.6.1	Opgravingsmethode.....	16
2.6.2	Organisatie van de opgraving.....	16
2.6.3	Relevant gebruikt materiaal.....	17
2.6.4	Afwijkingen uitvoer onderzoek	18
2.6.5	Selectiekeuze vondsten.....	18
2.6.6	Selectiekeuze staalname	18
2.6.7	Inbreng specialisten en algemene wetenschappelijke advisering	18
3	Assessmentrapport	19
3.1	<i>Gehanteerde methode, technieken en criteria.....</i>	19
3.2	<i>Observaties en registraties</i>	19
3.2.1	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren	19
3.2.2	Assessment van de vondsten	20
3.2.3	Assessment van de stalen	21
3.2.4	Conservatie-assessment.....	23
3.3	<i>Uitwerking en deponering.....</i>	23
3.3.1	Strategie voor de verwerking	23
3.3.2	Conservatiestrategie	23
3.3.3	Deponering van het archeologisch ensemble	24
3.3.4	Onderzoeksvragen bij vervolgonderzoek	24
4	Interpretatie van de archeologische site	25
4.1	<i>Landschappelijk, historisch en archeologisch kader</i>	25
4.1.1	Topografische situering, geologie en landschap	25
4.1.2	Archeologische en erfgoedkundige data.....	27
4.1.3	Historische en cartografische analyse.....	28
4.2	<i>Stratigrafische opbouw.....</i>	41
4.2.1	Bodemgenese.....	41
4.2.2	Bodembewaring en bewaring archeologische site en artefacten	43
4.2.3	Referentiebodems op gekende archeologische sites.....	44

4.3	<i>Sporen en structuren</i>	44
4.3.1	Werkput 1	46
4.3.2	Werkput 2	48
4.3.3	Werkput 3	51
4.3.4	Werkput 4	53
4.3.5	Afronding onderzoek.....	57
4.4	<i>Vondstmateriaal</i>	58
4.4.1	Werkput 1	58
4.4.2	Werkput 2	67
4.4.3	Werkput 3	68
4.4.4	Werkput 4	68
4.4.5	Metaaldetectie	75
4.4.6	Stalen.....	77
5	Synthese	78
5.1	<i>Interpretatie en datering van de archeologische site</i>	78
5.2	<i>Belang en betekenis van de archeologische site</i>	80
5.3	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	85
5.4	<i>Samenvatting</i>	88
6	Bibliografie	90
7	Figurenlijst	92
8	Tabellenlijst	94
9	Plannenlijst	95
10	Bijlagen	102
10.1	<i>Sporenlijst</i>	102
10.2	<i>Murenlijst</i>	102
10.3	<i>Vondstenlijst</i>	103
10.4	<i>Lijst metaaldetectie</i>	105
10.5	<i>Stalenlijst</i>	105
10.6	<i>Tekeningenlijst</i>	106
10.7	<i>Fotolijst</i>	107
10.8	<i>Referentieprofielen</i>	110
10.9	<i>Conservatierapport</i>	111
10.10	<i>Skeletformulieren</i>	111
10.11	<i>Resultaten aardkundige en natuurwetenschappelijke analyses</i>	111

2 BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1 ALGEMEEN

Het projectgebied betreft een historische begijnhofwoning aan de Kraaieneststraat 4 op het begijnhof van Diest (prov. Vlaams-Brabant). Het betrokken projectgebied situeert zich binnen UNESCO-werelderfgoed (sinds 1998) en ook binnen de historische stadskern van Diest. Het begijnhof van Diest is ook beschermd als monument.

2.2 AANLEIDING ONDERZOEK

De voorziene werken zullen het archeologisch niveau verstoren. De bestaande vloer van het pand werd evenwel reeds opgebroken door de vorige eigenaar. De uit te voeren werken omvatten het aanbrengen van een betonplaat van 20 cm dik welke verankerd zal worden in de bestaande funderingen. Hierbij wordt 14 cm EPS-isolatie voorzien, 8 cm chape en een afwerkingslaag van 1,5 cm.

De totale vloeropbouw bedraagt dan ook 43 cm onder het huidige vloerniveau; hiervoor dient de aarde onder de huidige vloer afgevoerd te worden.

Onder deze betonplaat zullen ook nieuwe sanitaire leidingen aangebracht worden waardoor de bodem op bepaalde plaatsen dieper dan 43 cm onder het loopvlak dient uitgegraven te worden.

Voor wat het koergedeelte in het noordwesten van het projectgebied betreft, worden de bestaande betondallen verwijderd. Tegen de muur komen buitenunits van de lucht-lucht warmtepomp te hangen. De leidingen van deze installatie dienen over de koer tot op de nieuwe betonplaat in de woning te lopen. Binnen worden ze over de betonplaat verdeeld. Op de koer zal dus één sleuf gegraven moeten worden.

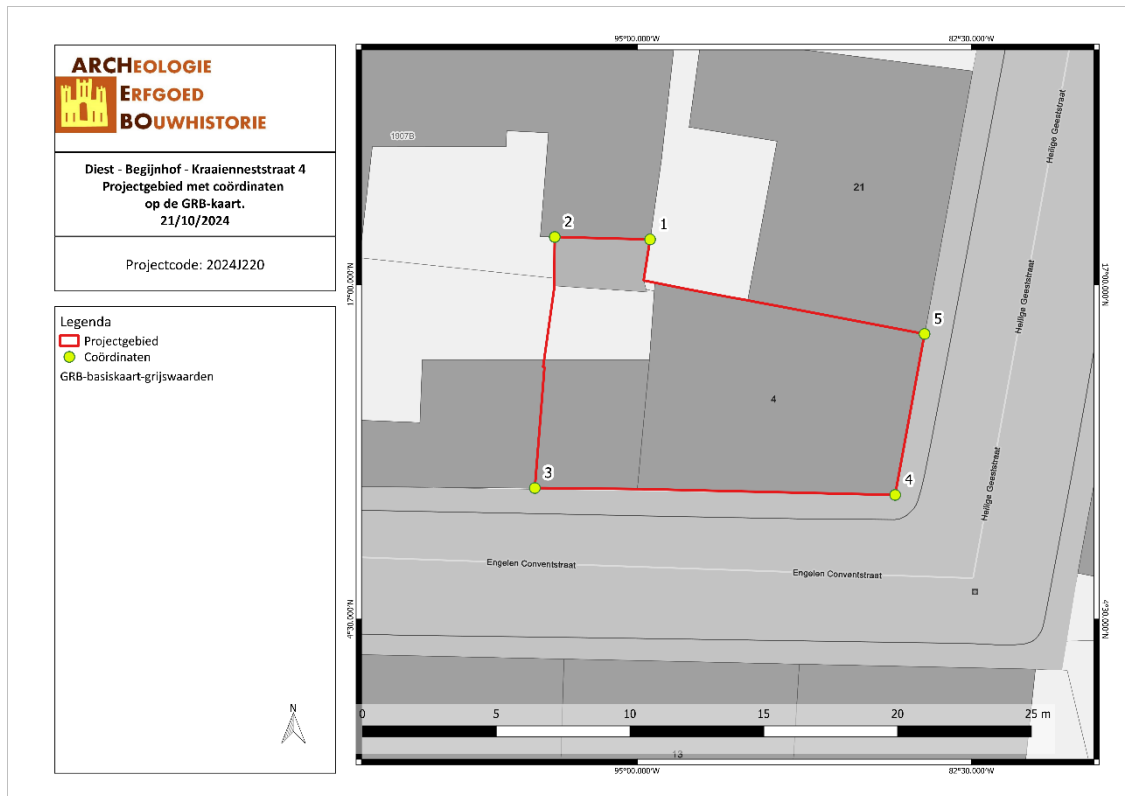
2.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

De opgraving is het gevolg van een bureaustudie met het oog op wetenschappelijke vraagstelling (ID: 756).

Het projectgebied is gelegen aan de Kraaieneststraat 4 in het begijnhof van Diest (prov. Vlaams-Brabant). Kadastraal staat het perceel waarop het onderzoek betrekking heeft genummerd als: Diest, Afd. 1, Sectie A, perceelsnummer 1909A. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 103,77 m².

De archeologische opgraving (met code DIBE, 2024I180) werd uitgevoerd door ARCHEBO bv en dit van 26 november t.e.m. 4 december 2024, onder leiding van erkend archeoloog Kevin Bouckaert (OE/ERK/Archeoloog/2020/00030). Voorliggend rapport is het eindverslag van de onderzoekshandelingen.

Administratieve fiche			
Naam site:	Diest – Begijnhof – Kraaieneststraat 4		
Afkortingscodes:	DIBE/DIKR		
Onderzoek:	Opgraving		
Ligging:	Vlaams-Brabant, Diest, Kraaieneststraat 4		
Kadaster:	Diest, Afd. 1, Sectie A, N° 1909A		
Coördinaten :	1	X	198625,470
		Y	186498,689
	2	X	198621,923
		Y	186498,778
	3	X	198621,178
		Y	186489,395
	4	X	198634,643
		Y	186489,137
	5	X	198635,736
		Y	186495,155
Uitvoerder :	ARCHEBO bv		
Projectcode bureaustudie :	2024J220		
ID-nummer bureaustudie:	756		
ID-nummer archeologierapport :	3189		
Projectcode opgraving :	2024I180		
Projectleiding :	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding :	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Opdrachtgever		
Grootte projectgebied:	Ca. 103,77 m²		
Uitvoeringsperiode:	26 november t.e.m. 4 december 2024		
Reden van de ingreep	Renovatie begijnhofwoning.		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van het verslag van resultaten is een overzicht bieden van de resultaten van de uitgevoerde onderzoekshandeling en het wetenschappelijk potentieel duiden.		

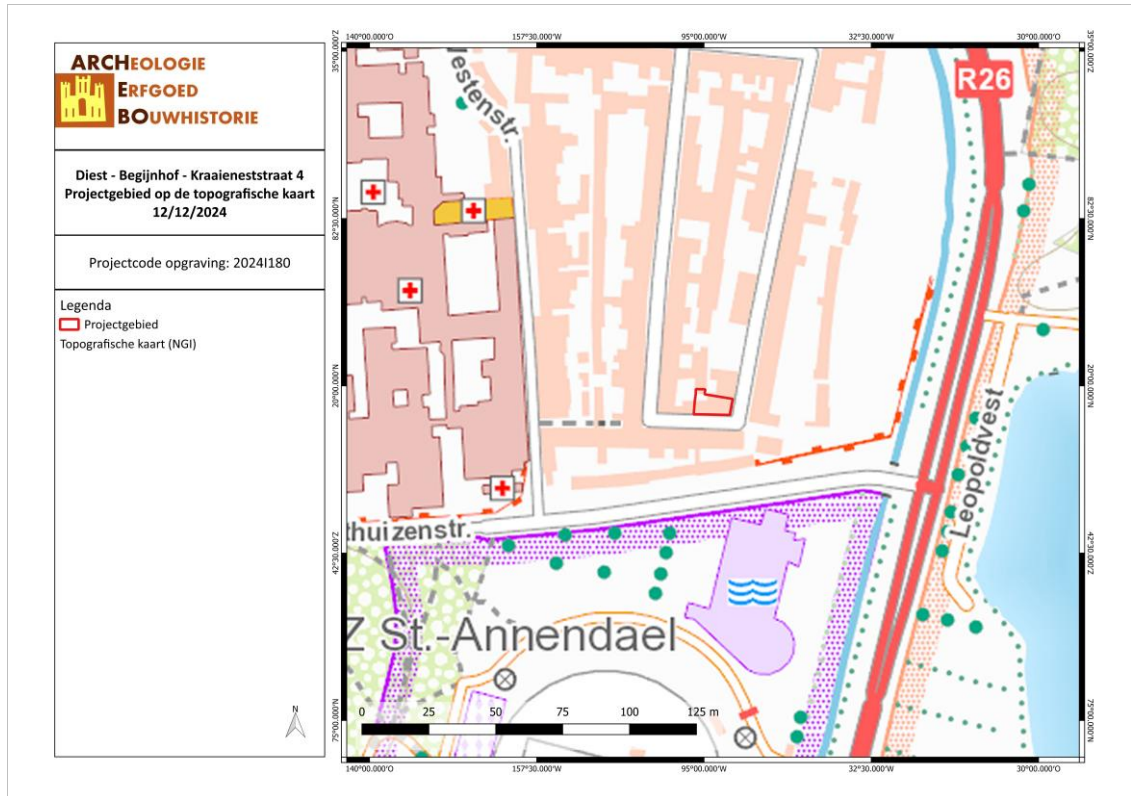
DIKR/24/10/21/1 - Digitale aanmaak

Figuur 1: Het projectgebied met coördinaten op de GRB-kaart (Geopunt, 2024)

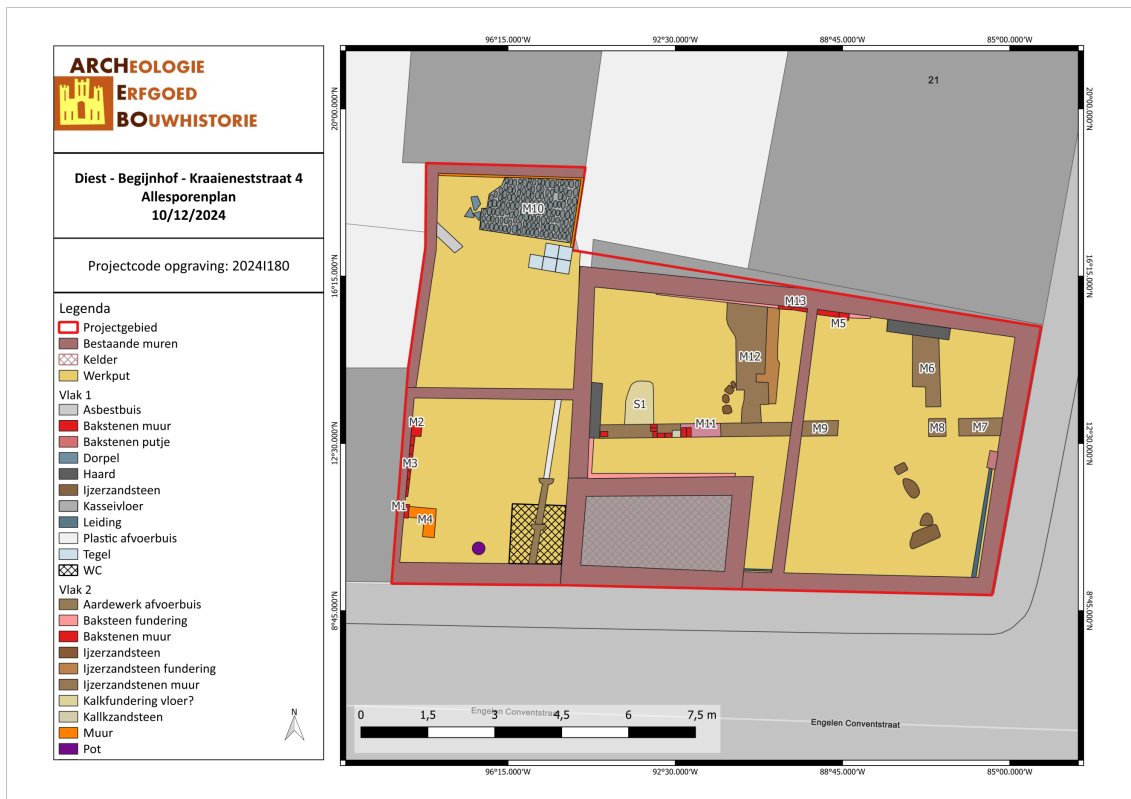
DIKR/24/10/21/2 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Het projectgebied op de orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)

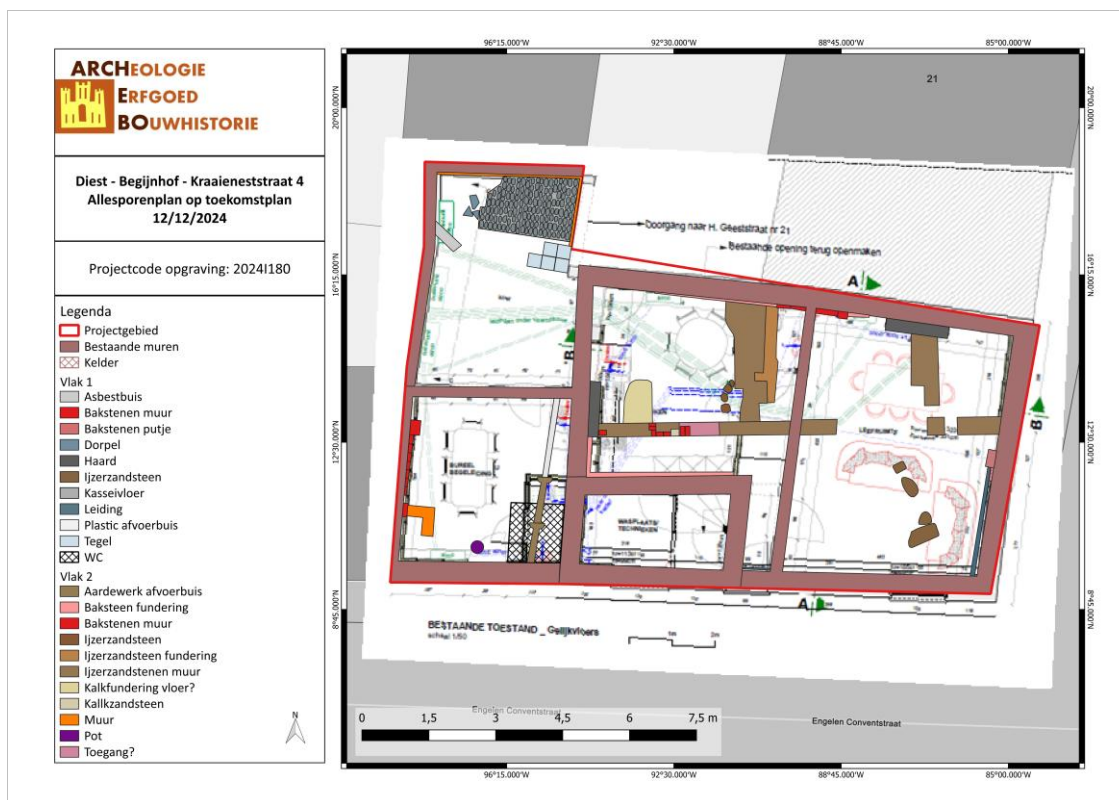
DIKR/24/12/12/3 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Het projectgebied op de topografische kaart (Geopunt, 2024)

DIKR/24/12/10/4 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Allesporenplan (© ARCHEBO bv)

DIKR/24/12/12/5 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Allesporenplan op toekomstplan (© ARCHEBO bv)

2.4 ONDERZOEKSOPDRACHT ¹

2.4.1 Wijze van uitvoering

De geplande werken zullen mogelijke archeologische niveaus verstoren. De kans bestaat dat bij de aanleg van de sanitaire leidingen en de betonnen vloerplaat eventuele bewaarde archeologische resten vernietigd zullen worden. Dit dient met een archeologische opgraving onderzocht en gedocumenteerd te worden. **Er wordt voorgesteld dat de uitvoering van de geplande werken begeleid zal worden door een erkend archeoloog en enkele assistent-archeologen.**

Tijdens de uitvoering dient de erkende archeoloog de ter plaatse aan te leggen niveaus te bepalen, dit omwille van het feit dat er geen voorkennis is van eventuele aanwezige archeologische niveaus. Het aantal vlakken en de aanlegdiepte per vlak dient ter plaatse bepaald te worden door de erkende archeoloog. De aanlegdiepte zal ongeveer tot 43 cm onder het loopvlak gaan wat overeenstemt met de diepte van de uit te voeren renovatiewerken. Aangezien er sanitaire leidingen onder de betonnen vloerplaat aangelegd worden, zal op deze plaatsen de bodem dieper uitgegraven moeten worden. De manier van uitgraven (machinaal of handmatig) zal bepaald worden door de erkende archeoloog en hangt af van de gebouw- en werkomstandigheden, de ruimte, de veiligheidsmaatregelen en de technische mogelijkheden of beperkingen eigen aan de renovatiewerken en het onderzoek.

Eventueel aanwezige archeologische niveaus die dieper liggen dan de geplande verstoringsdiepte kunnen *in situ* bewaard blijven. Indien het diepst aangelegde vlak alsnog sporen omvat, dienen deze sporen wel

¹ CLAESEN J. *et al*, 2024, pp. 25-28 (onuitgegeven rapport)

geregistreerd en beschreven te worden evenwel zonder ze verder te onderzoeken. Dit niveau dient ter bescherming volledig afgedekt te worden met geotextiel.

Tijdens de archeologische opgraving dienen de archeologische niveaus, alsook de storthopen gecontroleerd te worden met een metaaldetector.

2.4.2 Onderzoeksvragen

Een archeologische opgraving heeft tot doel de informatie uit het bodemarchief in de vorm van een archeologisch ensemble te behouden en te ontsluiten door archeologische sites, sporen en artefacten vrij te leggen en te onderzoeken.

De hieronder weergegeven vragen gaan uit van de archeologische verwachting opgesteld op basis van het bureauonderzoek²:

- *Zijn er sporen of oude funderingen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen en eventuele funderingen?*
- *Maken de sporen / funderingen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Zijn er nog sporen bewaard van de houtleembouw van vóór de 16de eeuw?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kan er een uitspraak gedaan worden over de bouwgeschiedenis, indeling van de bouwblokken en/of perceelsverdeling van het projectgebied vóór de 20ste eeuw.*
- *Kan er een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie? Zijn er aanwijzingen van activiteiten die plaatsvonden op het projectgebied?*
- *Kunnen er diverse vloerniveaus vastgesteld worden? Zo ja, indien mogelijk vast te stellen: waaruit bestaan deze vloerniveaus en hoe kunnen ze gelinkt worden aan de bouwgeschiedenis op het projectgebied? Houden ze verband met een ouder, vroeger gebouw?*
- *Geven de vloerniveaus informatie over het gebruik van de gelijkvloerse ruimten? Kunnen er sporen van haarden vastgesteld worden?*
- *Indien er vloerrestanten aangetroffen worden, gaat het dan om natuurstenen vloerfragmenten of terracotta vloerelementen? Is er sprake van gedecoreerde tegels of specifieke geometrische vormen. Indien terracottategels aangetroffen worden: zijn deze met of zonder glazuur, zijn ze homogeen of ruw gemagerd, zijn ze reducerend (zwart / grijs) of oxideren (rood) gebakken?*
- *Werden er archaeologica aangetroffen? Zo ja, om welke archaeologica gaat het? Dragen ze bij tot de kennis en het gebruik van het gebouw en het dagelijkse leven op het begijnhof? Kunnen ze in verband gebracht worden met een oudere voorganger van het gebouw? Geef een korte omschrijving / beschrijving en probeer eventueel het belang ervan te kaderen.*
- *Wat zeggen de aangetroffen resten over de welstand, de levenswijze, de sociale en de economische achtergrond van de Begijnen?*
- *Hoe kunnen de resultaten van dit onderzoek gekaderd worden binnen de bestaande kennis en geschiedenis van het Begijnhof van Diest (en bij uitbreiding deze van de stad)?*

² CLAESEN J. *et al*, 2024 (onuitgegeven rapport)

2.4.3 Contextgebonden bepalingen

2.4.3.1 *Grachten*

Gezien het begijnhof van Diest op een laag gelegen nat stuk grond ligt, dient er gelet te worden op de aanwezigheid van eventuele oude afwateringsgrachten of-greppels.

Indien er grachten of sporen dienaangaande aangetroffen worden, dienen voldoende profielen gemaakt te worden. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ondiepe grachten worden volledig opgegraven waarbij eventuele vondsten geregistreerd worden. Het verzamelen van de vondsten gebeurt per grachtsegment zodat spatiale analyse van de vondstenverspreiding mogelijk is. Bij het aantreffen van diepe en/of omvangrijke grachten wordt een eerste vlak aangelegd en geregistreerd op het niveau waar de insteek zichtbaar wordt. Grondsporen andere dan de gracht worden gecoupeerd en afgewerkt. De vulling van de gracht wordt onder toezicht van de vergunninghouder (machinaal voor zover dit gezien de gebouwcontext mogelijk is) laagsgewijs verwijderd tot de maximale diepte van de gracht zichtbaar is. Daarbij wordt het vlak systematisch gecontroleerd op vondsten en gescreend met een metaaldetector. Bij het verwijderen van de vulling dient tevens speciale aandacht besteed te worden aan het herkennen en registreren van houten en andere structurele elementen die deel uitmaakten van zowel de bouw als de werking van de gracht. Verder wordt de nodige aandacht besteed aan restanten van bruggen en bouwwerken die aan de gracht grensden. Op zulke plaatsen worden bijkomende monsters genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Indien de onderkant van de gracht niet bereikt kan worden, dient het grachtprofiel aangevuld te worden door middel van boringen om de 50 cm. Hierbij wordt er tot minstens 20 cm in de moederbodem geboord.

2.4.3.2 *Waterputten, beerputten, silo's, diepe afvalputten*

Gezien de typische stadscontext van het begijnhof bestaat de kans dat er binnen het projectgebied beerputten, afvalputten en waterputten kunnen aangetroffen worden.

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek en dateringsonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er zorg voor gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de wetgeving inzake veiligheid. Indien sprake van een bewaarde bekisting of stenen mantel, dient deze vrijgelegd te worden en in detail te worden geregistreerd. Bij het couperen van beerputten, wordt de coupe op de kleinst mogelijk werkbare oppervlakte gezet opdat men de verschillende lagen goed kan onderscheiden en apart kan volgen. De bewaarde houten of stenen putstructuur zelf dient in detail geregistreerd te worden betreffende de constructiewijze, de situering van het stortgat en een eventuele fasering. Indien er grote coupes gemaakt dienen te worden, wordt de werkwijze vooraf besproken op een tussentijdse vergadering met Onroerend Erfgoed, de wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever. De heropvulling van deze diepere sporen gebeurt conform de wetgeving rond bodemverzet en de afspraken met de opdrachtgever. Beerputten en afvalkuilen worden bemonsterd en gezeefd met het oog op de analyse van het consumptiepatroon (zoologisch onderzoek, visrestenonderzoek, macroresten, etc....).

2.4.3.3 *Muren en vloeren*

Gezien de context van het onderzoek, namelijk in een gebouw onder de huidige vloer, dient er in deze dan ook bijzondere aandacht te gaan naar vloer- en muur- of funderingselementen.

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van funderingen en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden minimum de omtrek, bouwnaden, gebruikte bouwmaterialen, metselverbanden, bewerkingssporen, decoratieve elementen en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Verschillende fases en verschillen in materiaalgebruik worden op de plannen en façadetekeningen duidelijk grafisch van elkaar onderscheiden. Baksteenformaten worden genoteerd (lengte x breedte x dikte). Alle muren en vloeren worden gefotografeerd met overlappingsen en zichtbare topografisch ingemeten punten. De foto's worden d.m.v. een programma voor beeldcorrectie (bv rasterdesign) geschaald, gecorrigeerd en verwerkt tot een totaalbeeld van elk muurvlak of vloer. Van de mortel van elke niet dateerbare muur worden stalen genomen voor datering. Indien de mortel houtskool bevat, wordt er minstens 5 stalen genomen in overleg met een deskundige; hierbij wordt er op gelet dat de houtskool voldoende groot is. Indien de mortel geen houtskool bevat, worden er minstens drie stalen genomen door een specialist. Alle stalen worden aangeduid op het plan of de façadetekening van de muur.

Een coupe dwars op de fundering moet de aanwezigheid van een aanlegsleuf onderzoeken. Er is aandacht voor werk- en afbraakniveaus. Alle eco- en artefacten in een opmaaklaag worden ingezameld. Van elke bakstenen muur wordt een baksteen ingezameld die representatief is voor het bouw materiaal van de muur. Bij muren in recuperatiemateriaal worden enkel de stenen met bouwsculptuur (bv. maaswerk, zuilelementen e.d.) ingezameld, indien ze niet *in situ* kunnen bewaard worden. Van elke natuurstenen er muur wordt een fragment van het bouw materiaal bewaard voor mogelijke steendeterminatie.

Vloeren worden inzonderheid in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van erop of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Vloeren worden minstens in hun geheel gefotografeerd (zie ook hierboven). Bij een vloer met een bepaald patroon worden detailfoto's genomen met schaallat. Een vloer met decoratieve tegels dient in detail te worden ingetekend en gefotografeerd. Indien de vloeren moeten uitgedroogd worden, dienen deze tegels, ook de niet-decoratieve wanneer ze deel uitmaken van de decoratieve vloer, gerecupereerd te worden en krijgen ze een nummer dat op het detailplan wordt aangeduid. Van elke niet decoratieve vloer wordt een vloertegel ingezameld die representatief is voor het bouw materiaal van de vloer. Bij de recuperatie van de tegels worden de nodige conservatiemaatregelen in acht genomen. Alle artefacten in een opmaaklaag worden ingezameld.

2.4.4 Verwerking

Voor de rapportage en de uitvoering dient de Code van Goede Praktijk gevolgd te worden.

2.5 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKEN ³

2.5.1 Huidige situatie

Het projectgebied met een oppervlakte van ca. 103,77 m² betreft een historisch pand aan de Kraaieneststraat 4 op het begijnhof van Diest. Dit projectgebied ligt in de historische stadskern van Diest en dit is een vastgestelde archeologische zone. Op het Gewestplan wordt deze zone ingekleurd als *“Woongebieden met cultureel, historische en / of esthetische waarde”*. Het begijnhof zelf is beschermd als

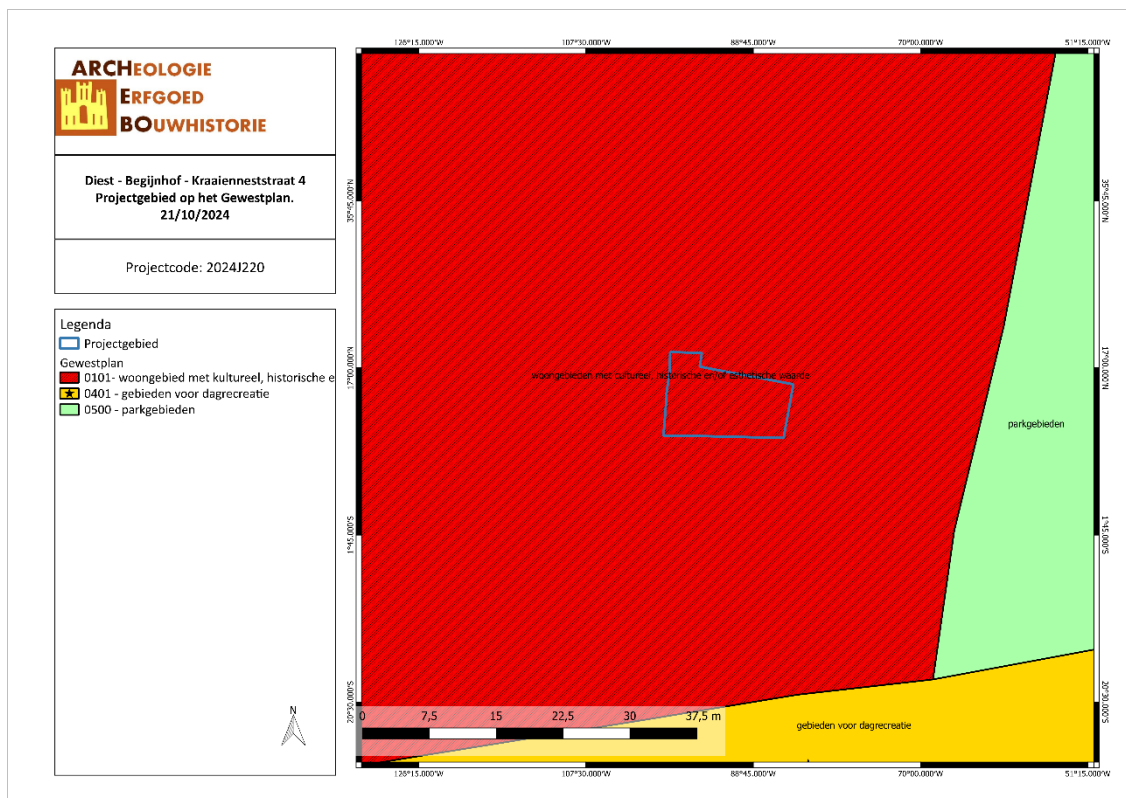
³ CLAESEN J. *et al*, 2024 (onuitgegeven rapport)

cultuurhistorisch landschap en is tevens samen met 12 andere Belgische begijnhoven opgenomen op de lijst van het Unesco-werelderfgoed en dit onder de criteria II, III en IV.⁴

Criterium II wijst op de specifieke stedenbouwkundige aspecten die aansluiten bij stedelijke en landelijke nederzettingen samen met de typische architectuur die de religieuze en de traditionele vormgeving in de toenmalige lage landen verenigt.

Criterium III onderkent de uitzonderlijke waarde van de begijnhoven als een unieke getuige van de culturele traditie die vanaf de Middeleeuwen is opgebouwd in Noordwest-Europa door onafhankelijke religieuze vrouwen.

Criterium IV stipt het uitzonderlijke karakter aan van het architecturale ensemble dat verband houdt met een typische beweging van Middeleeuwse oorsprong die seculiere en semi-gemeenschappelijke religieuze beleving verenigt.

DIKR/24/10/21/6 - Digitale aanmaak.

Figuur 6: Het projectgebied op het Gewestplan. (Geopunt, 2024).

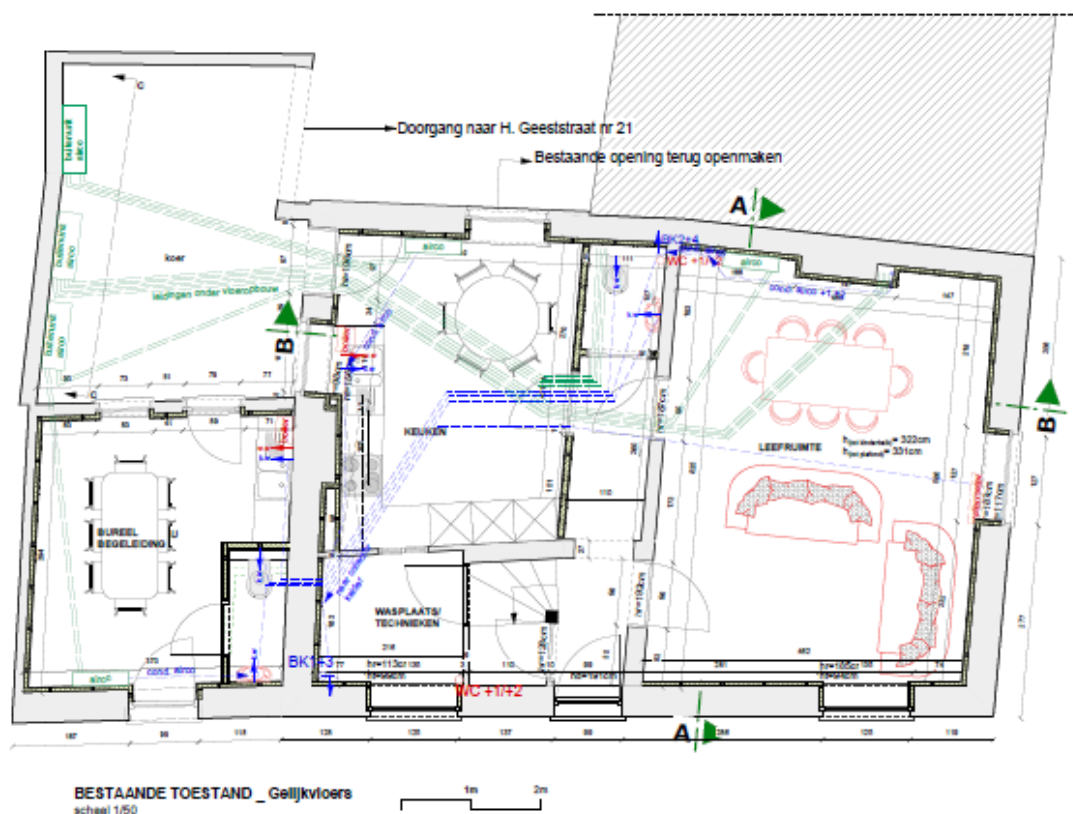
De huidige situatie betreft een bakstenen begijnhofwoning met een koertje in het noordwesten. Slechts een zeer klein gedeelte van de woning is **onderkelderd**. Dit keldervolume heeft een oppervlakte van **ongeveer 10,28 m²**. Op deze plaats zullen bijgevolg geen bodemingrepen plaatsvinden. Van het totale oppervlak van het projectgebied rest er dus een **onderzoekbare oppervlakte van in totaal ongeveer 93,49 m²**.

⁴ CLAESEN J. *et al*, 2018, pp. 6

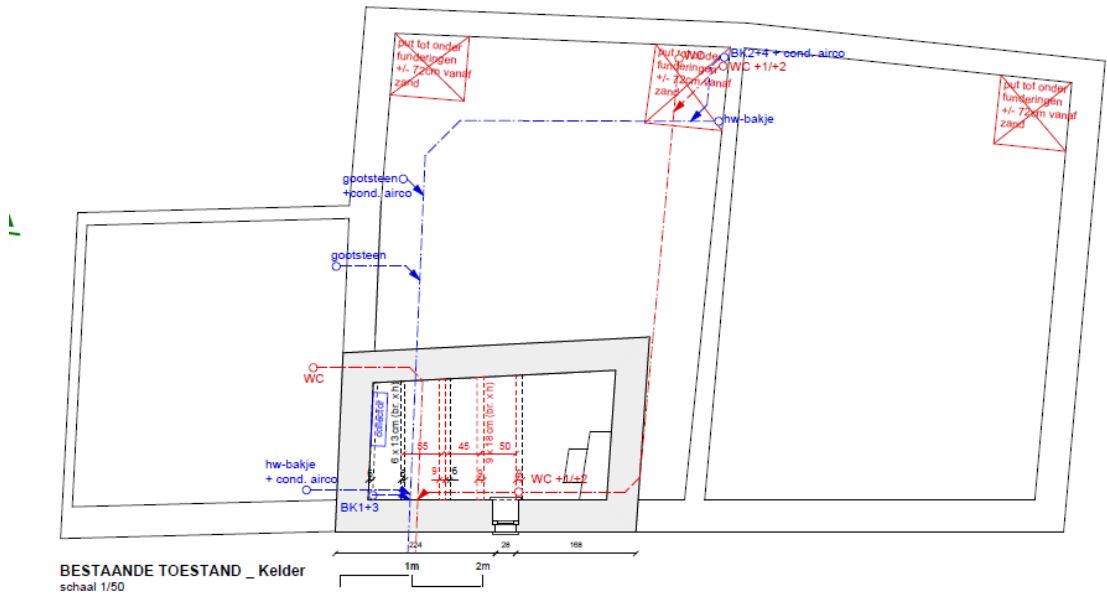
2.5.2 Toekomstige situatie

De aanvraag heeft betrekking op het gelijkvloerse gedeelte met inbegrip van het koertje waar hoger beschreven werken zullen plaatsvinden. Hoewel de werken en leidingen duidelijk op het plan aangegeven zijn, dient men toch rekening te houden met mogelijke wijzigingen tijdens de uitvoer van de werken: zo kan het gebeuren dat leidingen misschien elders moeten gelegd worden, dat er meer moet uitgegraven worden (sanitaire leidingen) en dit afhankelijk van allerlei omstandigheden eigen aan renovaties in historische panden. Ook de ondergrond kan daarbij een rol spelen. In ieder geval zal het grootste deel van het gelijkvloers moeten uitgegraven worden tot op een diepte van 43 cm onder het huidige loopvlak; mogelijk iets dieper voor de sanitaire leidingen onder de geplande betonplaat. De sleuven voor de leidingen op het koertje zullen misschien minder diep moeten aangelegd worden tenzij dit een technisch probleem vormt en er dieper moet gewerkt worden. Het keldertje valt in ieder geval buiten de te onderzoeken zone.

Tot slot dient vermeld te worden dat er ook een drietal controleputten (binnen in het gebouw, aan de N-zijde) inzake funderingsonderzoek werden aangelegd. Deze controleputten hadden een diepte van 72 cm onder het loopvlak en dit tot onder de funderingen.

Figuur 7: Plan van het gelijkvloers met aanduiding van de te voorziene leidingen. (Opdrachtgever, 2024).

Figuur 8: Kelderplan. (Opdrachtgever, 2024).

DIKR/24/10/21/7 - Digitale aanmaak.

Figuur 9: Synthesepan met projectgebied en keldervolume op de GRB-kaart. (Geopunt, 2024).

2.6 WERKWIJZE EN STRATEGIE

2.6.1 Opgravingsmethode

Zie 2.4 Onderzoeksopdracht.

2.6.2 Organisatie van de opgraving

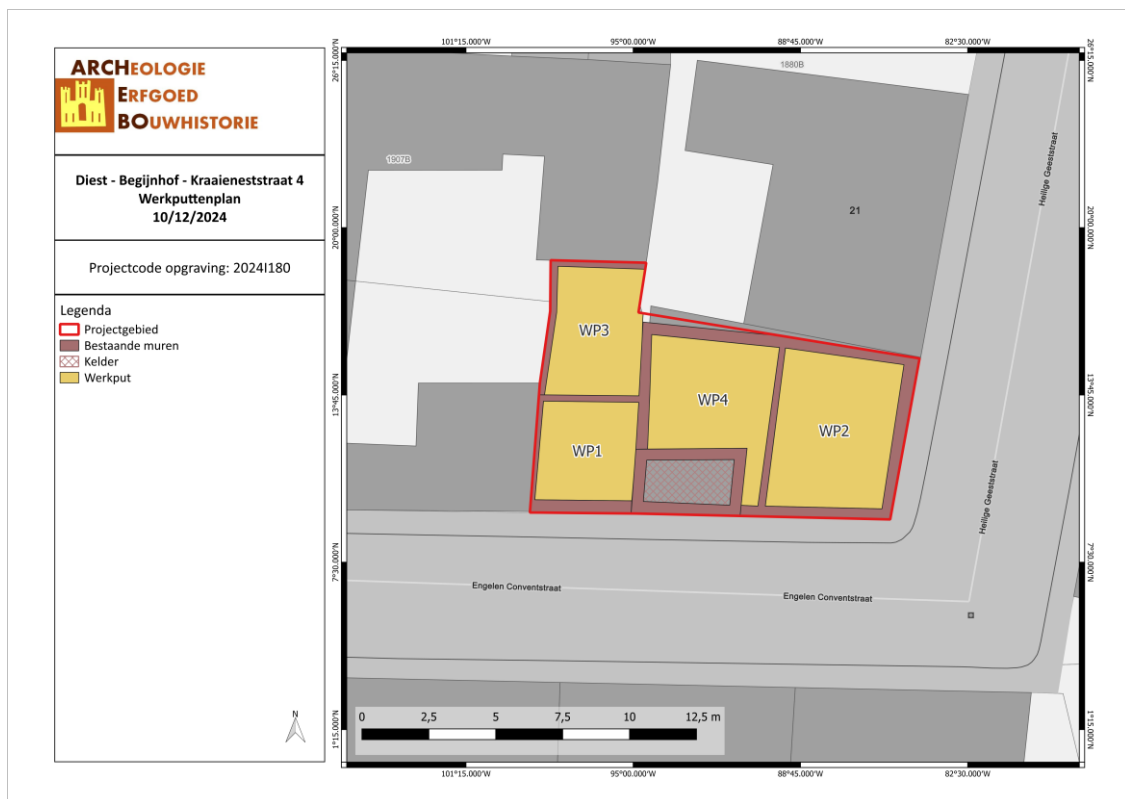
Het veldwerk betreft de archeologisch begeleiding van het uitgraven van de verschillende kamers en het koergedeelte van de historische begijnhofwoning aan de Kraaieneststraat 4 op het begijnhof van Diest. Het onderzoek vond plaats van 26 november t.e.m. 4 december 2024. De onderzoeksopdracht bestaat eruit om het archief te evalueren en mogelijk archeologisch materiaal dat dreigt vernietigd te worden *ex situ* te bewaren.

Figuur 10: Overzichtsfoto's vóór aanvang onderzoek (© ARCHEBO bv)

De opgraving werd uitgevoerd in verschillende werkputten om een ruimtelijke spreiding van archeologische structuren en vondstmateriaal te kunnen inzamelen en documenteren. De verschillende werkputten betreffen de verschillende ruimten binnen de woning en het koergedeelte. Zo werden er vier werkputten onderzocht. Werkput 1 betreft de aanbouw, werkput 2 de grootste kamer, werkput 3 de binnenkoer en werkput 4 de kleinste kamer en de inkomhal.

In elke kamer werden twee vlakken geregistreerd, met uitzondering van de binnenkoer waar maar één vlak nodig was. Het eerste vlak bevindt zich net onder de betonnen vloer in werkput 1 en net onder het gele stabilisézand in werkputten 2 en 4. Het tweede vlak werd aangelegd op de maximale verstoringsdiepte t.o.v. de nulpas (zo'n -43 cm).

DIBE/24/12/10/8 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Werkputtenplan (© ARCHEBO bv)

2.6.3 Relevant gebruikt materiaal

Bij het archeologisch onderzoek werd gebruik gemaakt van klein opgravingsmateriaal zoals: schop, truweel,... Een machinale graafmachine werd - gezien de beperkte ruimte en omvang van de uitgravingen - niet ingezet. Bij het opmeten van het vlak, sporen, puntvondsten,... werd gebruik gemaakt van rol- en plooiometers. Foto's werden genomen met een digitaal fototoestel. De metaaldetectie werd uitgevoerd met behulp van een metaaldetector.

2.6.4 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk. In regel werd de opgraving uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie opgesteld in de Toelating opgraving vanuit Wetenschappelijke Vraagstelling (ID 756)⁵.

Indien er toch afgeweken werd van de Code van Goede Praktijk en/of de Toelating was dit omwille van milieu-, technische- of veiligheidsredenen.

2.6.5 Selectiekeuze vondsten

De aangetroffen vondsten werden per werkput (en eventueel per laag ingezameld) en voorzien van een vondstenkaartje. Niet alle vondsten werden systematisch gerecupereerd. Zo werd het aangetroffen bouwpuin (bouwkeramiek en natuursteen) uit de verschillende werkputten veelal niet ingezameld aangezien het los puin betreft in de antropogene ophogingslagen (*cfr. infra*). Van de muurresten werd een representatief staal genomen.

2.6.6 Selectiekeuze staalname

Stalen zullen genomen worden in functie van de onderzoeksvragen of indien deze uiterst interessant lijken. Voor de landschappelijke vraagstellingen kunnen geologisch materiaal, pollen, zaden en vruchten, hout en ander vegetatief plantenmateriaal,... interessant zijn. Voor de culturele vraagstellingen kunnen dierlijke resten, plantkundige resten,... interessant zijn. Naar dateringsdoeleinden toe kan staalname gebeuren in functie van ¹⁴C-datering of dendrochronologie. Indien tijdens het veldwerk blijkt dat er onzekerheid is over de uitvoering van bepaalde staalnames zal de betrokken specialist hierbij betrokken worden.

Met betrekking tot conservatie worden geen specifieke handelingen of vereisten voorzien tijdens het veldwerk. Er worden specifieke maatregelen getroffen bij het aantreffen van hout, leder, metaal of glas. Indien nodig wordt een conservator geraadpleegd.

2.6.7 Inbreng specialisten en algemene wetenschappelijke advisering

Advies of wetenschappelijke begeleiding op het terrein werd niet als noodzakelijk geacht. Mevr. Els Patrouille fungeerde als erfgoedconsulente namens het agentschap Onroerend Erfgoed.

⁵ CLAESEN J. *et al*, 2024 (onuitgegeven rapport)

3 ASSESSMENTRAPPORT

3.1 GEHANTEERDE METHODE, TECHNIEKEN EN CRITERIA

Alle sporen, vondsten en stalen zijn beschreven en geregistreerd zoals omschreven in de Code van Goede Praktijk. Op basis hiervan werd een gedegen assessment van de vondsten, stalen, conservatie, sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren en de site in zijn geheel uitgevoerd door de veldwerkleider, de assistent-archeologen en - indien noodzakelijk - de natuurwetenschapper. De diverse methoden, technieken en criteria worden in onderhavige deelhoofdstukken verder omschreven.

3.2 OBSERVATIES EN REGISTRATIES

3.2.1 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

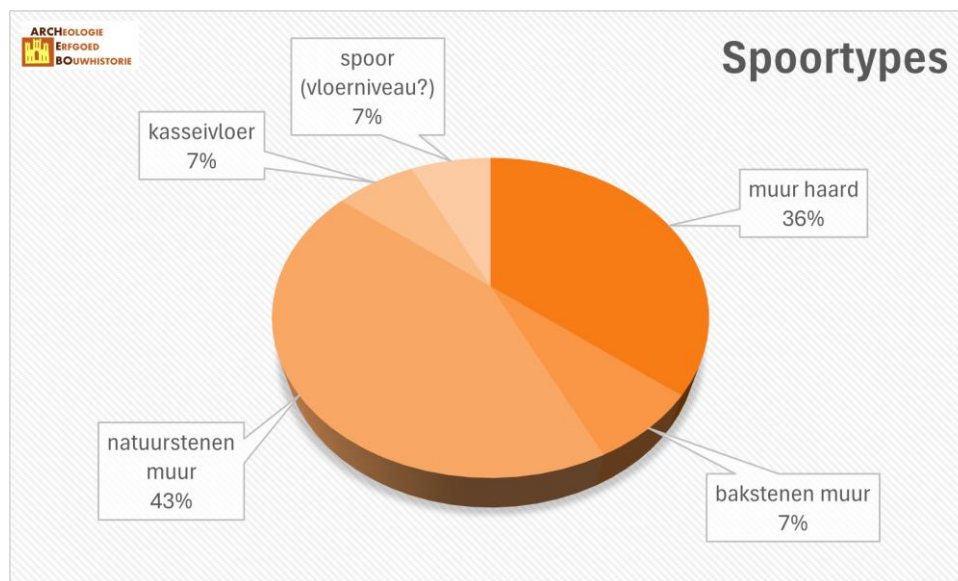
Tijdens het onderzoek werden in totaal 14 spoornummers uitgedeeld. Het betreft daarbij 13 muurresten (M1 t.e.m. M13) en een zone dat mogelijk toe te schrijven is aan een vloerniveau(?) (S1). De muurresten zijn o.a. toe te schrijven aan haarden en muren/funderingen van oudere woningen. Ze zijn zowel opgebouwd uit bak- als natuurstenen. Daarnaast werd ook een kasseivloer aan het licht gebracht.

Naast de archeologische sporen/muurresten werden ook nog recent muurwerk en recente nutsleidingen en haardstructuren op plan gezet.

De sporen werden beschreven, waarbij o.a. het spoornummer, de locatie (werkput, vlak, ...), de vorm, de inhoud (aard, kleur, textuur, inclusies), de afmetingen, een interpretatie en indien mogelijk een datering worden vermeld. De afmetingen zijn hierbij de waarden die werden opgemeten in het archeologisch grondvlak en de diepte ten opzicht van dit vlak. Ook de muurresten werden beschreven, waarbij o.a. het nummer, de locatie (werkput, vlak,...), het materiaal, de afmetingen, de mortelsoort, een interpretatie, het metselverband en indien mogelijk een datering werden vermeld. Alle sporen en muren zijn opgenomen in een determinatietabel (*cfr. Sporenlijst en Murenlijst*).

SPOORTYPES	AANTAL
Muur haard	5
Bakstenen muur	1
Natuurstenen muur	6
Kasseivloer	1
Spoor (vloerniveau?)	1
TOTAAL	14

Tabel 1: Sporen per type

Figuur 12: Percentuele verdeling van de sporen/muurresten (© ARCHEBO bv)

3.2.2 Assessment van de vondsten

Tijdens het onderzoek werden 14 vondstenummers (V1 t.e.m. V14) uitgedeeld. De verzamelde vondsten werden aangetroffen tijdens de aanleg van de archeologische vlakken. Daarnaast werden nog eens 24 metaalvondsten aangetroffen met behulp van een metaaldetector (Md1 t.e.m. Md16). In totaal werden zo 489 afzonderlijke vondsten ingezameld met een gezamenlijk gewicht van 16.110 g⁶.

De vondsten worden onderverdeeld per categorie. Het gaat daarbij om aardewerk (79%), bouwkeramiek (1%), natuursteen (<1%), metaal (6%), glas (5%) en dierlijk bot- en schelpmateriaal (9%). Het vondsmateriaal werd gewassen en relevante vondsten werden gefotografeerd. Alle vondsten zijn opgenomen in een determinatietabel (cfr. *Vondstenlijst* en *Lijst metaaldetectie*).

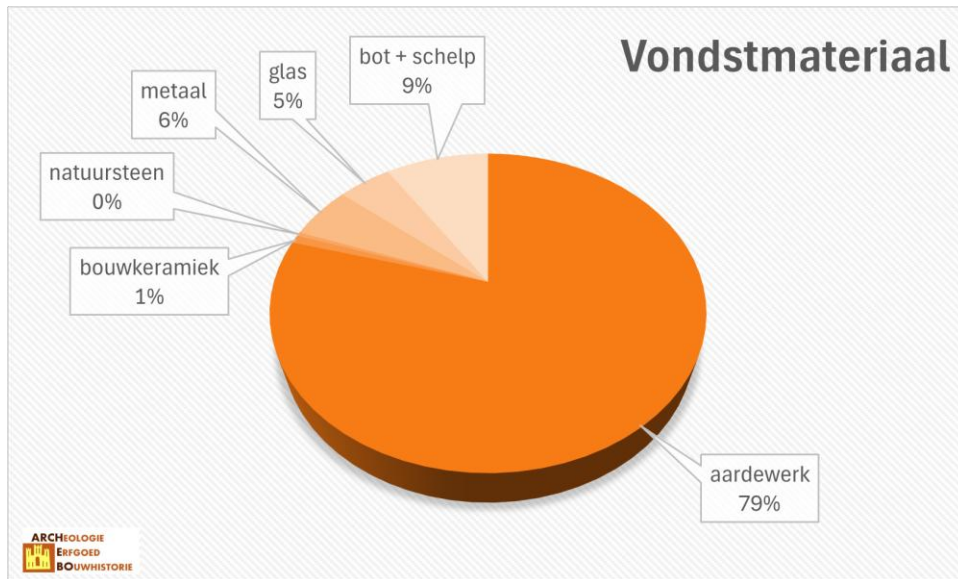
VONDSTCATEGORIE	AANTAL	GEWICHT (GRAM)
Aardewerk	388	11.690
Bouwkeramiek	4	933
Natuursteen	2	632
Metaal	3 + 24	260 + 158 ⁷
Glas	23	1.268
Dierlijk bot + schelpmateriaal	45	1.169
TOTAAL	489	16.110 ⁸

Tabel 2: Vondstmateriaal per categorie

⁶ Dit is zonder de kogelhulzen en de ontsteker van een obus (Md11 en Md12). Deze werden door DOVO meegenomen (cfr. *infra*) waardoor deze niet gewogen konden worden.

⁷ Idem

⁸ Idem.

Figuur 13: Percentuele verdeling van de vondsten per vondstcategorie (© ARCHEBO bv)

Het aardewerk vormt de grootste groep binnen het vondstmateriaal, met in totaal 388 scherven. Alle scherven zijn gedetermineerd op basis van de aardewerksoort, daarna is verder gekeken naar vorm, vormdetails en eventuele versiering. Uitzonderlijke kenmerken, zoals onder andere gebruikssporen of het al dan niet verweerd of gefragmenteerd zijn van de scherven is van naderbij bestudeerd. Per vondstnummer werden alle vondsten bekeken en ingevoerd in de determinatietabel. Zo werden per vondstnummer alle belangrijke gegevens met betrekking tot de scherven genoteerd. Deze gegevens zijn o.a.: het aantal scherven, het MAI (Minimum Aantal Individuen) tussen deze scherven, om welk fragment het gaat (rand, wand, oor, bodem,...), het baksel, versiering of glazuur, verschraling en indien mogelijk een datering. Op basis van deze gegevens kon een beter beeld over het hele aardewerkensemble gegenereerd worden. Ook werden de representatieve rand- of bodemfragmenten grafisch uitgewerkt. Voor de determinatie van het aardewerk wordt er ingezet op de uitwerking van schervenrijke contexten, als referentiecollectie voor de rest van de site.

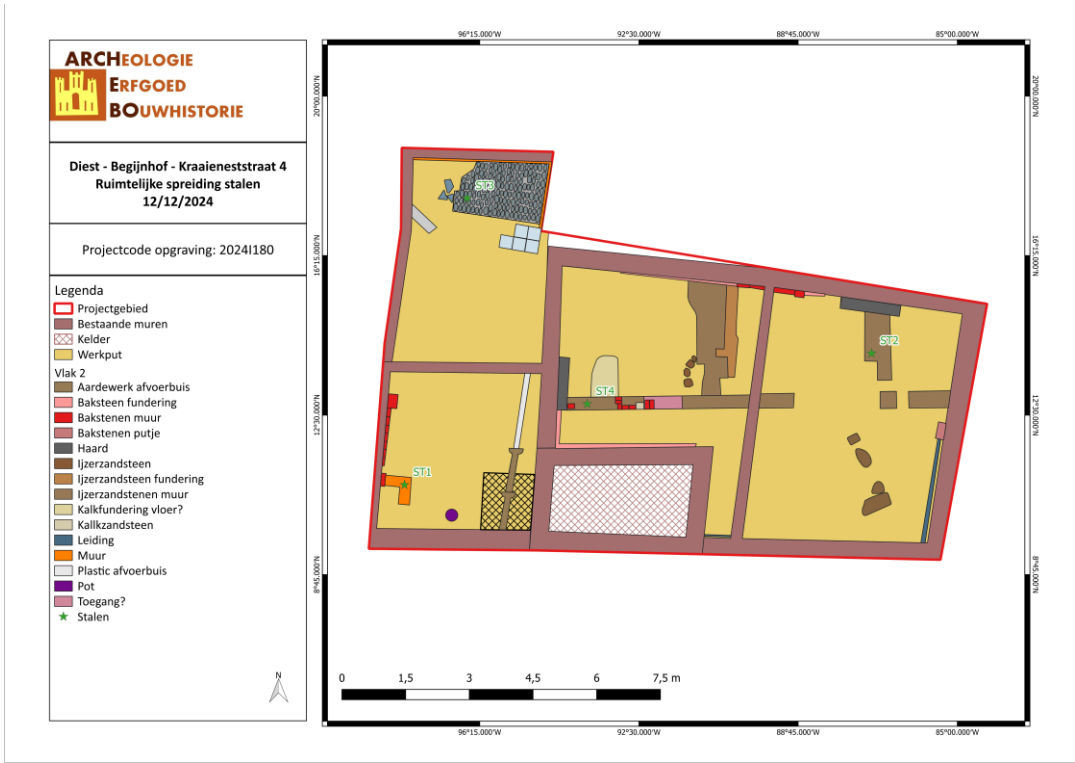
3.2.3 Assessment van de stalen

Tijdens het archeologisch onderzoek werd geen stalen genomen in teken van natuurwetenschappelijk onderzoek. Wel werden er van de teruggevonden muurresten enkele representatieve stalen ingezameld. Bij het bijhouden van representatief bouw materiaal van muur- en vloerresten werd er gelet op de aanwezigheid van mortel op deze stenen. Deze mortel kan mogelijk aangewend worden voor een mortelanalyse.

Van muur M4 werd een baksteen ingezameld als representatief staal van deze muur met aanwezigheid van mortel (ST1). Van muur M6 en M11 werd telkens een natuursteen ingezameld (ST2 en ST4). Van de kasseivloer in werkput 3 (M10) werden twee kasseien gerecupereerd als staal (ST3).

STAALNR.	CONTEXT	TYPE	WAARDERING	ANALYSE
ST1	Muur M4	1x baksteen	NEE	NEE
ST2	Muur M6	1x natuursteen	NEE	NEE
ST3	Kasseivloer M10	2x natuursteen	NEE	NEE
ST4	Muur M11	1x natuursteen	NEE	NEE

Tabel 3: Lijst met stalen van de muurresten

DIBE/24/12/12/9 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Ruimtelijke spreiding stalen (© ARCHEBO bv)

3.2.3.1 ¹⁴C-datering

Er werden geen stalen genomen in functie van een radiokoolstofdatering of ¹⁴C-datering.

3.2.3.2 Macro-botanisch onderzoek en pollenanalyse

Er werden geen contexten aangetroffen die macro-botanische onderzoek of een pollenanalyse mogelijk of wenselijk maakt.

3.2.3.3 Dendrochronologie

Er werd tijdens het onderzoek geen hout aangetroffen dat in aanmerking zou kunnen komen voor een dendrochronologisch onderzoek.

3.2.3.4 Mortelanalyse

Op het representatief bouwmateriaal van muur M4 bevindt zich mortel (ST1). Dit mortel kan mogelijk aangewend worden voor een mortelanalyse. De kenniswinst hiervan is evenwel vrij laag in te schatten, dit omwille van de geringe ruimtelijke inzichten die bekomen zijn tijdens onderhavig onderzoek. Op basis hiervan is het kosten-baten-gezien weinig zinvol om een mortelanalyse te laten uitvoeren.

3.2.4 Conservatie-assessment

Archeologische conservatie kent verschillende vormen die in alle fases van het archeologisch onderzoek kunnen worden toegepast om het onderzoekspotentieel van de opgegraven objecten ten volle te benutten (CGP 24.1). Zo wordt ervoor gezorgd dat alle nodige voorzorgen genomen zijn om de bewaring van een archeologisch artefact te verzekeren van bij het opgraven tot een eventuele verdere conservatiebehandeling. De artefacten worden bewaard in een gecontroleerde en aangepaste omgeving om eventuele degradatieprocessen te vertragen of te stoppen. Indien nodig wordt een conservatie in functie van het onderzoek (alle ingrepen die nodig zijn om zoveel mogelijk informatie uit een archeologisch artefact te halen) of een stabiliserende conservatie (de behandeling die nodig is om een artefact stabiel te kunnen bewaren en hanteren) uitgevoerd. Op basis van het assessment wordt - in samenspraak met een conservator - een beslissing genomen met betrekking tot welke ingrepen noodzakelijk en nuttig zijn. De conservator coördineert alle aspecten inzake conservatie tijdens het onderzoek.

Ook dient er rekening te worden gehouden met het vondstensemble. Indien een groot ensemble van dezelfde artefacten wordt gevonden is het niet in alle gevallen noodzakelijk om alle artefacten te gaan conserveren. In dit geval zal dan een representatief aandeel verder onderzocht en geconserveerd worden.

De bewaringstoestand in alle vondstcategorieën is vrij goed en naar conservatie toe stelt zich dan ook geen specifieke problematiek aangezien deze zich in een stabiele toestand bevinden. Het vondstmateriaal wordt degelijk verpakt volgens de regels van de kunst⁹, om verder verval en breuken te voorkomen en er zo een degelijke bewaring (tijdens en na het onderzoek) kan worden gegarandeerd. Geen van de ingezamelde vondsten werd geselecteerd voor actieve conservatie.

3.3 UITWERKING EN DEPONERING

3.3.1 Strategie voor de verwerking

Alle gegevens van de opgraving werden opgelijst in de plannen-, foto-, sporen-, vondsten-, tekeningen- en stalenlijst. Het vondstmateriaal werd gewassen, gedroogd, gesplitst en ingevoerd, waarna een assessment en een voorstel tot verdere uitwerking werden gemaakt. Nadien werd het vondstmateriaal conform de Code van Goede Praktijk degelijk ingepakt. De resultaten werden samengevoegd om tot een synthese en uitwerking te komen. Hierin worden, indien nodig, voorstellen gedaan voor verder specialistisch onderzoek die hier niet aan bod zijn gekomen.

3.3.2 Conservatiestrategie

⁹ COOLS A., 2009

Het vondstmateriaal is stabiel genoeg en vraagt geen verdere conservatie of restauratie. De vondsten worden goed en veilig verpakt, waardoor geen breuken kunnen ontstaan.

3.3.3 Deponering van het archeologisch ensemble

In samenspraak met de opdrachtgever werd beslist dat het archeologisch archief en het vondstmateriaal na het bestuderen ervan worden overgemaakt aan de opdrachtgever.

3.3.4 Onderzoeksvragen bij vervolgonderzoek

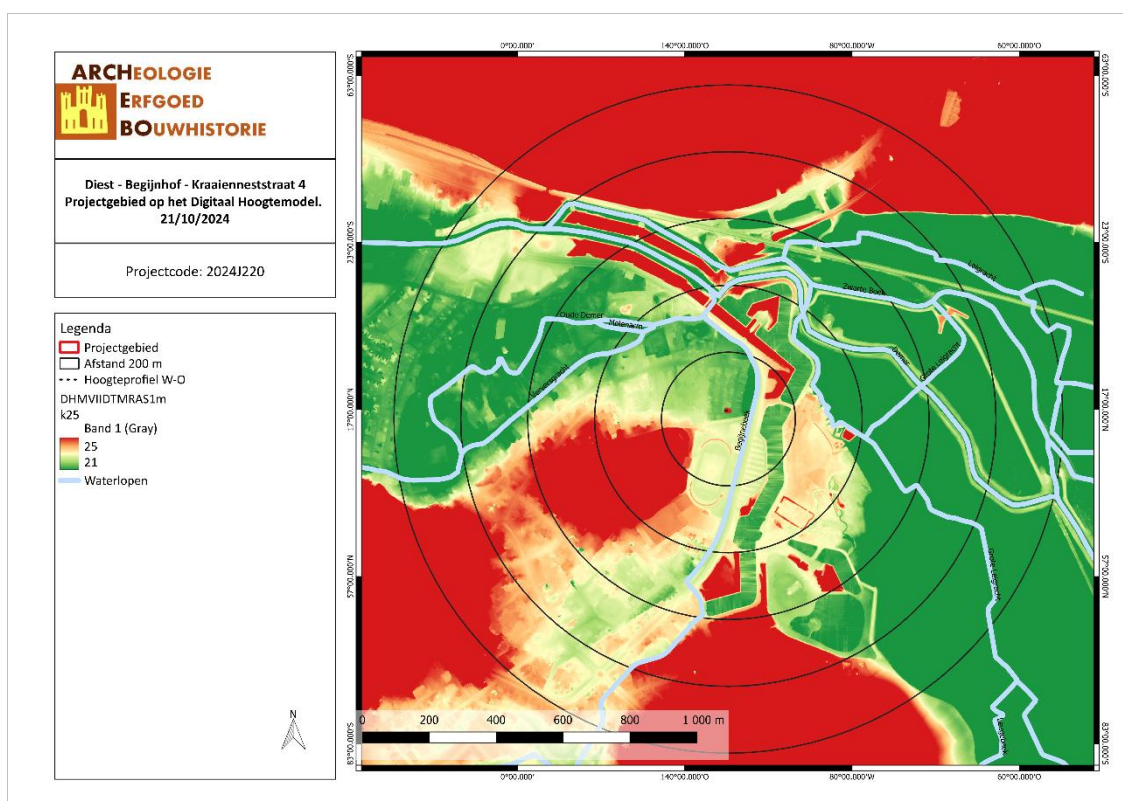
De onderzoeksvragen en -doelstellingen die gesteld werden bij dit 'archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstelling' (ID 756) volstaan voor de analyse van de archeologische vindplaats. Er dient geen vervolgonderzoek plaats te vinden op de resultaten van de opgraving. Wel kunnen de resultaten opgenomen worden in verder synthetiserend onderzoek.

4 INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE ¹⁰

4.1 LANDSCAPPELIJK, HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER

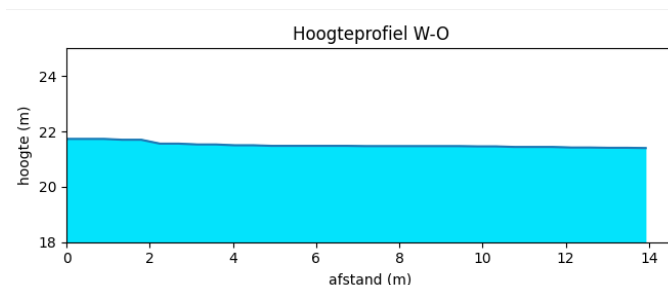
4.1.1 Topografische situering, geologie en landschap

Het onderzoeksgebied ligt in het historisch stadscentrum van Diest (provincie Vlaams-Brabant). Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als “Onder bebouwing”. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ca. 21,41 m +TAW (oostzijde) en 21,73 m +TAW (westzijde) boven de zeespiegel met een zeer lichte afdaling in oostelijke richting. De afdaling verloopt in de richting van de Begijnebeek die zich op ca. 64 m ten oosten van het projectgebied bevindt.

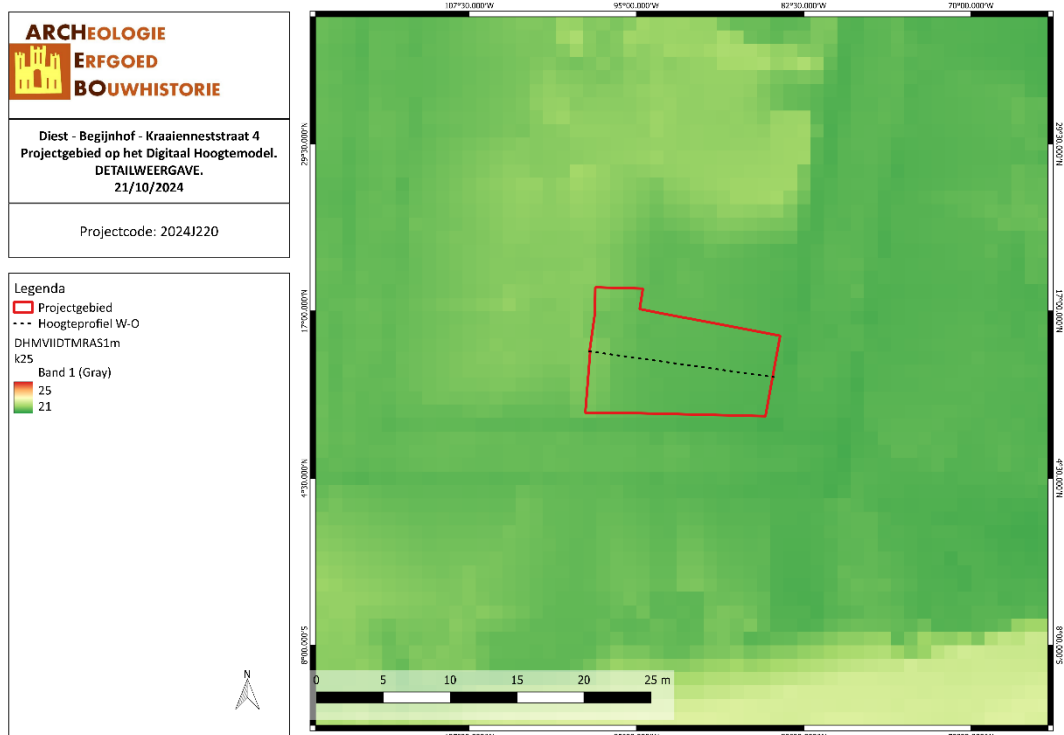
DIKR/24/10/21/10 - Digitale aanmaak.

Figuur 15: Het projectgebied op het digitaal hoogtemodel. (Geopunt, 2024).

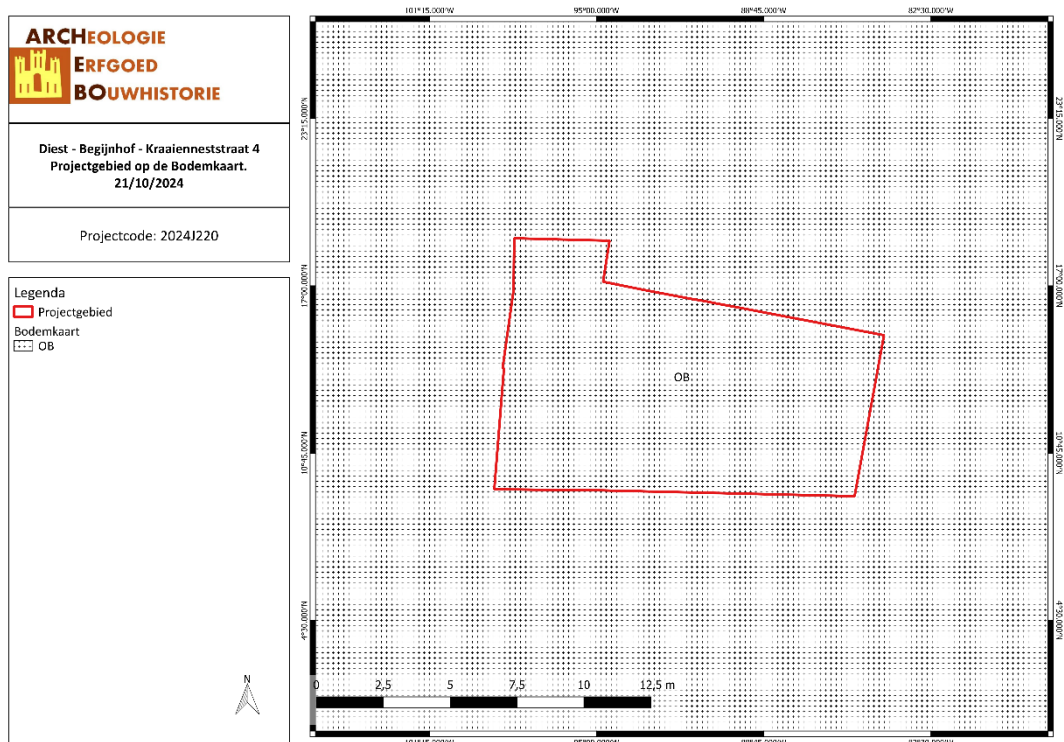
Figuur 16: Het hoogteprofiel W-O doorheen het projectgebied. (Geopunt, 2024).

¹⁰ CLAESSEN J. *et al*, 2024, pp. 10-25 (onuitgegeven rapport)

DIKR/24/10/21/11 - Digitale aanmaak.

Figuur 17: Het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel. DETAILWEERGAVE. (Geopunt, 2024).

DIKR/24/10/21/12 - Digitale aanmaak.

Figuur 18: Het projectgebied op de Bodemkaart. (Geopunt, 2024).

4.1.2 Archeologische en erfgoedkundige data

Voor de archeologische data werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd. Het projectgebied zelf staat beschreven met CAI-nummer 2323, zijnde het Begijnhof.

In de dichte en ruime omgeving bevinden zich nog andere archeologische waarden. Het gaat hier vooral om meldingen van vondsten uit de Middeleeuwen¹¹. Het betreft onder meer:

MIDDELEEUWEN

CAI 2323: het Begijnhof uit de late Middeleeuwen.

CAI 2329: de voormalige Bogaardenklooster uit de late Middeleeuwen.

CAI 2330: het Klooster der Grauwzusters uit de late Middeleeuwen.

CAI 3141: de Tafelrondemotte op de Warandeheuvel, daterend uit de volle Middeleeuwen.

CAI 207575: de Middeleeuwse stadsomwalling (late Middeleeuwen).

NIEUWE TIJD

CAI 160336: een Volmolen uit de 16de eeuw.

ONBEPaald

CAI 210951: de Demerloop tussen het Saspoort en de Schaffensestraat. Datering onbepaald.

Voor de erfgoedkundige data werd de Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE) geraadpleegd¹². Binnen het onderzoeksgebied zijn de volgende beschermingen van kracht:

ID 877: Het Begijnhof namelijk: het gebouwencomplex met omgeving dat beschermd is als cultuurhistorisch landschap.

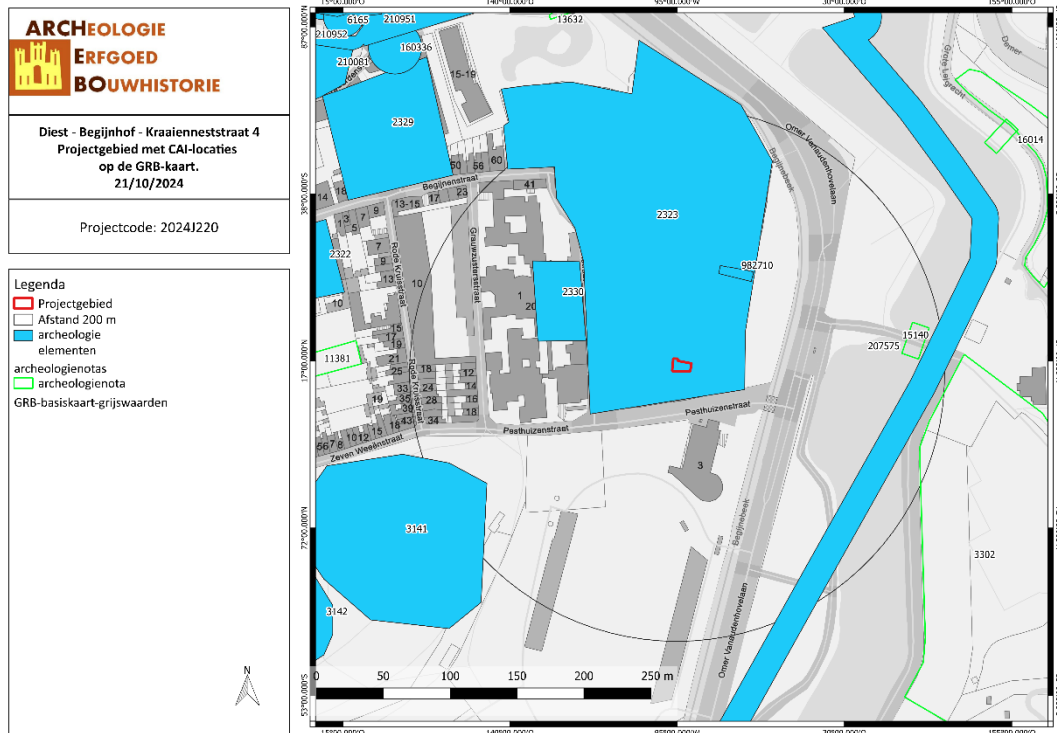
ID 11884: de Historische stadskern van Diest met Vastgestelde Archeologische Zone.

ID 14992: het Begijnhof van Diest: UNESCO Werelderfgoed kernzone.

ID 121558: het Begijnhof Inventaris bouwkundig erfgoed/geheel/bouwkundig erfgoed.

¹¹ CLAESEN, J. *et al*, 2018, pp. 13

¹² CLAESEN, J. *et al*, 2018, pp. 14

DIKR/24/10/21/13 - Digitale aanmaak.

Figuur 19: Het projectgebied op de GRB-kaart met CAI-locaties. (CAI, 2024).

4.1.3 Historische en cartografische analyse¹³

De oudste vermelding van begijnen in Diest dateert uit 1245, toen paus Innocentius IV zijn bijzondere bescherming verleende. De begijnen vestigden zich buiten de oude stadsmuren van Diest, op het grondgebied van Webbekom. Enkele jaren later kocht Arnold IV, heer van Diest, deze gronden op en voegde het bij zijn territorium. In 1360 kreeg Diest een nieuwe vestinggordel waardoor het begijnhof *intra muros* kwam te liggen. In 1254 kregen de begijnen de toestemming om een kerk te bouwen, hierdoor werd het territorium van de begijnen een zelfstandige parochie, toegewijd aan de heilige Catharina. Pas in 1314 werd de begijnhofkerk ingewijd. Tot in de 15de eeuw was er in Diest sprake van het 'Klein Begijnhof'.

“Comt in mynen Hof Myn svster Brvyt”

(Opschrift op de gevelsteen van de barokke begijnhofpoort)

Het begijnhof van Diest is een voorbeeld van een stratenbegijnhof. Het stratenpatroon is door twee assen bepaald, door de huidige Kerkstraat en door de Engelen Conventstraat. De Kerkstraat is dan ook de oudste straat van het begijnhof die de stad Diest met de stadswallen verbond. De oudste componenten zoals de kerk, het voormalige kerkhof en de infirmerie situeren zich aan de noordzijde. Ten zuiden hiervan heeft zich een gereduceerd schaakbordschema ontwikkeld. De Heilige-Geeststraat is de jongste straat van het

¹³ CLAESEN, J. *et al*, 2018, pp. 14-24

begijnhof en werd ingericht toen een uitbreiding van het begijnhof zich noodzaakte. Deze inrichting dateert hoofdzakelijk uit de 16de eeuw op initiatief van Nicolaas van Essche.

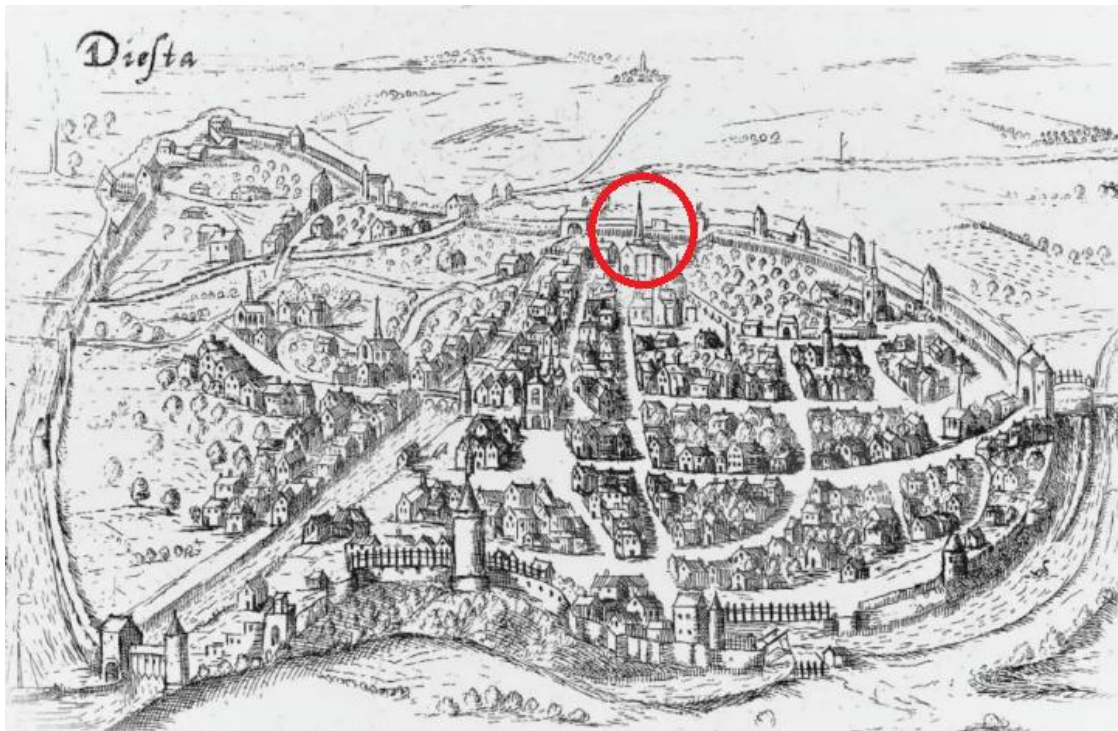
Afgezien van de infirmerie en de kerk, waren de meeste huizen en gebouwen in leem- en houtbouw opgetrokken. Hierin kwam verandering begin 16de eeuw. In deze periode waren er ongeveer honderd woningen in het begijnhof van Diest. Alle huizen waren door meer dan één begijn bewoond. Rond 1725 waren alle lemen panden vervangen door stenen huizen. Er zijn zowel begijnhuisjes in traditionele stijl als woningen met fraaie barokke deuren en rijkversierde nissen met huisheiligen. De ramen van de huizen werden traditioneel hoog geplaatst zodat de begijnen niet afgeleid konden worden door het straatleven. Zo mochten muren die uitkijken op burens ook geen ramen hebben. Alle huizen binnen het begijnhof werden van een heiligenbeeld voorzien. Deze werd in een gebeeldhouwde nis boven de ingangsdeur gezet. Het gebruik van een huisheilige was vrij algemeen op de begijnhoven in de Nederlanden. Een huisheilige had een dubbel doel: enerzijds het herkennen van de woning en anderzijds het afsmecken van de bescherming van de betrokken heilige.

Het derde kwart van de 17de eeuw was ontegensprekelijk de grootste bloeiperiode van het begijnhof. Buiten de woningbouw kwam ook de monumentale barokke ingangspoort tot stand en de kerk onderging een verfraaiingsfase. Rond deze periode kreeg het Diestse begijnhof zijn definitieve uiterlijk: een miniatuurstad ingesloten tussen de stadswallen en begijnhofmuren. De poort is vandaag nog steeds de grens tussen de stad en het begijnhof.

Gedurende de 18de eeuw verminderde de belangstelling in het begijnenleven. Het Franse bestuur in de Zuidelijke Nederlanden zorgde ervoor dat vanaf 1794 alle geestelijke instellingen opgeheven werden. Het begijnhof en de goederen ervan werden bij het patrimonium van de stedelijke armentafel gevoegd. Met de oprichting van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815) konden de begijnen naar hun woning terugkeren. Toch kende het begijnhof van Diest geen succes meer zoals in de 17de eeuw. De leegstaande huisjes in het begijnhof werden meer en meer ingenomen door niet-gelovigen. Deze trend zette zich in de 19de eeuw onverminderd voort.

Het begijnhof werd tijdens de Eerste Wereldoorlog voor een deel gebombardeerd. Het Duitse leger opende het vuur op de stadswallen, omdat men vreesde dat de stad in staat van verdediging gebracht was. De granaatinslagen vernielden enkele huizen in de Kerkstraat en de Heilige-Geeststraat.

In 1928 verlieten de laatste twee begijnen het Diestse begijnhof. Sindsdien wonen in de 84 woningen geen gelovigen meer. Het beheer van het hele complex berust bij het O.C.M.W., de hedendaagse opvolger van de armentafel.

DIEST OP DE VOGELVLUCHTKAART VAN JAN DE HAEN, ca. 1570¹⁴.

Figuur 20: Diest omstreeks 1570 volgens Jan De Haen. Het Begijnhof is rood omcirkeld. (Diest Online, 2024).

Deze kaart toont de stad Diest vanop de Allerheiligenberg / Kluisberg. Achteraan op de kaart (rood omcirkeld) zijn de Sint-Catharina-kerk van het Begijnhof zichtbaar en dit gelegen tussen de Demer en de Warandeheuvel. Deze kaart biedt evenwel geen details die verder bruikbaar zijn voor het projectgebied.

¹⁴ <https://www.diest-online.be/diest-op-kaart/>

DIEST OP DE KAART VAN D'ARTAGNAN UIT 1705¹⁵.

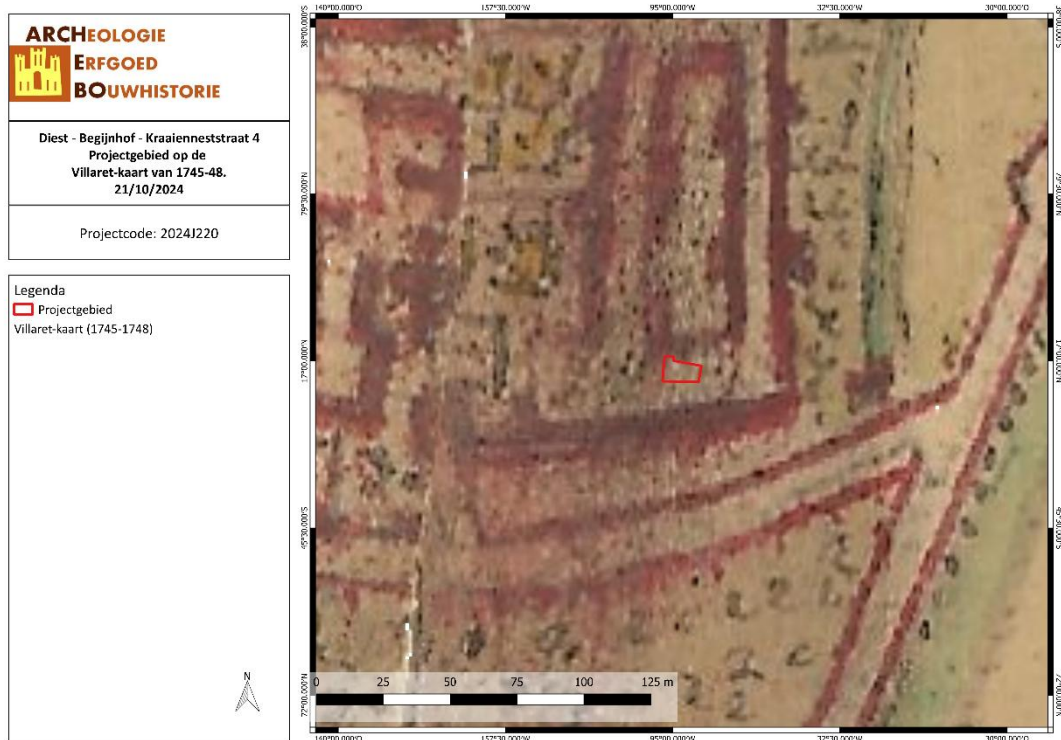
Figuur 21: Diest omstreeks 1705 volgens d'Artaignan. Zicht vanaf de Antwerpse Poort. Het Begijnhof is rood omcirkeld. (Diest Online, 2024).

Ook deze kaart uit 1705 is weinig bruikbaar gezien zij slechts de bebouwde oppervlakken van de stad weergeeft. Het Begijnhof is duidelijk gelegen tussen de Warandeheuvell en de Demer. De plattegrond van het begijnhof is herkenbaar.

Beide kaarten lijken vooral de nadruk te willen leggen op de verdedigingsstructuren van de stad en de verhouding tussen de bebouwde en onbebouwde oppervlakken en dit eveneens vanuit een militair standpunt.

¹⁵ <https://www.diest-online.be/diest-op-kaart/>

VILLARET, 1745-48.

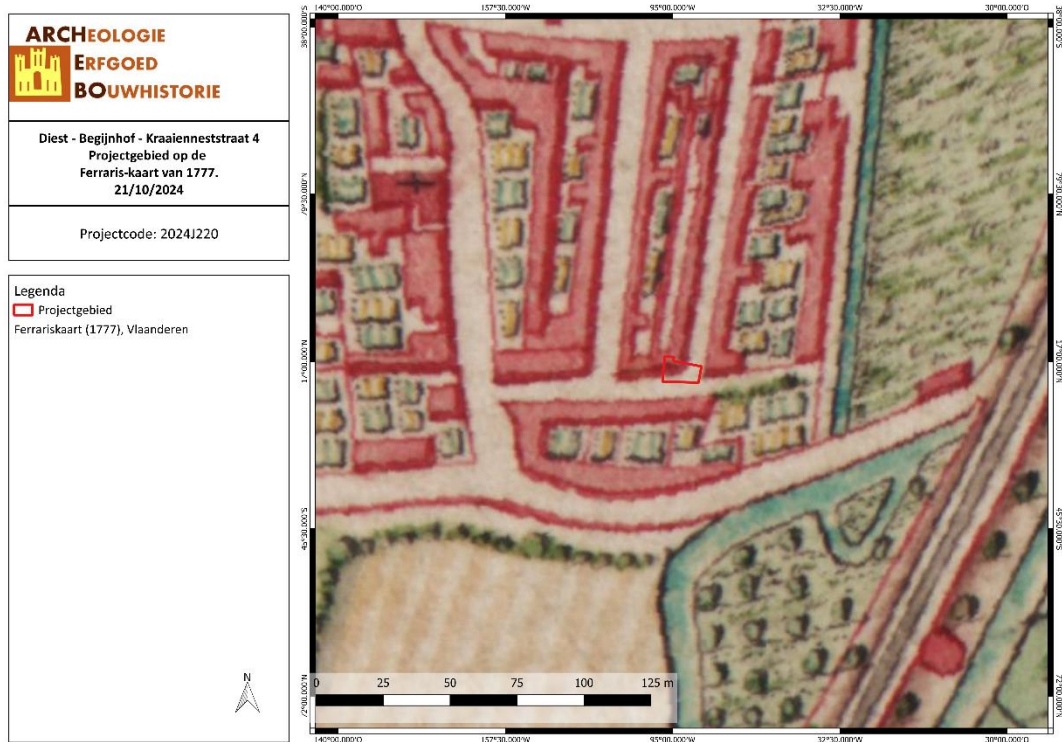

DIKR/24/10/21/14 - Digitale aanmaak.

Figuur 22: Het projectgebied op de Villaret-kaart uit 1745-48. (Geopunt, 2024).

Uit de Villaret-kaart (1745-48) blijkt duidelijk, mits abstractie van de gebrekkige georeferering, dat het projectgebied bebouwd was. De kaart geeft geen verdere details weer.

FERRARIS, 1777.

DIKR/24/10/21/15 - Digitale aanmaak.

Figuur 23: Het projectgebied op de Ferraris-kaart van 1777. (Geopunt, 2024).

Ook volgens de Ferraris-kaart van 1777 is het projectgebied bebouwd. Overigens blijken alle percelen binnen het begijnhof bebouwd te zijn.

PRIMITIEF KADASTER VAN DIEST, ca. 1830-34.

DIKR/24/10/21/16 - Digitale aanmaak.

Figuur 24: Het projectgebied op de het Primitief Kadaster van Diest ca. 1830-34. (Cartesius, 2024).

Het Primitief Kadaster van Diest uit 1830-34 toont aan dat het projectgebied bebouwd is. Elders op het begijnhof lijkt hier en daar bebouwing verdwenen te zijn. Dit is vooral het geval in de Heilige Geeststraat.

ATLAS DER BUURTWEGEN, CA. 1840.

DIKR/24/10/21/17 - Digitale aanmaak.

Figuur 25: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen ca. 1840. (Geopunt, 2024).

Volgens de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840, is het projectgebied duidelijk bebouwd en is er ook een duidelijke perceelsgrens aan de westelijke zijde van het projectgebied zichtbaar. Er is blijkbaar ook een koertje aanwezig. Het plan volgens de Atlas der Buurtwegen stemt zeer goed overeen met de huidige toestand.

KAART VAN DIEST, ca. 1849-50.

DIKR/24/10/21/18 - Digitale aanmaak.

Figuur 26: Het projectgebied op een kaart van Diest uit 1849-50. (Cartesius, 2024).

Op een kaart van Diest uit de periode 1849-50 kan eveneens vastgesteld worden dat het projectgebied bebouwd is. Er blijven open percelen langsheen de Heilige Geeststraat. Deze percelen bleven tot op heden onbebouwd.

VANDERMAELEN, 1846-54.

DIKR/24/10/21/19 - Digitale aanmaak.

Figuur 27: Het projectgebied op de Vandermaelenkaart, 1846-54. (Geopunt, 2024).

De Vandermaelenkaart uit 1846-54 toont aan dat de zone van het projectgebied bebouwd was. Meer informatie levert deze kaart niet op.

POPP, 1842-79.

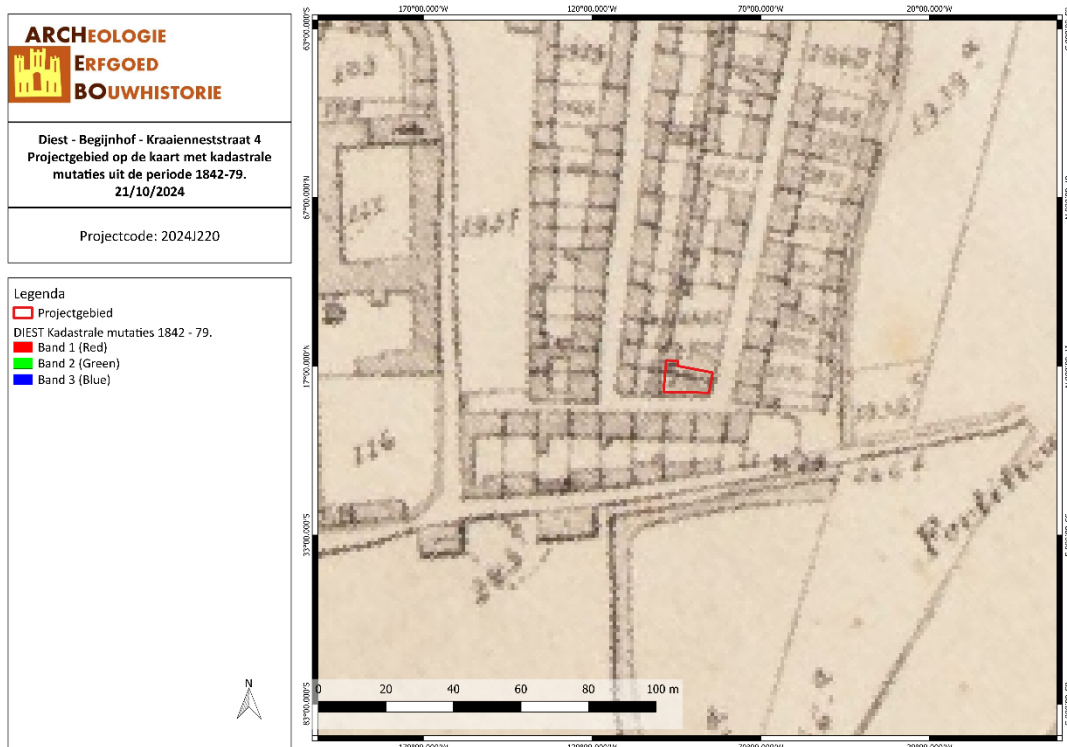

DIKR/24/10/21/20 - Digitale aanmaak.

Figuur 28: Het projectgebied op de Popp-kaart van 1842-79. (Geopunt, 2024).

De Popp-kaart uit 1842-79 bevestigt de gegevens van de 19de-eeuwse kaarten en lijkt zeer sterk op de situatie zoals te zien is op de Atlas der Buurtwegen. Het projectgebied is nog steeds bebouwd. Het perceel komt bovendien grotendeels overeen met de contouren van het projectgebied.

KAART VAN DIEST MET KADASTRALE MUTATIES, ca. 1842-79

DIKR/24/10/21/21 - Digitale aanmaak.

Figuur 29: Het projectgebied op een kaart met kadastrale mutaties uit de periode 1842-79. (KBR, 2024).

De kaart met de kadastrale mutaties uit de periode 1842-79 toont aan dat het projectgebied nog steeds bebouwd is. Het huidige kadasternummer van de woning aan de Kraaienneststraat 4 heeft als nummer 1909A wat wijst op een opdeling van een oorspronkelijk groter perceel.

Conclusie: uit de studie van de diverse historische kaarten en plannen blijkt dat het projectgebied ononderbroken bebouwd was. Hierbij zijn het vooral de kaarten vanaf de 18de eeuw die bruikbaar zijn; oudere kaarten (zo ze nog bestaan) leveren geen bruikbare informatie op. De kadasterkaarten tonen ook aan dat er een koertje was. Tevens tonen enkele kadasterkaarten aan dat er onbebouwde percelen zijn aan de Heilige Geeststraat, percelen die eertijds wel bebouwd waren. In ieder geval tonen 18de-eeuwse kaarten aan dat het begijnhof vrijwel volledig bebouwd was (zonder braakliggende percelen).

Vanuit archeologisch standpunt kan gesteld worden dat er voornamelijk archeologische sporen kunnen aangetroffen worden die betrekking hebben op de geschiedenis van het begijnhof van Diest nl. van halverwege de 13de eeuw tot heden. Oudere vondsten of bebouwingen kunnen niet uitgesloten worden, maar hiervoor bestaan er geen bronnen of historisch kaartmateriaal, noch materiele aanduidingen.

Het begijnhof zelf heeft een specifieke bouwgeschiedenis. De eerste bebouwing was hoofdzakelijk in leem- en houtbouw opgetrokken. Hierin kwam verandering vanaf de 16de eeuw op initiatief van Nicolaas

van Essche (Esschius). Rond 1725 waren alle lemen panden vervangen door stenen huizen¹⁶. Het begijnhof zelf is onderverdeeld in conventen¹⁷.

Conventen. De onbemiddelde begijnen verbleven er in gemeenschap. Het Engelen Convent, Engelenconventstraat 15, in “1642 gesticht door den Eerwaarde Heer A. Renier Bonen pastoor van Lummen”, met gewijzigd venster gedateerd 1767.

Het Apostelenconvent, Infirmieriestraat nummers 1-2, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; met kruisvensters en fraaie barokke rondboogdeur voorzien van een rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.

Heilige Geestklooster, Kerkstraat nummers 16-18, 17de eeuw (mogelijk met inbegrip van het huis gelegen aan de Heilige Geeststraat nummer 2 (1618).

Gedateerde Huizen. Engelenconventstraat nummer 7: 1639 (nis met Heilige Stephanus), nummer 9: 1639 (nis Sint-Denijs); nummer 10: 1648 (nis Heilige Norbertus); nummer 16: 1636 (nis Heilige Adriana); nummer 26: 1663 (nis Heilige Rosalia).

Heilige Geeststraat nummer 2: 1618 (muurankers); nummer 3: 1713 (idem); nummer 11: 1752 (idem); nummer 15: 1766 (idem); nummer 17: 1741 (idem); nummer 21: 1670 (idem); nummer 28: 1(6)52 (verankering).

Kerkstraat nummers 6, 8: 1663 (muurankers); nummer 25: (bouwopschrift: IHS ANNO 1664, boven de deur).

Kraaieneststraat nummer 13 heeft Sint-Antonius als beschermheilige. Nummer 15: Huis Sint-Ignatius.

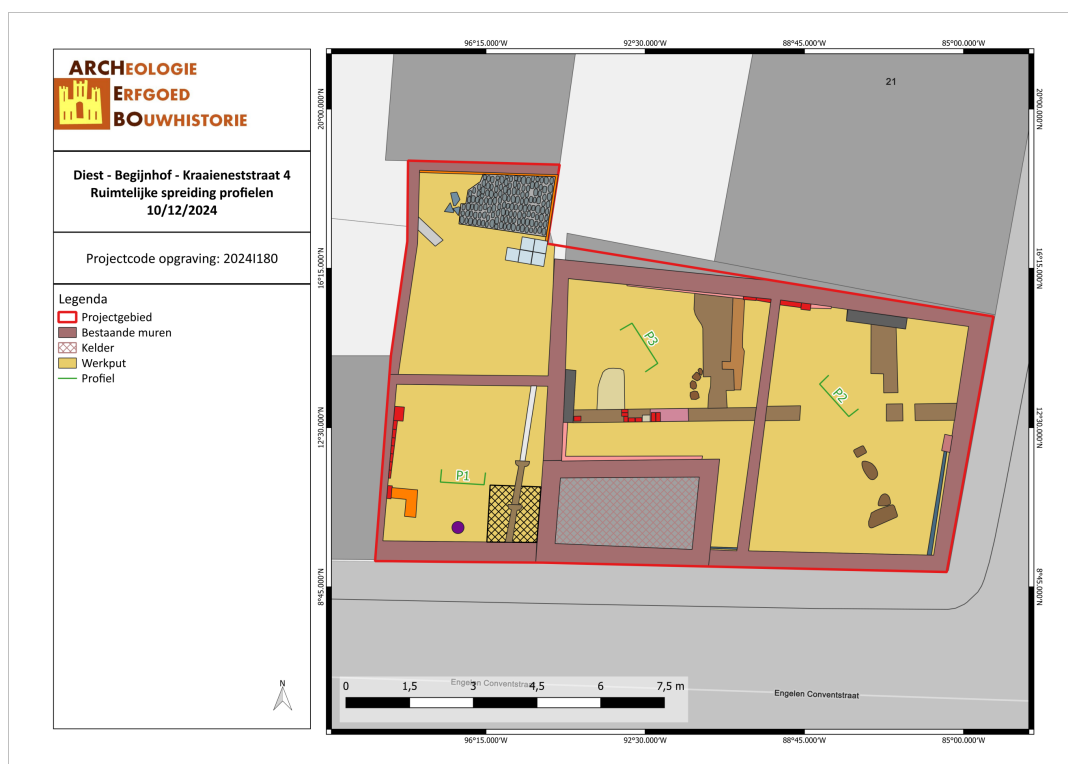
¹⁶ CLAESEN, J., B. VAN GENECHTEN, G. VERBEELEN, E. DIRIX, A. SYS, E. AUDENAERT en K. BOUCKAERT, *Archeologisch onderzoek vanuit wetenschappelijke vraagstellingen: bijlagen Diest – Begijnhof I (Archebo-rapport 2018A4)*, Kortenaken, 2018, p. 25.

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: *Begijnhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121558> (geraadpleegd op 22 oktober 2024).

4.2 STRATIGRAFISCHE OPBOUW

4.2.1 Bodemgenese

Er werd tijdens het archeologisch onderzoek in elke kamer minstens één profiel opgeschoond. Profiel P1 bevindt zich in werkput 1 (aanbouw). In dit profiel is te zien dat de betonverharding rust op baksteen(puin). Hieronder zijn verschillende lagen van geel stabilisézand aanwezig die worden afgewisseld met donkergrijs zand. Onder deze gelaagdheid werd een vrij homogeen bruin antropogeen (ophogings)pakket aangesneden. Alle lagen bevatten baksteen- en kalkresten. Een tweede profiel bevindt zich in werkput 2 (grote kamer). De laag van geel stabilisézand onder de toenmalige vloer is in deze ruimte zo'n 30 cm dik. Hieronder is een donkerbruin antropogeen (ophogings)pakket aanwezig met weinig baksteenpuin. Opvallend is de aanwezigheid van heel wat leisteen onder het gele stabilisézand (*cfr. infra*). Dit is wellicht niet toevallig. Een derde profiel werd aangelegd in werkput 4 (kleine kamer). Hier bleek de laag van geel stabilisézand minder dik te zijn met zo'n 17 cm. Hieronder bevindt zich ten noorden van muur M11 (*cfr. infra*) gevlekt zand, terwijl ten zuiden van deze muur eerder homogeen donkergrijs zand voorkomt. Ook hier gaat het om antropogene (ophogings)pakketten.

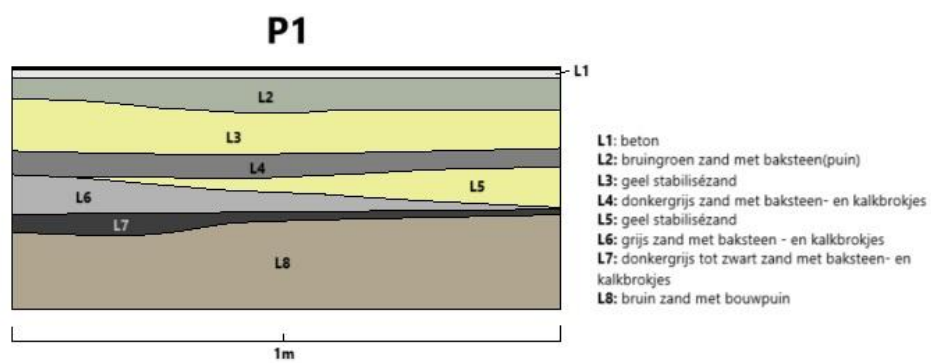

DIBE/24/12/10/22 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering profielen (© ARCHEBO bv)

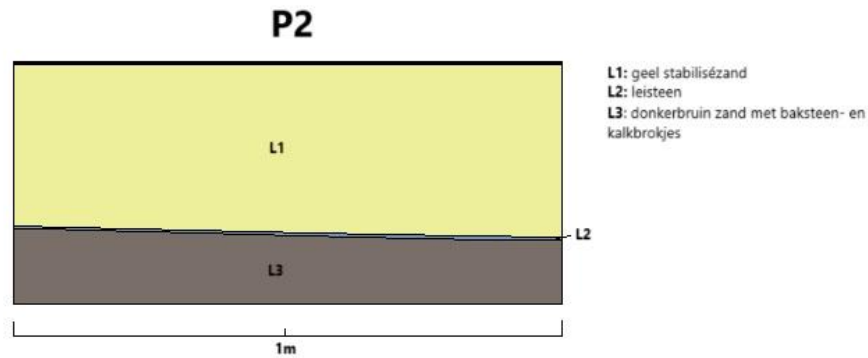
Figuur 31: Profiel P1; WP1 (© ARCHEBO bv)

Figuur 32: Tekening profiel P1; WP1 (© ARCHEBO bv)

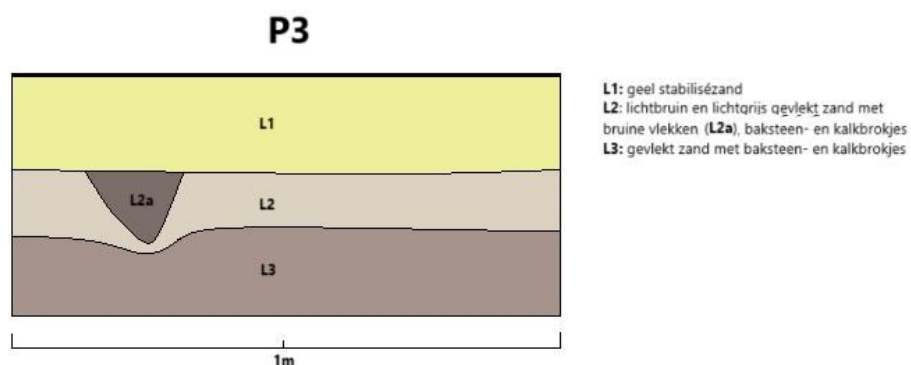
Figuur 33: Profiel P2; WP2 (© ARCHEBO bv)

Figuur 34: Tekening profiel P2; WP2 (© ARCHEBO bv)

Figuur 35: Profiel P3; WP4 (© ARCHEBO bv)

Figuur 36: Tekening profiel P3; WP4 (© ARCHEBO bv)

4.2.2 Bodembewaring en bewaring archeologische site en artefacten

De bodem bestaat uit antropogene ophogingslagen die mogelijk de (onverstoorde) natuurlijke bodem hebben afgedekt, alsook archeologische sporen en artefacten. De aangetroffen muurresten zijn relatief goed bewaard.

4.2.3 Referentiebodems op gekende archeologische sites

In stedelijke contexten hangt de bodemopbouw sterk af van de bewaringstoestand en impact van de huidige/toenmalige bebouwing (kelders, afbraak, uitgraving,...). Bijgevolg kan de bodemopbouw sterk verschillen op korte afstand en zelfs op perceelsniveau. Antropogene bodemprofielen worden veelal aangetroffen binnen historische stadskernen, waarbij een bovenste (puin)pakket meerdere archeologische lagen/vlakken afdekt. Dit zorgt er dikwijls voor dat oudere sporen en artefacten worden afgedekt en bewaard blijven in de bodem.

4.3 SPOREN EN STRUCTUREN

Er werden in totaal 14 spoornummers uitgedeeld. Het betreft daarbij 13 muurresten (M1 t.e.m. M13) en een zone dat mogelijk toe te schrijven is aan een vloerniveau(?) (S1). De muurresten zijn o.a. toe te schrijven aan haarden en muren/funderingen van oudere woningen. Ze zijn zowel opgebouwd uit bak- als natuurstenen. Daarnaast werd ook een kasseivloer aan het licht gebracht.

Naast de archeologische sporen/muurresten werden ook nog recent muurwerk en recente nutsleidingen en haardstructuren op plan gezet.

Figuur 37: Vlakfoto's werkput 1, vlak 2 (linksboven); werkput 2, vlak 2 (rechtsboven); werkput 3, vlak 1 (linksonder) en werkput 4, vlak 2 (rechtsonder) (© ARCHEBO bv)

ARCHEOLOGIE

ERFGOED

BOUWHISTORIE

Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4

Allesporenplan

10/12/2024

Projectcode opgraving: 2024I180

Legenda

- Projectgebied
- Bestaande muren
- Kelder
- Werkput

Vlak 1

- Asbestbuis
- Bakstenen muur
- Bakstenen putje
- Dorpel
- Haard
- Ijzerzandsteen
- Kasseivloer
- Leiding
- Plastic afvoerbuis
- Tegel
- WC

Vlak 2

- Aardewerk afvoerbuis
- Baksteen fundering
- Bakstenen muur
- Ijzerzandsteen
- Ijzerzandsteen fundering
- Ijzerzandstenen muur
- Kalkfundering vloer?
- Kalkzandsteen
- Muur
- Pot

DIBE/24/12/10/23 - Digitale
aanmaak
Figuur 38: Allesporenplan (@
ARCHEBO bv).

4.3.1 Werkput 1

Werkput 1 betreft de kleine aanbouw. In deze kamer is in de zuidoostelijke hoek een aparte wc aanwezig die tijdens het onderzoek werd verwijderd. Vanaf het buitenkoertje loopt onder de wc een afvoer dat enerzijds bestaat uit aardewerk en anderzijds uit plastic. Deze afvoerbuis is aangesloten op het bestaande riool van de Kraaieneststraat.

Figuur 39: Afvoerbuis in plastic en aardewerk (© ARCHEBO bv)

Tegen de westelijke muur werden - na het verwijderen van de huidige betonnen vloer - de restanten teruggevonden van een toenmalige haard in deze kamer. De haard wordt gescheiden door twee haaks staande bakstenen muurtjes (M1 en M2). Tussen deze muurtjes zijn bakstenen aanwezig die met de kopse kant naar de ruimte gelegd zijn (M3). De muurresten van de haard zijn opgebouwd uit bakstenen (20x8x4 cm) die gevoegd zijn met gele kalkmortel. De huidige muur toont eveneens nog sporen van de toenmalige haard, zowel naar naden als roetafzetting op de hoger gelegen muurdelen. Het betreft een vrij grote haard in een eerder kleine ruimte dat vermoedelijk dienst gedaan heeft voor het bakken van artisanale producten.

In vlak 2 (ca. 43 cm onder het huidige vloerniveau) werd ter hoogte van M1 nog een restant van een L-vormige muur vastgesteld. Deze muur (M4) is opgebouwd met bakstenen (20x9,5x4 cm) en is eveneens gevoegd met gele kalkmortel. De exacte functie van deze L-vormige muur is onduidelijk, maar kan mogelijk in verband gebracht worden met de haard aangezien deze muur lijkt door te lopen op M1.

Nog in vlak 2 werd ter hoogte van de huidige deuropening een metalen pot aan het licht gebracht. De inhoud bestaat uit as, wat wijst op verbranding. De exacte functie is echter niet duidelijk. De pot is dermate slecht bewaard (sterk verhit geweest) en gecorrodeerd waardoor deze in verschillende stukken viel en niet ingezameld kon worden.

Bij het uitgraven van deze kamer werd heel wat bouwpuin in de vorm van baksteen, tegels en Boomse dakpannen aangetroffen. Ook werd er o.a. heel wat aardewerk, glas en dierlijk bot-/schelpmateriaal ingezameld. Het aardewerk betreft voornamelijk faïence dat in de 19de/20ste eeuw gedateerd kan worden (V1; *cfr. infra*).

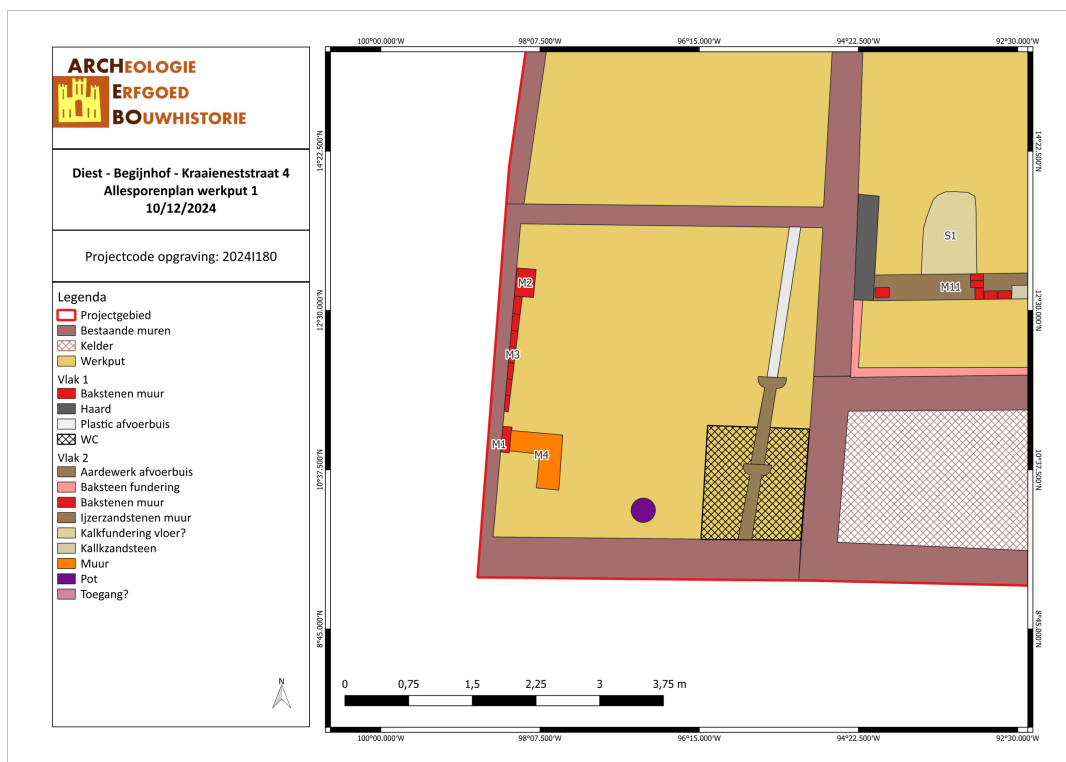
Figuur 40: Muurresten van een haard tegen de westelijke wand van werkput 1; vlak 2 (© ARCHEBO bv)

Figuur 41: Detailfoto's muurresten van een haard; M1 (L) en M2+3 (R) in werkput 1, vlak 1 (© ARCHEBO bv)

Figuur 42: Detailfoto's muur M4 (L) en metalen pot (R) in werkput 1, vlak 2 (© ARCHEBO bv)

DIBE/24/12/10/24 - Digitale aanmaak

Figuur 43: Allesporenplan werkput 1 (© ARCHEBO bv)

4.3.2 Werkput 2

Werkput 2 betreft de grootste kamer van de huidige begijnhofwoning. In deze kamer werd in de noordwestelijke hoek, tegen de noordelijke muur, eveneens een restant van een haard aan het licht gebracht (M5). Ook hier betreft het een haaks staand muurtje/haardwand. Dit muurtje is opgebouwd met bakstenen (22x9x5cm) en witgele kalkmortel. Uit onderzoek van de bestaande muren blijkt dat de binnenmuur, tussen werkput 2 en werkput 4, recenter is dan de buitenmuren. Deze binnenmuur is op basis van de naad duidelijk tegen de buitenmuur gezet. Op basis hiervan is te concluderen dat beide kamers vroeger één ruimte moet geweest zijn. Tegen de noordelijke muur stond in deze ruimte dan ook een centrale haard, gevormd door M5 en M13 (*cfr infra*). Tussen M5 en M13 zijn bakstenen aanwezig die ook hier met de kopse zijde naar de ruimte gericht zijn.

Figuur 44: Haardmuur M15 in vlak 1, t.o.v. de bestaande muren met aanduiding bouwnaad (oranje pijlen) (L) en detailfoto in vlak 2 (R) (© ARCHEBO bv)

In de noordoostelijke hoek van de kamer werden drie muurresten aan het licht gebracht. Het betreft een noord-zuidgerichte muur M6 met een minimale lengte van 156 cm en een breedte van 60 cm. Haaks hierop staat muur M7 met een oost-west oriëntatie. Deze muur is minimaal 95 cm lang en zo'n 40 cm breed. De muren worden onderbroken, maar waar deze elkaar zouden treffen werd nog een derde muurrestant aangetroffen (M8). De drie muurresten zijn allen opgebouwd uit Diestiaan ijzerzandstenen van diverse formaten. Opvallend is dat de stenen niet gevoegd zijn met enige mortel. Mogelijk gaat het om funderingen van opstaande muren (in hout en leem of in bak-/natuursteen?; *cfr. infra*). In het verlengde van muur M7 werd tegen de westelijke muur van de kamer nog een muurrestant gevonden, m.n. M9. Ook deze is opgebouwd uit Diestiaan ijzerzandsteen en ook hier ontbreekt enige mortel. De muur loopt nog verder door onder de bestaande binnenmuur (M11; *cfr. infra*).

Figuur 45: Muurresten in Diestiaan ijzerzandsteen M6-8, werkput 2, vlak 2 (© ARCHEBO bv)

Figuur 46: Detailfoto's Diestiaan ijzerzandstenen muur M6, boven- en zijgezicht (© ARCHEBO bv)

Figuur 47: Werkput 2, vlak 2 met zicht op muur M9 die nog doorloopt onder de fundering van de huidige binnenmuur (© ARCHEBO bv)

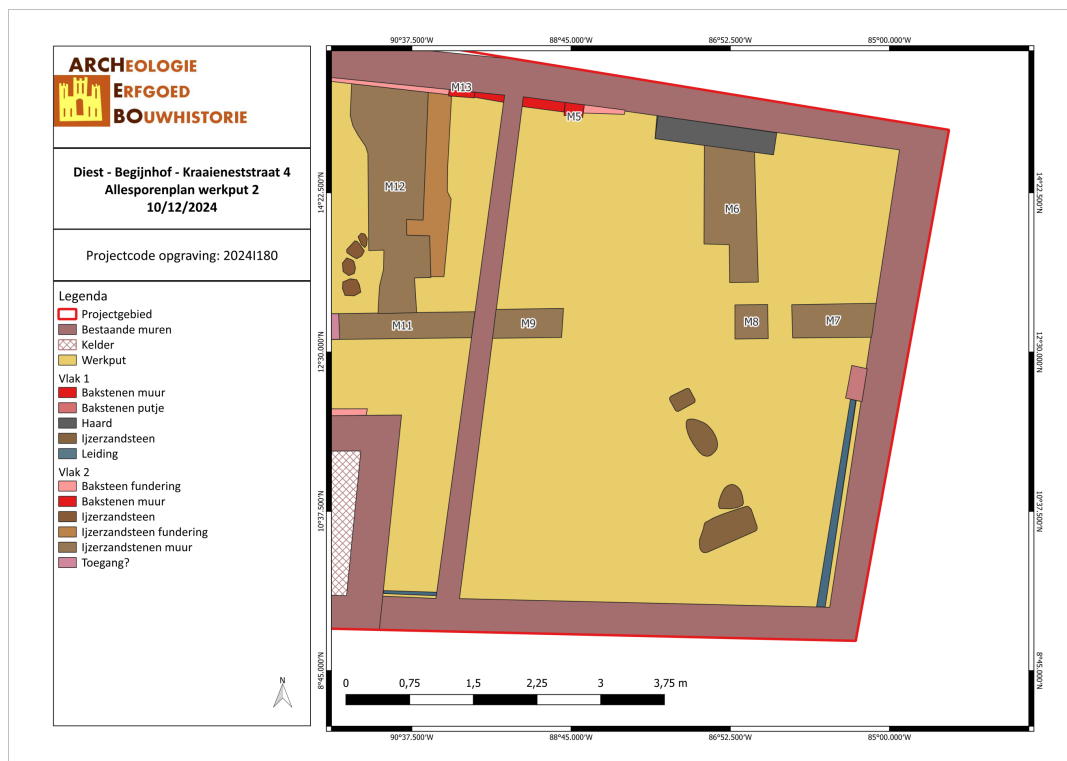

Figuur 48: Detailfoto's Diestiaan ijzerzandstenen muur M9, boven- en zijaanzicht (© ARCHEBO bv)

In het zuidelijke deel van de kamer werden geen muurresten als dusdanig vastgesteld. Enkel werden in het gele stabilisézand vier 'losse' Diestiaan ijzerzandstenen teruggevonden. Deze zijn duidelijk bewerkt (vlak gemaakt) en zijn mogelijk afkomstig van de aangetroffen muurresten in het noorden van de kamer, maar om een of andere reden uitgebroken en verplaatst.

Figuur 49: 'Losse' Diestiaan ijzerzandstenen in het zuiden van de kamer (© ARCHEBO bv)

DIBE/24/12/10/25 - Digitale aanmaak

Figuur 50: Allesporenplan werkput 2 (© ARCHEBO bv)

4.3.3 Werkput 3

Werkput 3 betreft de binnenkoer. Na het verwijderen van de aanwezige beton en tegels (betondallen van 30x30 cm) werd in het noordelijke deel een kasseivloertje aan het licht gebracht. De kasseivloer is daarbij opgebouwd met kasseien die vergelijkbaar zijn met deze van de huidige Kraaieneststraat. De kasseien hebben allen een ander formaat en zijn gelegd in een lichtbruin tot geel zandbed. Ten westen van de kasseien liggen drie stukken in Doornikse kalksteen die wellicht te interpreteren zijn als dorpel. Deze

Doornikse kalksteen is vermoedelijk herbruik. Van de kasseivloer konden 20 rijen vastgesteld worden. Langsheen de noordelijke en oostelijke zijde wordt de kasseivloer begrensd door een rij bakstenen.

Bij de metaaldetectie van het vlak werd ter hoogte van de kasseivloer een accijns- of kwaliteitslood gevonden (Md10). Ook werden er tegen de westelijke muur negen kogelhulzen en een kop (ontsteker) van een obus teruggevonden (Md11 & 12; *cfr. infra*).

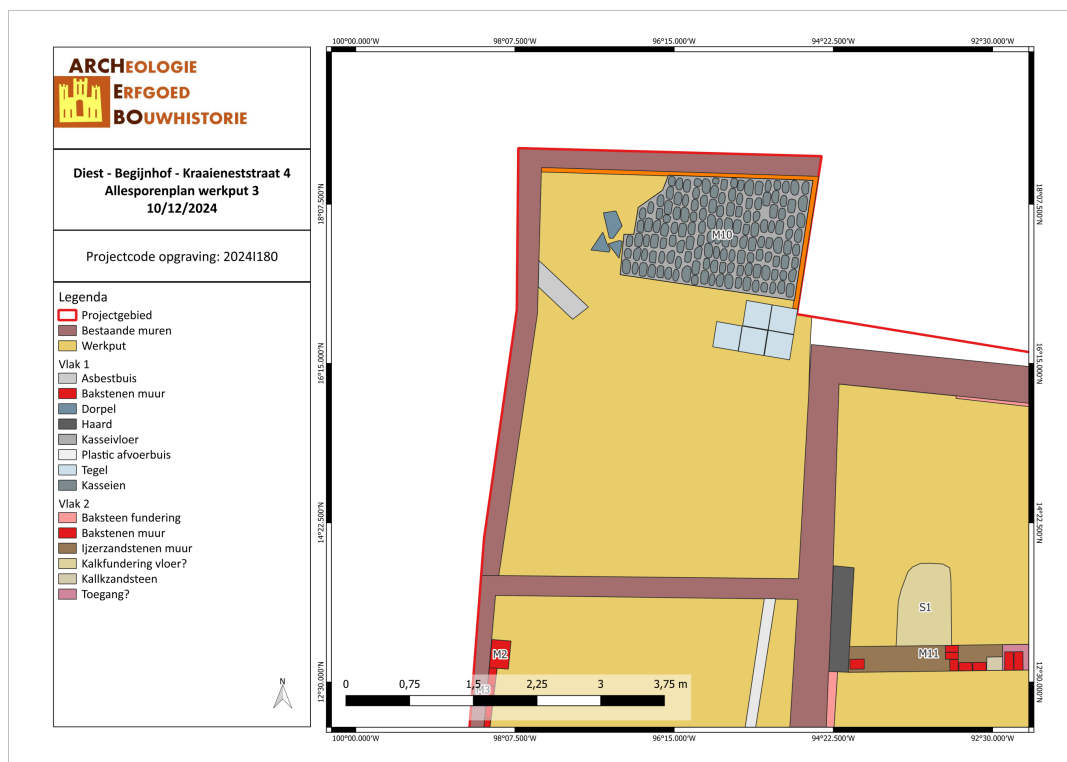
Verder leverde de binnenkoer geen archeologische resten op. Wel werd er ter hoogte van de westelijke muur een restant van een asbestbuis vastgesteld.

Figuur 51: Zicht op de kasseivloer in werkput 3 (© ARCHEBO bv)

Figuur 52: Detailfoto van de kasseivloer (L) en de onderkant van de Doornikse kalksteen (R) (© ARCHEBO bv)

DIBE/24/12/10/26 - Digitale aanmaak

Figuur 53: Allesporenplan werkput 3 (© ARCHEBO bv)

4.3.4 Werkput 4

Werkput 4 betreft de kleinste kamer van de huidige begijnhofwoning, alsook de inkomhal. Zoals reeds aangehaald, loopt muur M9 (dat werd aangetroffen in werkput 2; *cfr. supra*) verder door onder de fundering van de huidige binnenmuur. Deze muur (M11) bestaat ook hier grotendeels uit Diestiaan ijzerzandstenen. Zowat in de helft van de muur is er echter een verlaagd gedeelte dat wordt geflankeerd door een opstaande kalkzandsteen. Op het verlaagde deel komen bovendien twee bakstenen voor. Dit duidt wellicht op een doorgang in de muur en toegang tot de ruimte die wordt afgebakend door muren M11 en M12 (*cfr. infra*). Ook op de rest van muur M11 komen hier en daar enkele bakstenen voor, maar ook zandstenen (recuperatiemateriaal?). De natuurstenen zijn niet gevoegd met enige mortel. De bakstenen zijn wél op de muur aangebracht met gele kalkmortel. De bakstenen zijn mogelijk de (weinige) resten van de opstaande muur(?). De muur heeft een maximale breedte van 35 cm.

Zowat haaks op muur M11 komt M12 voor. Deze muur loopt bovendien zowat parallel aan muur M6 (uit werkput 2; *cfr. supra*). Muur M12 bestaat - in tegenstelling tot M11 - enkel uit Diestiaan ijzerzandstenen die wederom geen mortel vertonen. De muur kent in dit geval een vrij grillig verloop. In het noordelijke deel is de muur maximaal 90 cm breed. Naar het zuiden toe wordt het 65 cm en nog meer naar het zuiden zijn er drie uitsparingen merkbaar. De exacte functie of betekenis van deze uitsparingen is niet duidelijk. Ter hoogte van de westelijke uitsparing zijn vier Diestiaan ijzerzandstenen aanwezig die in een kromme lijn gelegd zijn. Mogelijk is dit de onderzijde van een trap(?). Aan de oostelijke zijde van de muur is een fundering vastgesteld van losse ijzerzandstenen. Dit kon echter - gezien de beperkte verstoringsdiepte - niet verder onderzocht worden.

In de zone dat muren M11 en M12 afbakenen werd een gedeelte vastgesteld waar vrij veel kalk voorkomt (S1). Dit wijst mogelijk op een uitgebroken vloerniveau al is dit niet met zekerheid te zeggen. In de zone tussen muur M11 en de noordelijke muur van de huidige kelder werd opvallend veel aardewerk

teruggevonden. Het betreft daarbij aardewerk dat voornamelijk in de 16de/17de eeuw te dateren is (V11; *cfr. infra*).

Figuur 54: Flakfoto werkput 4, vlak 2 met muurresten M11 en M12 (© ARCHEBO bv)

Figuur 55: Zicht op de opstaande kalkzandsteen (L) en verlaagd gedeelte (R) van muur M11 (© ARCHEBO bv)

Figuur 56: Bovenaanzicht verlaagd gedeelte (L) en gehele muur M11 (R) (© ARCHEBO bv)

Figuur 57: Bovenaanzicht muur M12 (© ARCHEBO bv)

Figuur 58: Detailfoto's M12 ter hoogte van de uitsparingen (© ARCHEBO bv)

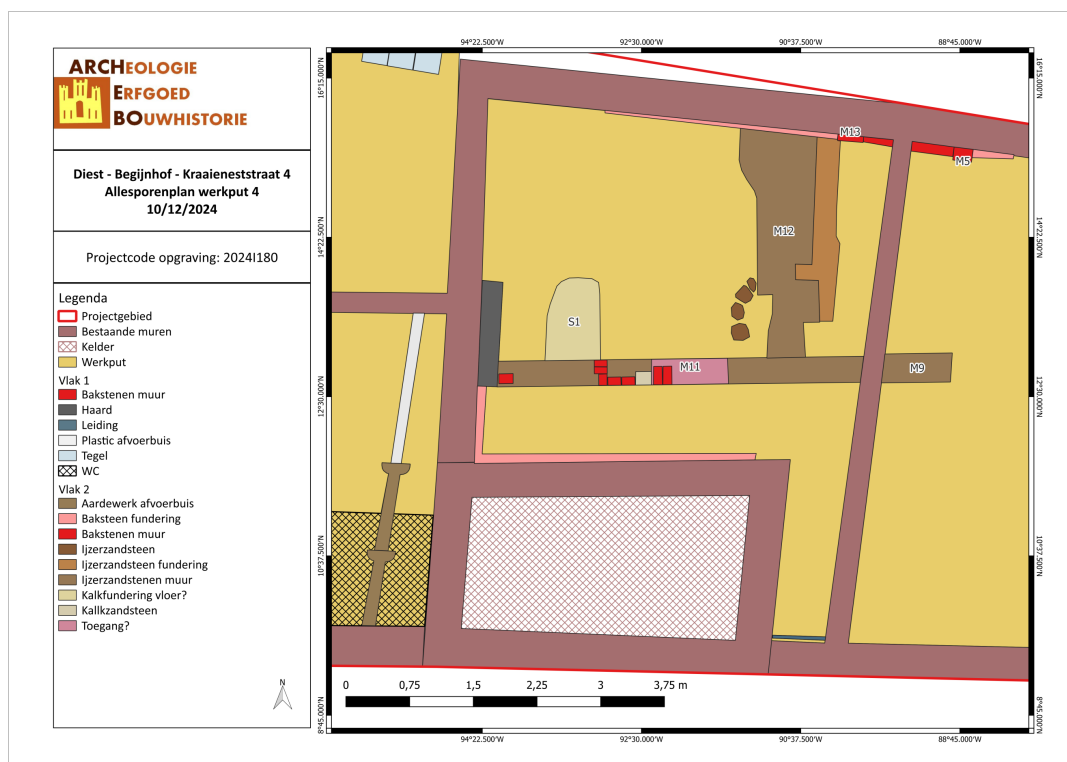

Figuur 59: Muur M12 t.o.v. de bestaande muur (L) en het mogelijk vloerniveau(?) (R) (© ARCHEBO bv)

Net zoals bij werkput 2 (zie M5; *cfr. supra*) werd tegen de noordelijke muur een restant van een bakstenen muurtje teruggevonden dat verband houdt met de toenmalige haard (haardwand) binnen de ruimte van werkputten 2 en 4, hier aangeduid als M13. Dit muurtje is echter minder goed bewaard gebleven en grotendeels verwijderd. Hier rest dan ook zeer weinig van.

Figuur 60: Zijgezicht muur M12 met aanduiding van restant muur M13 (binnen rode kader) (© ARCHEBO bv)

DIBE/24/12/10/27 - Digitale aanmaak

Figuur 61: Allesporenplan werkput 4 (© ARCHEBO bv)

4.3.5 Afronding onderzoek

Na het registreren van alle archeologisch relevante sporen en structuren werden de muurresten die hoger kwamen dan de verstoringsdiepte verwijderd onder begeleiding van de erkend archeoloog. Dit leverde geen bijkomende archeologische resten op, maar wel enige informatie. Er kon namelijk vastgesteld worden dat muren M7, M8, M9 en een deel van M11 vermoedelijk niet dieper reikten dan het aangelegde archeologisch vlak op -43 cm t.o.v. de nulpas. Muren M6 en M12 zijn wel nog dieper aanwezig. Dit lijkt de interpretatie dat het eerder funderingen betreft mogelijk te ondersteunen. De beperkte opgravingsdiepte is hier echter nefast voor de juiste conclusies. Bijkomend onderzoek in de toekomst, dat wel dieper gaat dan huidig onderzoek, kan hier mogelijk meer inzicht over verschaffen.

Na het verwijderen van de muurresten werd het vlak afgedekt door plastic bekleding. Ter hoogte van de binnenkoer werd nog een extra sleuf gegraven voor het aanbrengen van nutsleidingen aldaar. Dit leverde eveneens geen extra archeologische resten op.

Figuur 62: Afdekking van het vlak met plastic (L) en uitgraving extra sleuf op de binnenkoer (R) (© ARCHEBO bv)

4.4 VONDSTMATERIAAL

Tijdens het onderzoek werden 14 vondstennummers (V1 t.e.m. V14) uitgedeeld. De verzamelde vondsten werden aangetroffen tijdens de aanleg van de archeologische vlakken. Daarnaast werden nog eens 24 metaalvondsten aangetroffen met behulp van een metaaldetector (Md1 t.e.m. Md16). In totaal werden zo 489 afzonderlijke vondsten ingezameld met een gezamenlijk gewicht van 16.110 g¹⁸.

De vondsten worden onderverdeeld per categorie. Het gaat daarbij om aardewerk, bouwkeramiek, natuursteen, metaal, glas en dierlijk bot- en schelpmateriaal. De vondsten worden per context (werkput) besproken. De metaaldetectievondsten worden nog eens apart aangehaald.

4.4.1 Werkput 1

In werkput 1 (aanbouw) werd in het uitgegraven pakket opvallend veel materiaal teruggevonden. Er werden in totaal 308 vondsten ingezameld (V1-V6 en Md1-Md3). Het gaat daarbij hoofdzakelijk om aardewerk, maar ook bouwkeramiek, metaal, glas en dierlijk bot- en schelpmateriaal.

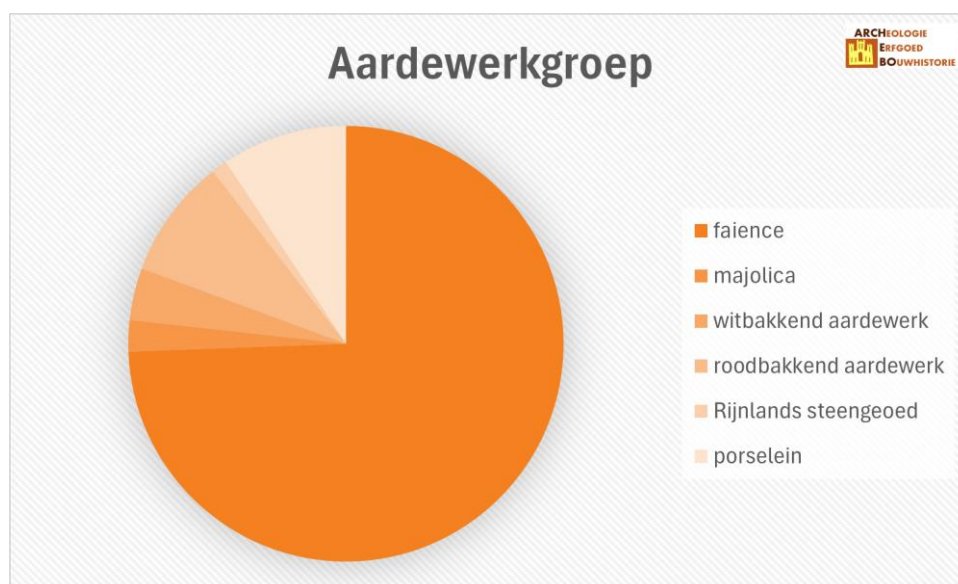
4.4.1.1 Aardewerk

Het meeste ingezamelde materiaal uit werkput 1 is aardewerk, met in totaal 258 scherven (V1). Het gaat daarbij voornamelijk om faience, maar ook: majolica, geglazuurd witbakkend aardewerk, (al dan niet) geglazuurd roodbakkend aardewerk, steengoed en porselein. Dit aardewerk is over het algemeen relatief recent en in de Nieuwe/Nieuwste Tijd te dateren.

Aardewergroep werkput 1	Totaal	%
Faience	192	74,4%
Majolica	6	2,3%
Witbakkend aardewerk	10	3,9%
Roodbakkend aardewerk	23	8,9%
Rijnlands steengoed	3	1,2%
Porselein	24	9,3%
Totaal	258	100,0%
%	100,0%	

Tabel 4: Percentuele verdeling aardewergroepen in werkput 1

¹⁸ Dit is zonder de kogelhuizen en de ontsteker van een obus (Md11 en Md12). Deze werden door DOVO meegenomen (*cfr. infra*) waardoor deze niet gewogen konden worden.

Figuur 63: Verdeling per aardewerkgroep van werkput 1 in een taartdiagram (© ARCHEBO bv)

FAIENCE

192 scherven zijn in te delen onder faience dat in de 19de/20ste eeuw gedateerd kan worden. De scherven zijn afkomstig van allerlei vormen van servies, m.n.: borden, onderbord(en), (thee)kopjes of tassen en kommetjes. Eén bord is quasi volledig. Op de onderzijde van dit bord is een merkteken aangebracht met de vermelding: “ANC^E MANUFACTURE IMPERIALE & ROYALE MOUZIN LECAT & C^E NIMY”. Op basis hiervan is het bord vervaardigd in de *faïencerie* van Nimy (nabij Bergen (Mons)) en dit in de periode tussen 1851 en 1890.¹⁹

Figuur 64: Bord uit Nimy (© ARCHEBO bv)

¹⁹ <https://www.barbotine-belge.com/nimy/fr/histoire.php>

Marque Mouzin-Lecat au Blason du Hainaut souvent sur grès ou faïence Bleu 1851-1890 - #2479 - (6)

Figuur 65: Vergelijkbaar merkteken (1851-1890)
(bron: <https://www.barbotine-belge.com/nimy/fr/cachets.php>)

Een quasi volledig onderbord en twee (thee)kopjes hebben geen stempels op de onderkant. Drie bodems van andere (thee)kopjes zijn wel voorzien van een merkteken. Hierop is een sfinx te zien met daaronder “Petrus Regout & Co MAASTRICHT”. Bij twee staat er verder niets. Dergelijke stempel werd gebruikt vanaf 1879. Een derde heeft nog een bijkomende vermelding “MADE IN [HOLLAND]”. Deze werden gebruikt vanaf 1883.²⁰ Een ander fragment van een bord heeft dan weer een merkteken van “SOCIETE CERAMIQUE [MAEST]RICHT [MADE IN HO]LLAND”. Deze stempel werd gebruikt tussen 1863 en 1955.²¹

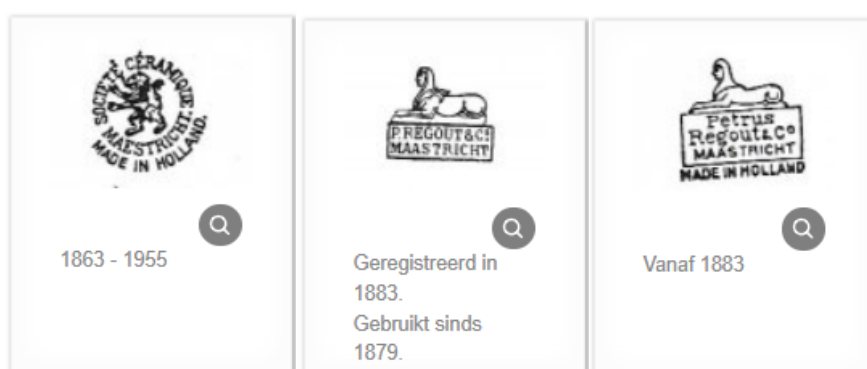
Figuur 66: Onderbord en twee (thee)kopjes zonder merktekens (© ARCHEBO bv)

²⁰ <https://www.infofaience.com/nl/merken/sphinx-merken>

²¹ <https://www.infofaience.com/nl/merken/sphinx-merken>

Figuur 67: Bodems van (thee)kopjes en een fragment van een bord geproduceerd in Maastricht (© ARCHEBO bv)

Figuur 68: Vergelijkbaar merkteken
(bron: <https://www.infofaience.com/nl/merken/sphinx-merken>)

Een (thee)kopje of kommetje heeft een rode figuratieve versiering. Aan de binnenzijde staat op de bodem een Christusfiguur afgebeeld en op de rand staat LÉON XIII (oftewel Leo de 13e) vermeld. Leo XIII (geboren als Vincenzo Gioacchino Raffaele Luigi Pecci, °1810 - †1903) was de 256ste paus van de Rooms-Katholieke Kerk in de periode tussen 1878 en 1903.²² Op de buitenzijde van het (thee)kopje of kommetje staat een afbeelding van het Sint-Pietersplein en de Sint-Pietersbasiliek in Rome/Vaticaanstad met vermelding 'DÔME DE ST PIERRE'. Het voorkomen van een dergelijk religieuze afbeelding is gezien de context (Begijnhof) niet abnormaal.

Een ander kommetje heeft eveneens een rode figuratieve versiering. In dit geval gaat het om een floraal motief met centraal een roos. Op de rand komt een lijn bladgoud voor. Op de bodem is dan weer een merkteken zichtbaar met de vermelding: "JARDINIERE U & C SARREGUEMINES". De U & C staat hierbij voor: *Utzschneider et Cie*.²³ Sarreguemines (D: Saargemünd) is een gemeente in het noordoosten van Frankrijk, grenzend aan Duitsland, en is gelegen aan de Moesel.²⁴ Dit kommetje is te dateren tussen 1880 en 1918.²⁵

²² Paus Leo XIII, https://nl.wikipedia.org/wiki/Paus_Leo_XIII

²³ <https://terresdest.fr>

²⁴ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sarreguemines>

²⁵ <https://www.sarreguemines-museum.fr/fr/>

Figuur 69: (Thee)kopje of kommetje met Christusfiguur, Leo XIII en de Sint-Pietersbasiliek (© ARCHEBO bv)

Figuur 70: Kommetje met floraal motief (© ARCHEBO bv)

Negen scherven zijn afkomstig van eenzelfde individu. Het betreft een waskom dat voorzien is van blauwe figuratieve versiering op de buitenkant en op de rand. Het gaat daarbij om plantaardige motieven. Een andere bodemscherf van een bord is voorzien van zwarte figuratieve versiering. Op de onderkant is nog "MOUZIN LE[CAT]" te lezen. De figuratieve voorstelling betreft wellicht de intrede van Napoleon Bonaparte. Er zijn namelijk verschillende borden bekend van het Ancienne Manufacture Impérial Royal Lecat Mouzin met scènes van Napoleon (zgn. *assiette napoléon*).

Figuur 71: Waskom en fragment van een assiette napoléon (© ARCHEBO bv)

Figuur 72: Voorbeeld van een assiette napoléon (bron: <https://www.interior.co>)

MAJOLICA

In werkput 1 werden zes scherven aan het licht gebracht die als majolica te bestempelen zijn. Het betreft sterk gefragmenteerde scherven die vermoedelijk afkomstig zijn van o.a. borden en een kom. Majolica kent zijn hoogtepunt tussen 1530 en 1625.²⁶

GEGLAZUURD WITBAKKEND AARDEWERK

10 scherven betreft geglaazuurd witbakkend aardewerk. Vier scherven zijn voorzien van gele loodglazuur aan de binnenzijde en groene loodglazuur aan de buitenzijde. Vier andere scherven vertonen enkel groene loodglazuur, zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde. Twee randen zijn afkomstig van een kom. Dit aardewerk is te dateren na 1500. Een ander randscherfje witbakkend aardewerk is voorzien van bruine loodglazuur op de rand en gele loodglazuur op de rest van de scherf. Een laatste scherfje witbakkend aardewerk betreft een oor dat ijzerengobe vertoont.

ROODBAKKEND AARDEWERK

23 scherven zijn in te delen onder (al dan niet) geglaazuurd roodbakkend aardewerk. Rood of roodbakkend aardewerk komt voor vanaf de 13de eeuw, in eerste instantie als een luxeproduct en vanaf de 14de eeuw als een normaal huishoudelijk product. Er werden zowel randen, wanden, bodemfragmenten als oren teruggevonden. Deze zijn terug te brengen tot vormtypes van dagdagelijks gebruiksaardewerk (keuken- of kookgerei).

²⁶ VAN HERCK C. & DEVOS H. (red.), 2018

Figuur 73: Geglazuurd witbakkend en roodbakkend aardewerk (© ARCHEBO bv)

RIJNLANDS STEENGOED

Drie scherven uit werkput 1 zijn te identificeren als Rijnlands steengoed. Eén hiervan betreft een rand met oor van een kruik.

PORSELEIN

Naast 23 scherven van porselein werd er ook één dop van een glazen (bier)fles in porselein aan het licht gebracht. Op de dop is te lezen: “FABRICANTS LODELINSART”. Lodelinsart is een deelgemeente van de Waalse stad Charleroi.²⁷

Figuur 74: Porseleinen dop van een (bier)fles uit Lodelinsart (© ARCHEBO bv)

4.4.1.2 Bouwkeramiek

Er werd heel wat bouwpuin geattesteerd bij het uitgraven van werkput 1. Het gaat daarbij om (fragmenten van) bakstenen, tegels en Boomse dakpannen. Deze werden gezien de context (antropogene ophogingslaag) niet ingezameld aangezien het om ‘los’ bouwafval gaat. Enkel twee bouwtegels werden ingezameld (V2).

²⁷ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lodelinsart>

4.4.1.3 Metaal

Bij de aanleg van het vlak in werkput 1 werden twee lange ijzeren nagels ingezameld. Ook werd er een grote, ronde 'schijf' in koperlegering teruggevonden (V3). Het lijkt om een deksel te gaan waarin een gleuf is aangebracht. De functie ervan is onduidelijk, maar mogelijk gaat het om een deksel van een collectebus(?). Bij de metaaldetectie werden een n.n.t.d. munt (Md1), een siergesp (Md2) en een fragment van een paternoster(?) (Md3) aan het licht gebracht (*cfr. infra*).

Figuur 75: Boven- en onderkant van een deksel van een collectebus(?) (© ARCHEBO bv)

4.4.1.4 Glas

Bij het uitgraven van werkput 1 werd er ook vrij veel glas teruggevonden en ingezameld (V4; n=17). Het gaat daarbij o.a. om vier fragmenten van groene wijnflessen en drie fragmenten van bruine bierflessen. Ook werd er een bodem van een melkfles in lichtgroen glas teruggevonden alsook een bodem van een fles in wit glas.. Daarnaast werden zes fragmenten ingezameld van drinkglazen. Drie hiervan zijn afkomstig van twee bierglazen. Ook werd er een voet van een kelkglas gerecupereerd. Twee stukjes glas zijn te identificeren als vlakglas.

Figuur 76: Glas uit werkput 1; V4 (© ARCHEBO bv)

4.4.1.5 Dierlijk bot- en schelpmateriaal

Tot slot werd er in werkput 1 ook heel wat dierlijk botmateriaal aangetroffen (V5). Het gaat daarbij om sterk gefragmenteerd dierlijk botmateriaal waardoor het niet altijd duidelijk is van welke diersoorten ze afkomstig zijn. Vermoedelijk betreft het voornamelijk varken.²⁸ Eén van de botten toont duidelijk kap- of haksporen en is daarbij met een kapmes bewerkt. Dit wijst op het gebruik voor consumptie. Verder werden ook drie kippenbotjes ingezameld. Naast het dierlijk botmateriaal werden er ook mosselschelpen vastgesteld in de antropogene ophogingslagen. Hiervan konden er, gezien de broosheid, slechts zes ingezameld worden (V6).

Figuur 77: Varkensbot met kap- of haksporen (© ARCHEBO bv)

Figuur 78: Kippenbotjes (L) en mosselschelpen (R) (© ARCHEBO bv)

²⁸ GROOT M., 2010

4.4.2 Werkput 2

Hoewel werkput 2 de grootste kamer betreft van de begijnhofwoning, leverde deze werkput beduidend weinig vondsten op met slechts 15 ingezamelde vondsten (V7-10 en Md4-9). Het betreft natuursteen, aardewerk, metaal, glas en dierlijk botmateriaal.

4.4.2.1 Natuursteen

Zoals reeds aangehaald²⁹ werden er opvallend veel leistenen aangetroffen tussen het gele stabilisézand en het onderliggende antropogene pakket in werkput 2. Deze leistenen werden niet allemaal ingezameld. Twee leistenen werden gerecupereerd als representatief staal (V7). Een deel van de leistenen vertonen duidelijk gaten die wijzen op het gebruik ervan als dakbedekking. De leistenen werden gecontroleerd op eventuele inkervingen, maar dit was bij geen enkele leisteen het geval.

Figuur 79: Leistenen uit werkput 2; V7 (© ARCHEBO bv)

4.4.2.2 Aardewerk

In werkput 2 werden (slechts) vijf scherven gevonden (V8). Het gaat daarbij om een bodem in faience, een rand met oor in geglaazuurd roodbakend aardewerk van een kom, een wandscherf in geglaazuurd roodbakend aardewerk, een wand van een vergiet in witbakkend aardewerk met groene loodglazuur en een bodem in majolica. Dit aardewerk is allen in de post-middeleeuwse periode te dateren.

4.4.2.3 Glas

Er werd één stukje glas gerecupereerd uit werkput 2 (V9). Het betreft een fragmentje van een deksel dat sterk geïriseerd is.

²⁹ Zie 4.2.1 Bodemgenese

Figuur 80: Aardewerk (V8) en glas (V9) uit werkput 2 (© ARCHEBO bv)

4.4.2.4 Dierlijk botmateriaal

Ook werd er één fragmentje dierlijk bot ingezameld (V10). Het betreft een bot van vermoedelijk een schaap/geit.

4.4.3 Werkput 3

Werkput 3 (binnenkoer) leverde met het blote oog geen vondsten op. Bij de metaaldetectie van het vlak werden in totaal 11 metalen vondsten gedaan. Het betreft een accijns- of kwaliteitslood (Md10), negen kogelhulzen (Md11) en een kop (ontsteker) van een obus (Md12) (*cfr. infra*).

4.4.4 Werkput 4

In tegenstelling tot werkput 2 leverde de kleinere kamer van de begijnhofwoning wel vrij veel materiaal op, met in totaal 155 vondsten (V11-14 en Md13-16). In dit geval gaat het om aardewerk, bouwkeramiek, metaal, glas en dierlijk botmateriaal.

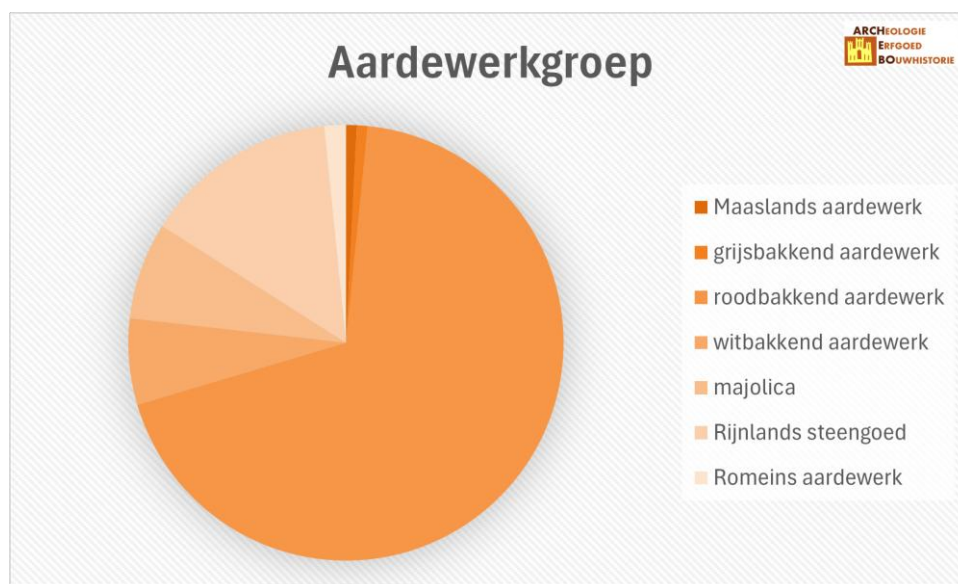
4.4.4.1 Aardewerk

Ook hier is het meest ingezameld materiaal aardewerk met in totaal 125 scherven. Het meest opvallend hierbij is dat alle scherven, met uitzondering van vier, teruggevonden werden in de zone tussen muur M11 en de noordelijke muur van de huidige kelder. Het aardewerk bevindt zich dus in het eerder homogeen donkergrijze zand³⁰. Het hier aangetroffen aardewerk betreft voornamelijk (al dan niet) geglaazuurd roodbakkend aardewerk, steengoed, geglaazuurd witbakkend aardewerk, faience en majolica. Dit aardewerk is in de Nieuwe Tijd te dateren. Opvallend is ook de aanwezigheid van Maaslands aardewerk (13de/14de eeuw), grijsbakkend aardewerk (13de eeuw) en zelfs twee scherfjes die vermoedelijk Romeins zijn.

³⁰ Zie 4.2.1 Bodemgenese

Aardewergroep werkput 4	Totaal	%
Maaslands aardewerk	1	0,8%
Grijsbakkend aardewerk	1	0,8%
Roodbakkend aardewerk	86	68,8%
Witbakkend aardewerk	8	6,4%
Majolica	9	7,2%
Rijnlands steengoed	18	14,4%
Romeins aardewerk	2	1,6%
Totaal	125	100,0%
%	100,0%	

Tabel 5: Percentuele verdeling aardewergroepen in werkput 4

Figuur 81: Verdeling per aardewergroep van werkput 4 in een taartdiagram (© ARCHEBO bv)

MAASLANDS AARDEWERK

Er werd één scherp Maaslands aardewerk aan het licht gebracht in werkput 4. Het betreft daarbij een licht concave bodem van een kommetje in een wit baksel dat zowel aan de binnen- als aan de buitenkant voorzien is van gele loodglazuur. Maaslands aardewerk is afkomstig van de midden-Maasvallei en werd van daaruit geëxporteerd. Het aardewerk heeft een wit-gele tot roze kleur en is tussen de 10de en 14de eeuw geproduceerd, maar vooral van de 11de tot begin 13de eeuw.³¹ In de 10de en eerste helft van de 11de eeuw werd het meeste Maaslands aardewerk op het buitenoppervlak (met uitzondering van de bodem) bedekt met loodglazuur. In de jongere periodes werd dit nog steeds gedaan, maar toen werd enkel een beperkte zone met glazuur voorzien, meestal de schouder.³² In dit geval is het bodemfragment volledig voorzien van loodglazuur en kan het wellicht in de 13de/14de eeuw gedateerd worden.

³¹ VERHAEGHE F., 1997, pp. 149-165

³² DE GROOTE K., 2008, pp. 340

Figuur 82: Bodem in Maaslands aardewerk (© ARCHEBO bv)

GRIJSBAKKEND AARDEWERK

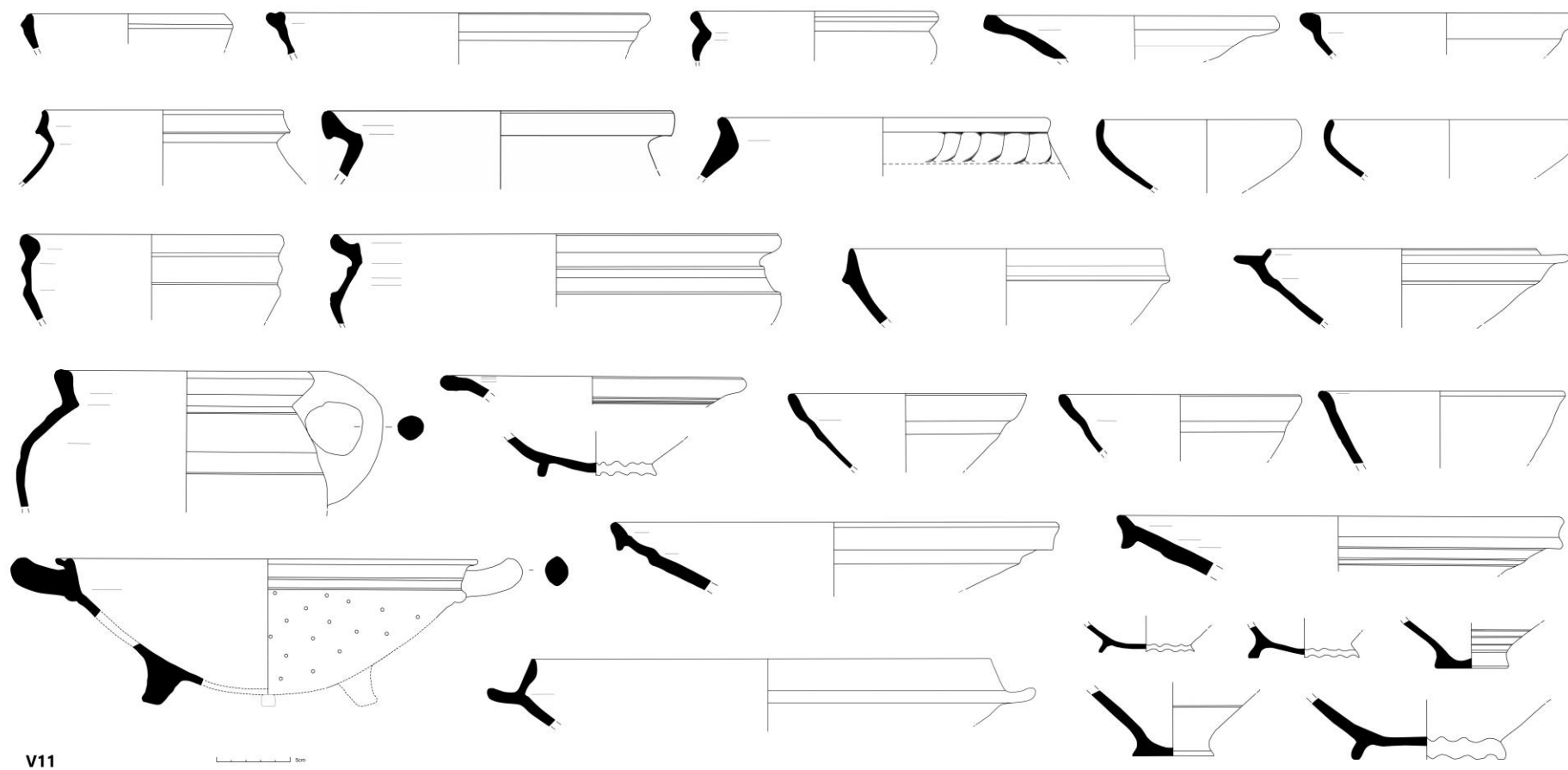
Bij het uitgraven van werkput 4 werd er één wandscherfje grijsbakkend aardewerk aan het licht gebracht. Grijs of grijsbakkend aardewerk komt op in de 13de eeuw en wordt in de 14de/15de eeuw geleidelijk vervangen door rood aardewerk.

ROODBAKKEND AARDEWERK

Het meeste aardewerk dat teruggevonden werd in werkput 4 betreft roodbakkend aardewerk met in totaal 86 scherven. Zoals al eerder aangehaald, komt rood of roodbakkend aardewerk voor vanaf de 13de eeuw, in eerste instantie als een luxeproduct en vanaf de 14de eeuw als een normaal huishoudelijk product. Binnen het ensemble van het rood aardewerk betreft het dan ook voornamelijk dagdagelijks gebruiksaardewerk (keuken- of kookgerei). Het gaat daarbij o.a. om een vergiet, kommen, kookpotten, kamerpotten, borden, komfoor,... De meeste scherven zijn geglaazuurd en een aantal fragmenten van borden vertonen (extra) slijbversiering.

Figuur 83: Vergiet en kamerpot in geglaazuurd roodbakkend aardewerk (© ARCHEBO bv)

Figuur 84: Tekeningen roodbakend aardewerk uit werkput 4; V11 (© ARCHEBO bv)

Figuur 85: Fragmenten van borden en een kom in geglazuurd roodbakend aardewerk (© ARCHEBO bv)

GEGLAZUURD WITBAKKEND AARDEWERK

Naast het geglazuurd roodbakend aardewerk werden ook acht scherven teruggevonden in geglazuurd witbakend aardewerk. Deze scherven zijn voorzien van bruin glanzende ijzerengobe en zijn afkomstig van enerzijds een (kook)pot of kom en anderzijds is er ook een voetje van een grape aanwezig binnen het ensemble.

MAJOLICA

Negen scherven uit werkput 4 zijn in te delen onder majolica. Het gaat om scherven van voornamelijk borden, maar ook van een kommetje en/of een potje.

Figuur 86: Witbakend aardewerk met bruin glanzende ijzerengobe (L) en majolica (R) (© ARCHEBO bv)

RIJNLANDS STEENGOED

In deze werkput werden 18 scherven Rijnlands steengoed teruggevonden. De scherven - met uitzondering van één - zijn afkomstig uit Raeren. Het gaat o.a. om een volledig olielampje en scherven van potten. Dit materiaal is in de 16de/17de eeuw te dateren. De scherv die niet afkomstig is uit Raeren is afkomstig uit Siegburg. Deze scherv is toe te schrijven aan een bierpul dat voorzien is van een tafereel op de buitenzijde, een zgn. "Schnelle". Een Schnelle is een taps toelopende bierpul die meestal in zijn geheel was voorzien

van applicaties. Deze Schnelle was de populairste vorm en is te dateren in de tweede helft van de 16de eeuw.³³

Figuur 87: Rijnlands steengoed uit Raeren (L) en een wandfragment van een bierpul uit Siegburg (R) (© ARCHEBO bv)

Figuur 88: Detailfoto's olielampje; boven- en onderkant (© ARCHEBO bv)

ROMEINS AARDEWERK

Tot slot, en eerder opvallend, werden bij het uitgraven van werkput 4 twee vermoedelijk Romeinse scherven teruggevonden. Het gaat in beide gevallen om een oxiderend gebakken grijs tot zwart baksel dat voorzien is van mica als verschraling. De scherven zijn te determineren als gedraaid ruwwandig aardewerk.³⁴ Ze zijn beide vermoedelijk afkomstig van deksels.

Figuur 89: Romeins ruwwandig aardewerk (© ARCHEBO bv)

³³ G.H. Hofstra, een determinatie handleiding voor steengoed, SL, SD, pp. 34

³⁴ HIDDINK H., 2010, pp. 147-170

4.4.4.2 Bouwkeramiek

Net zoals in de andere werkputten, en voornamelijk werkput 1, werden ook in werkput 4 in de antropogene ophogingslagen een aantal fragmenten van bouwpuin geattesteerd. Eén dakpan en een geglaazuurde tegel werden ingezameld (V12).

4.4.4.3 Metaal

In werkput 4 werden met behulp van metaaldetectie vier artefacten aan het licht gebracht. Het betreft een accijns- of kwaliteitslood (Md13), een sterk versierd mesheft met nog resten van het hout (Md14), een plaatje van een gelapte koperpot (Md15) en een plaatje in koperlegering (Md16) (*cfr. infra*).

4.4.4.4 Glas

Nog uit deze werkput werd een fragmentje glas ingezameld (V13). Het betreft vermoedelijk een fragment van een voet van een kelkglas. Net zoals bij het glas uit werkput 2 is dit fragmentje sterk geïriseerd.

4.4.4.5 Dierlijk botmateriaal

Ook hier werd er vrij veel dierlijk botmateriaal aangetroffen. Net zoals het aardewerk bevond dit materiaal zich quasi uitsluitend in de zone tussen muur M11 en de noordelijke muur van de huidige kelder en ter hoogte van de inkomhal. In totaal werden 23 fragmenten dierlijk bot gerecupereerd (V14). Ook hier gaat het vermoedelijk om voornamelijk varken, maar werd er - net zoals in werkput 1 - een kippenbotje aangetroffen. Het botmateriaal is wellicht als consumptieafval te bestempelen, al werden er niet onmiddellijk hak- of kasporen vastgesteld.

Figuur 90: Dierlijk botmateriaal uit werkput 4, met onderaan een kippenbotje (© ARCHEBO bv)

4.4.5 Metaaldetectie

In dit deelhoofdstuk worden de metaaldetectievondsten verder in detail besproken. Bij de metaaldetectie werden in totaal 24 metalen vondsten aan het licht gebracht. Met uitzondering van twee vondsten, m.n. Md4 en Md5, werden deze allen teruggevonden in het laagste uitgegraven vlak per werkput. Md4 en Md5 werden teruggevonden in het gele stabilisézand in werkput 2. De metaaldetectievondsten betreft o.a. een n.n.t.d. munt (Md1), een siergesp (Md2), een fragment van een paternoster (Md3), vermoedelijk een oord (Md5), een profielgesp met ijzeren angel (Md7), twee fragmenten van een mesheft met versieringselementen in koperlegering (Md8 en Md14 met bij Md14 nog resten van het houten heft), vermoedelijk een musketkogel (Md9), twee accijns- of kwaliteitslood (Md10 en Md13) en een plaatje met herstellingen van een gelapte koperpot (Md15). Deze vondsten zijn allen in de post-middeleeuwse periode te dateren.

Op de binnenkoer (werkput 3) werden ook nog eens negen kogelhulzen (Md11) en een kop (ontsteker) van een obus (Md12) aan het licht gebracht. Gezien het explosieven betreft, werd DOVO op de hoogte gebracht. Zij hebben zowel de kogelhulzen als de kop van de obus in beslag genomen. Zowel de kogelhulzen als de kop van de obus zijn te dateren in de Eerste Wereldoorlog. De hulzen zijn Belgisch en de kop van de obus is van Duitse makelij.

VONDSTNR.	WP	VL	MATERIAAL	BESCHRIJVING	DATERING
Md1	1	2	koperlegering	n.n.t.d. munt	post-middeleeuwen
Md2	1	2	koperlegering	siergesp	post-middeleeuwen
Md3	1	2	koperlegering	sfragment paternoster	post-middeleeuwen
Md4	2	1	koperlegering	?	post-middeleeuwen
Md5	2	1	koperlegering	n.n.t.d. munt (oord)	17 ^e /18 ^e eeuw
Md6	2	2	lood	prop	post-middeleeuwen
Md7	2	2	koperlegering/ijzer	profielgesp met ijzeren angel	post-middeleeuwen
Md8	2	2	koperlegering/ijzer	mesheft	post-middeleeuwen
Md9	2	2	lood	bol (musketkogel)	ca. 1500-1850?
Md10	3	1	lood	accijns- of kwaliteitslood	post-middeleeuwen
Md11	3	1	koperlegering	9 kogelhulzen (Belgisch)	WOI
Md12	3	1	koperlegering	kop obus (ontsteker) (Duits)	WOI
Md13	4	2	lood	accijns- of kwaliteitslood?	post-middeleeuwen
Md14	4	2	koperlegering/ijzer	mesheft (met hout)	post-middeleeuwen
Md15	4	2	koperlegering	plaatje met herstellingen (gelapte koperpot)	post-middeleeuwen
Md16	4	2	koperlegering	plaatje	post-middeleeuwen

Tabel 6: Overzicht metaaldetectievondsten

Figuur 91: Metaaldetectievondsten (© ARCHEBO bv)

Figuur 92: Kogelhulzen (Md11) en kop (ontsteker) van een obus (Md12), met in de uitsnijding de opgekuiste versie door DOVO (© ARCHEBO bv)

DIBE/24/12/12/28 - Digitale aanmaak

Figuur 93: Ruimtelijke spreiding metaaldetectievondsten (© ARCHEBO bv)

4.4.6 Stalen

Tijdens het archeologisch onderzoek werd geen stalen genomen in teken van natuurwetenschappelijk onderzoek. Wel werden er van de teruggevonden muurresten enkele representatieve stalen ingezameld. Bij het bijhouden van representatief bouw materiaal van muur- en vloerresten werd er gelet op de aanwezigheid van mortel op deze stenen. Deze mortel kan mogelijk aangewend worden voor een mortelanalyse.

Van muur M4 werd een baksteen ingezameld als representatief staal van deze muur met aanwezigheid van mortel (ST1). Van muur M6 en M11 werd telkens een natuursteen ingezameld (ST2 en ST4). Van de kasseivloer in werkput 3 (M10) werden twee kasseien gerecupereerd als staal (ST3).

Op het representatief bouwmateriaal van muur M4 bevindt zich mortel. Dit mortel kan mogelijk aangewend worden voor een mortelanalyse. De kenniswinst hiervan is evenwel vrij laag in te schatten, omwille van de geringe ruimtelijke inzichten die bekomen zijn tijdens onderhavig onderzoek. Op basis hiervan is het kosten-baten-gezien weinig zinvol om een mortelanalyse te laten uitvoeren.

5 SYNTHESE

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Er werden tijdens het onderzoek in totaal 13 muurresten aangetroffen en er werd één spoor benoemd (S1, vloerniveau?). Zes muurresten zijn voornamelijk opgebouwd uit ijzerzandstenen en zijn met elkaar in verband te brengen (M6, 7, 8, 9, 11 en 12). Deze muren of funderingen zijn wellicht afkomstig van vroegere woningen die dateren van vóór de bouw van de huidige begijnhofwoning en zijn wellicht van vóór de ophoging van het begijnhof in de 17de eeuw (*cfr. infra*). Opvallend daarbij is dat de muren anders georiënteerd zijn dan de huidige straatindeling. Ter hoogte van muur M11 is bovendien wellicht een toegang aanwezig die doet vermoeden dat het een buitenmuur betreft, gelegen aan een voormalige straat.

Zowel in werkput 1 (aanbouw) als in werkputten 2 en 3 (grote en kleine kamer) werden restanten van een toenmalige haard aangetroffen. Het gaat daarbij om haaks opstaande muurtjes met daartussen bakstenen die met de kopse zijde naar de ruimte gericht zijn. In werkput 1 (aanbouw) toont de huidige muur eveneens nog sporen van de toenmalige haard, zowel naar naden als roetafzetting op de hoger gelegen muurdelen. Het betreft een vrij grote haard in een eerder kleine ruimte dat vermoedelijk dienst gedaan heeft voor het bakken van artisanale producten. Uit onderzoek van de bestaande muren blijkt dat de binnenmuur, tussen werkput 2 en werkput 4, recenter is dan de buitenmuren. Deze binnenmuur is op basis van de naad duidelijk tegen de buitenmuur gezet. Op basis hiervan is te concluderen dat beide kamers vroeger één ruimte moet geweest zijn. Tegen de noordelijke muur stond in deze ruimte dan ook een centrale haard. Deze haardresten zijn gelijktijdig met de huidige begijnhofwoning en op basis hiervan wellicht in de 17de/18de eeuw te dateren.

Ter hoogte van de huidige deuropening in werkput 1 (aanbouw) kwam een metalen pot aan het licht. De inhoud bestaat uit as, wat wijst op verbranding. De exacte functie is echter niet duidelijk. De pot is dermate slecht bewaard (sterk verhit geweest) en gecorrodeerd waardoor deze in verschillende stukken viel en niet ingezameld kon worden.

Op de binnenkoer (werkput 3) werden, net onder de uitgebroken beton en betondallen, de resten van een kasseivloer aan het licht gebracht. De kasseivloer is daarbij opgebouwd met kasseien die vergelijkbaar zijn met deze van de huidige Kraaieneststraat. De kasseien hebben allen een ander formaat en zijn gelegd in een lichtbruin tot geel zandbed. Ten westen van de kasseien liggen drie stukken in Doornikse kalksteen die wellicht te interpreteren zijn als dorpel. Deze Doornikse kalksteen is vermoedelijk herbruik. Van de kasseivloer konden 20 rijen vastgesteld worden. Langsheen de noordelijke en oostelijke zijde wordt de kasseivloer begrensd door een rij bakstenen.

Tijdens het onderzoek werden 14 vondstenummers uitgedeeld. De verzamelde vondsten werden aangetroffen tijdens de aanleg van de archeologische vlakken. Daarnaast werden nog eens 24 metaalvondsten aangetroffen met behulp van een metaaldetector. In totaal werden zo 489 afzonderlijke vondsten ingezameld met een gezamenlijk gewicht van 16.110 g³⁵. Het gaat daarbij om aardewerk, bouwkeraamiek, natuursteen, metaal, glas en dierlijk bot- en schelpmateriaal.

Er werden tijdens het onderzoek in totaal zo'n 388 scherven gerecupereerd. Over het algemeen betreft het een zeer gefragmenteerd ensemble. Het aardewerk is voornamelijk te dateren in de post-middeleeuwse periode. Het gaat daarbij om faience, majolica, porselein, geglazuurd witbakkend aardewerk, al dan niet geglazuurd roodbakkend aardewerk en steengoed. Het meeste aardewerk werd

³⁵ Dit is zonder de kogelhulzen en de ontsteker van een obus (Md11 en Md12). Deze werden door DOVO meegenomen waardoor deze niet gewogen konden worden.

gevonden in werkputten 1 en 4. Opvallend bij werkput 4 is dat quasi al het materiaal werd teruggevonden in de zone tussen muur M11 en de noordelijke muur van de huidige kelder. Opvallend is ook de aanwezigheid van Maaslands aardewerk (13de/14de eeuw), grijsbakkend aardewerk (13de eeuw) en zelfs twee scherfjes die vermoedelijk Romeins zijn. Het hier aangetroffen aardewerk is bovendien duidelijk ouder dan het materiaal in werkput 1. Daar waar het materiaal in werkput 4 voornamelijk in 16de/17de eeuw gedateerd kan worden, is het materiaal in werkput 1 eerder 19de/20ste-eeuws. Hieruit is te concluderen dat de ondergrond in de grote en kleine kamer van de begijnenwoning is opgehoogd in de 17de eeuw (de periode dat heel het begijnhof opgehoogd is; *cfr. infra*) en de aanbouw eerder eind 19de/begin 20ste eeuw, ofwel is deze laatste heruitgegraven en daarna heropgevuld bij een verbouwing van de aanbouw. Ook de aanwezigheid van een betonnen vloer in de aanbouw wijst in die richting. De teruggevonden ijzerzandstenen muren/funderingen in werkputten 2 en 4 zijn op basis hiervan wellicht ouder dan de 17de eeuw aangezien zij zich bevinden in de 17de-eeuwse ophogingspakketten. Mogelijk gaan ze zelfs terug tot de late middeleeuwen (zie 5.2 *Belang en betekenis van de archeologische site*).

Bij het uitgraven van de kamers werd heel wat bouwkeraamiek aangetroffen. Het gaat daarbij grotendeels om los baksteenpuin dat in de antropogene ophogingslagen aanwezig is. Dit materiaal werd om die reden niet ingezameld. Vooral in werkput 1 (aanbouw) werd heel wat bouwkeraamiek vastgesteld. Meestal gaat het om gefragmenteerde bakstenen, maar ook enkele volledige exemplaren werden gevonden. Daarnaast werden fragmenten van tegels en Boomse dakpannen waargenomen. Ook in de andere werkputten werd - in mindere mate - bouwkeraamiek teruggevonden. Uit werkput 4 werden een dakpan en een geglazuurde dakpan ingezameld.

Naast het bouwkeraamiek werden fragmenten natuursteen teruggevonden die wellicht als bouw materiaal aangewend zijn. Het betreft voornamelijk fragmenten ijzerzandsteen, maar ook (kalk)zandstenen. Opvallend is ook de aanwezigheid van heel veel leisteel tussen het gele stabilisézand en het onderliggende antropogene pakket in werkput 2. Deze leisteen werden niet allemaal ingezameld. Twee leisteen werden gerecupereerd als representatief staal. Een deel van de leisteen vertonen duidelijk gaten die wijzen op het gebruik ervan als dakbedekking. De leisteen werden gecontroleerd op eventuele inkervingen, maar dit was bij geen enkele leisteel het geval.

Bij de aanleg van het vlak in werkput 1 werden twee lange ijzeren nagels ingezameld. Ook werd er een groot, rond artefact in koperlegering teruggevonden. Het lijkt om een deksel te gaan waarin een gleuf is aangebracht. De functie ervan is onduidelijk, maar mogelijk gaat het om een deksel van een collectebus(?). Bij de metaaldetectie werden 24 metalen vondsten ingezameld. Het betreft o.a. een n.n.t.d. munt, een siergesp, een fragment van een paternoster, vermoedelijk een oord, een profielgesp, twee fragmenten van een mesheft (met bij één nog resten van het houten heft), vermoedelijk een musketkogel, twee accijns- of kwaliteitslood en een plaatje met herstellingen van een gelapte koperpot. Deze vondsten zijn allen in de post-middeleeuwse periode te dateren. Op de binnenkoer werden ook nog eens negen kogelhulzen en een kop (ontsteker) van een obus aan het licht gebracht. Gezien het explosieven betreft, werd DOVO op de hoogte gebracht. Zij hebben zowel de kogelhulzen als de kop van de obus in beslag genomen. Zowel de kogelhulzen als de kop van de obus zijn te dateren in de Eerste Wereldoorlog. De hulzen zijn Belgisch en de kop van de obus is van Duitse makelij.

Er werden in totaal 24 fragmenten glas ingezameld. Het betreft daarbij vooral glas dat afkomstig is van flessen en drinkglazen. Zowel wit als gekleurd glas komt voor. Twee stukjes glas zijn te identificeren als vlakglas.

39 fragmenten van dierlijk bot werden gerecupereerd. Het gaat om zeer sterk gefragmenteerd botmateriaal. Zeker één bot vertoont duidelijk hak- of kapsporen die duiden op het gebruik als consumptie. Het botmateriaal is afkomstig van verschillende diersoorten, voornamelijk varken, maar ook

kippenbotjes werden o.a. aangetroffen. Daarnaast werden in werkput 1 (aanbouw) mosselschelpen vastgesteld. Ook dit is consumptieafval.

5.2 BELANG EN BETEKENIS VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

De oudste vermelding van begijnen in Diest dateert uit 1245, toen paus Innocentius IV zijn bijzondere bescherming verleende. De begijnen vestigden zich buiten de oude stadsmuren van Diest, op het grondgebied van Webbekom. Enkele jaren later kocht Arnold IV, heer van Diest, deze gronden op en voegde het bij zijn territorium. In 1360 kreeg Diest een nieuwe vestinggordel waardoor het begijnhof *intra muros* kwam te liggen. In 1254 kregen de begijnen de toestemming om een kerk te bouwen, hierdoor werd het territorium van de begijnen een zelfstandige parochie, toegewijd aan de heilige Catharina. Pas in 1314 werd de begijnhofkerk ingewijd. Tot in de 15de eeuw was er in Diest sprake van het 'Klein Begijnhof'.

Het begijnhof van Diest is een voorbeeld van een stratenbegijnhof. Het stratenpatroon is door twee assen bepaald, door de huidige Kerkstraat en door de Engelen Conventstraat. De Kerkstraat is dan ook de oudste straat van het begijnhof die de stad Diest met de stadswallen verbond. De oudste componenten zoals de kerk, het voormalige kerkhof en de infirmerie situeren zich aan de noordzijde. Ten zuiden hiervan heeft zich een gereduceerd schaakbordschema ontwikkeld. De Heilige-Geeststraat is de jongste straat van het begijnhof en werd ingericht toen een uitbreiding van het begijnhof zich noodzaakte. Deze inrichting dateert hoofdzakelijk uit de 16de eeuw op initiatief van Nicolaas van Essche.

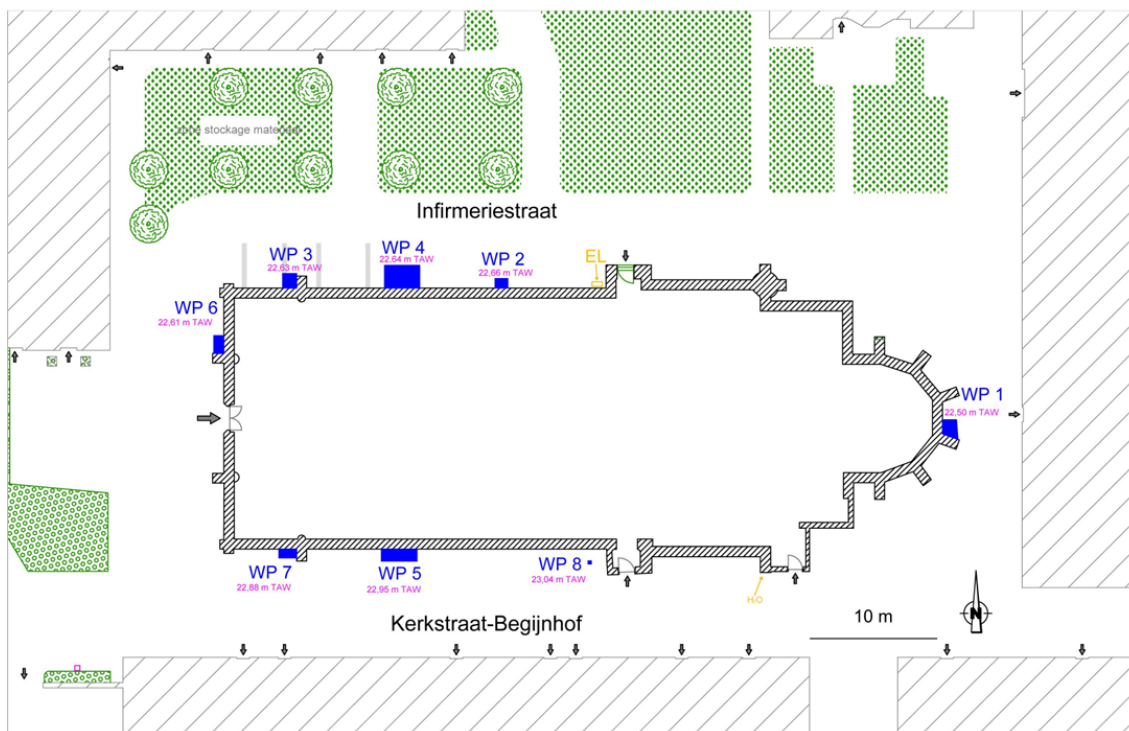
Afgezien van de infirmerie en de kerk, waren de meeste huizen en gebouwen in leem- en houtbouw opgetrokken. Hierin kwam verandering begin 16de eeuw. In deze periode waren er ongeveer honderd woningen in het begijnhof van Diest. Alle huizen waren door meer dan één begijn bewoond.

De ijzerzandstenen muren die werden teruggevonden tijdens onderhavig onderzoek zijn met wellicht te dateren van vóór de ophoging van het begijnhof in de 17de eeuw. Het vondstmateriaal dat namelijk werd teruggevonden in het antropogene pakket waarin de muren zich bevinden, is namelijk in deze periode te dateren. Vermoedelijk kunnen de ijzerzandstenen muren in verband gebracht worden met woningen die er stonden in de 15de of 16de eeuw. Mogelijk gaat het zelfs om huizen van vóór de uitbreiding van het begijnhof in de 15de eeuw en gaan ze zelfs terug tot de late middeleeuwen. Of het de fundamenten betreft van eerder houten en lemen woningen, dan wel volledige stenen gebouwen is echter niet duidelijk. Wel kan achterhaald worden dat de straatindeling wellicht iets anders was in die periode, toch ten minste ter hoogte van het onderzochte perceel.

Bij een eerder archeologisch onderzoek in 2012 ter hoogte van de Sint-Catherinakerk bleek dat de kerk opgetrokken werd toen het niveau van de omgeving van de kerk nog een pak lager te situeren was. Verwijzingen naar de ophoging van de omgeving van de kerk werden ook reeds gevonden in historische bronnen. De bronnen maken melding van een ophoging in de 17de eeuw. Tijdens het onderzoek aan de kerk werden niet één, maar twee ophogingspakketten aangetroffen. Het bovenste is op basis van vondstmateriaal te dateren in de 16de tot 19de eeuw. De einddatering in de 19de eeuw is voornamelijk het gevolg van de aanwezigheid van industrieel wit aardewerk, dat echter mogelijk pas later in deze laag terecht gekomen is bij diverse werkzaamheden rond de kerk. Het lijkt er dan ook op dat dit pakket kan geïdentificeerd worden als ophogingspakket uit de 17de eeuw. De dikte van het pakket bedraagt ongeveer 1,39 cm, wat overeenstemt met de informatie dat de vloer van de kerk in de 17de eeuw ca. 1,3 m opgehoogd werd, wat te zien is in een put in de kerk. Aan de zuidelijke zijde bleek het niveau echter slechts 68 cm opgehoogd te zijn. Hieronder bevond er zich een tweede ophogingspakket. Dit pakket is rechtstreeks op de moederbodem gelegen. Deze laag lijkt gedateerd te kunnen worden in de late middeleeuwen, meer bepaald de 14de en 15de eeuw. Het is in dit pakket dat diverse begravingen werden

vastgesteld. Er kon duidelijk vastgesteld worden dat de onderzijde van het bovenliggende pakket skeletresten verstoord heeft. Dit lijkt er op te wijzen dat bij het aanbrengen van een ophogingspakket, de teelaarde afgegraven werd en later bovenaan opnieuw opgebracht werd. Dit verklaart ook de aanwezigheid van ouder vondstmateriaal in de teelaarde.³⁶

Diest - Begijnhofkerk: puttenplan

Figuur 94: Situering van de aangelegde werkputten aan de begijnhofkerk (© All-Archeo)
(bron: REYNS N. et al, 2013, p. 24, Fig. 14)

Figuur 95: Fundering in werkput 4 aan de begijnhofkerk (© All-Archeo)
(bron: REYNS N. et al, 2013, p. 41, Fig. 51)

³⁶ REYNS N. et al, 2013, pp. 51

Met onderhavig onderzoek zijn er enkele parallellen te trekken met het onderzoek aan de begijnhofkerk. Ook hier werd namelijk een antropogeen ophogingspakket aan het licht gebracht. De exacte diepte van dit pakket kon echter - gezien de beperkte verstoringsdiepte - binnen huidig onderzoek niet vastgesteld worden. Wel is het zo dat het materiaal dat uit de laag gerecupereerd kon worden sterk vergelijkbaar is met het materiaal dat werd aangetroffen in de bovenste laag ter hoogte van de kerk. Ook hier kan dus geconcludeerd worden dat het inderdaad om de ophoging gaat uit de 17de eeuw. Net zoals ter hoogte van de kerk werd in werkput 1 binnen onderhavig onderzoek ook vrij veel industrieel wit aardewerk teruggevonden.

Wat betreft de ijzerzandstenen muren, zijn er parallellen te trekken met een archeologisch onderzoek dat werd uitgevoerd ter hoogte van het Bogaardenklooster in 2009. Tijdens dit onderzoek werden namelijk verschillende muurresten en funderingen aan het licht gebracht die eveneens waren opgebouwd uit ijzerzandsteen. Het klooster bevond zich aan de rand van de stadskern, tussen de Begijnenstraat en de Schaffenstraat. Van het klooster zelf werden tijdens het archeologisch onderzoek verscheidene bouwfasen vastgesteld. Voor de eerste bouwphase werd een kapel met variërende funderingsdikte

Figuur 96: Ijzerzandstenen muur van het gebouw uit fase 2 (© Group Monument)
(bron: TROMMELMANS R. et al, 2011, p. 24, Figuur 18)

aangetroffen. Om de funderingen op te bouwen, werd voornamelijk gebruik gemaakt van ijzerzandsteenpuin, kalkmortel en baksteenfragmenten. De noordwestelijke zijde van de funderingen werd opgebouwd uit meer regelmatige ijzerzandsteenblokken. De bodem onder de funderingen bleek te bestaan uit donkergrijs tot zwart, organisch zand.³⁷ In een tweede fase werden twee lange noord-zuid georiënteerde muren gebouwd. De muren werden in ijzerzandsteen met witte, vrij harde kalkmortel opgebouwd. Bovendien werden aan de westelijke zijde steunberen aangetroffen, die volledig geïntegreerd werden in de eigenlijke muur.³⁸ In een derde stadium werd een onderverdeling aangebracht tussen de muren van fase twee, maar deze zijn slechts bewaard als gelige mortelresten met brokjes ijzerzandsteen. Bovendien werd de westelijke muur doorbroken om een doorgang tot de ontstane ruimtes te creëren, waarbij een voetpad, toegangsbouwtje en trap in ijzerzandsteen werden toegevoegd.³⁹ De laatste fase omvatte de toevoeging van enkele bijgebouwtjes met ondiepe funderingen en

muurtjes in ijzerzandsteen (ca. 30 cm breed). Enkele dieper gefundeerde pijlers ondersteunden de muurtjes op elke hoek.⁴⁰ Het merendeel van de sporen is terug te brengen tot de 13de-15de eeuw.⁴¹ Mogelijk zijn ook de aangetroffen ijzerzandstenen muurresten die werden teruggevonden tijdens onderhavig onderzoek uit deze periode.

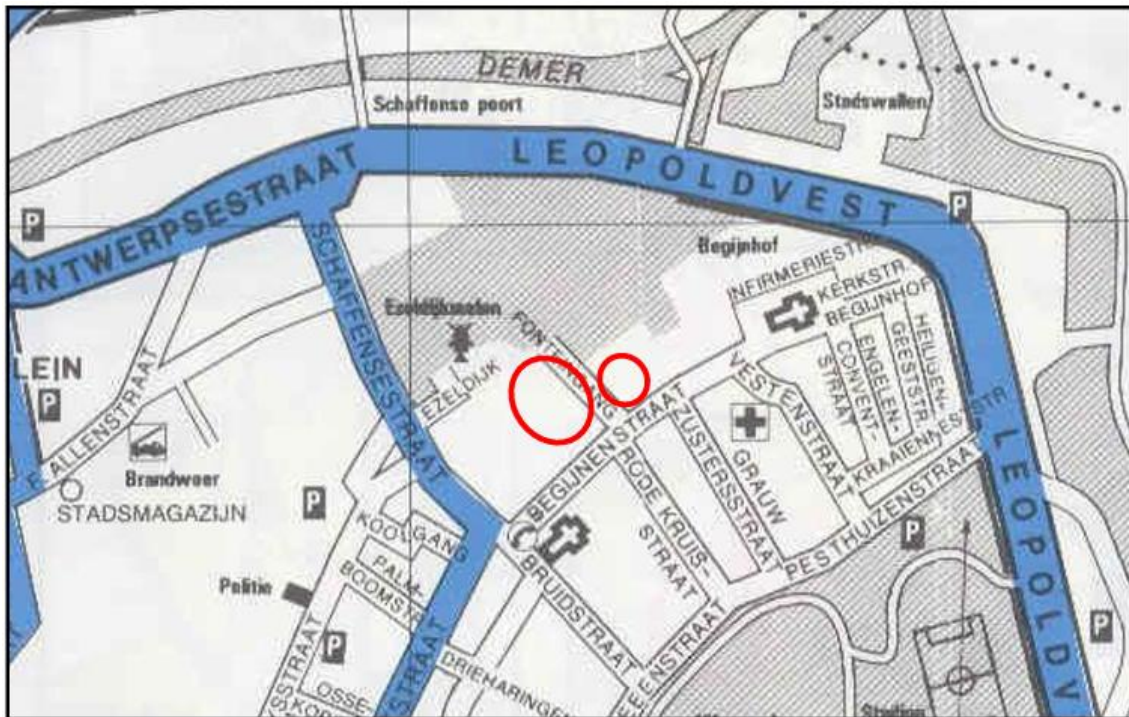
³⁷ TROMMELMANS R. et al, 2011, pp. 17-18

³⁸ TROMMELMANS R. et al, 2011, pp. 24

³⁹ TROMMELMANS R. et al, 2011, pp. 26-27

⁴⁰ TROMMELMANS R. et al, 2011, pp. 29

⁴¹ TROMMELMANS R. et al, 2011, pp. 63

Figuur 97: Diest-Bogaardenklooster: Situering van de opgravingszones op een wegenkaart van Diest (© Group Monument)
(bron: TROMMELMANS R. et al, 2011, p. 7, Figuur 3)

Er werden recent twee archeologische onderzoeken uitgevoerd ter hoogte van twee woningen in de Heilige Geeststraat. Ter hoogte van huisnummer 24 werden bij de uitgraving van een put en een sleuf geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. In het opgeschoonde putprofiel konden 4 lagen worden onderscheiden. Bij het afgraven werden scherven uit de periode late middeleeuwen en Nieuwe Tijd gevonden.⁴²

Ter hoogte van huisnummer 12 werden bij de opgraving in de leefruimte en in de aanpalende gang onder de uitgebroken vloer en onder de scheidingsmuur tussen beide ruimtes twee muren (S13 en S14) aangetroffen die een hoek vormen. Mogelijk liep een van de muren nog door naar het zuiden toe onder de huidige zuidmuur van de gang in de richting van het nu aanpalende huis, maar dat is niet helemaal duidelijk. Vloer S15, onder de huidige scheidingsmuur tussen leefruimte en gang hoort mogelijk bij deze bouwphase. Het is niet helemaal duidelijk of een O-W-georiënteerde muur (S12), fragmentarisch bewaard in de gang, bij deze fase hoort dan wel recenter is. Alleszins stopt een pleisterlaag op de huidige zuidmuur van de gang duidelijk ter hoogte van deze muur terwijl deze (hoewel onduidelijker) eerder over muur S14 heen lijkt te lopen. Ook zit er een bouwnaad onderaan de zuidmuur van de gang ter hoogte van muur S12: mogelijk zat ter hoogte van muur S12 een later dichtgemaakte doorgang naar het zuiden toe. Ook in de huidige keuken en bijkeuken werden resten van oudere muren zeer fragmentarisch aangetroffen: in de keuken betreft het een bakstenen N-Z-georiënteerde muur (S19) en een O-W-georiënteerde (S20); in de bijkeuken betreft het een hoek (S18) van een muur in natuursteen en baksteen. Uit het materiaalgebruik kan verondersteld worden dat de hoek met natuurstenen (S18) ouder is dan het bakstenen muurtje S20. Over deze fragmentarisch aangetroffen muurresten kan eigenlijk weinig met zekerheid gezegd worden. Vermoed wordt alleszins dat het resten zijn die behoren tot een ouder (kleiner?) begijnhofhuis in deze zone met dan mogelijk een andere indeling. Mogelijk liep dit oudere huis door in het huidige pand nr. 14,

⁴² VANDER GINST V., 2025, pp. 25

ten zuiden van het nu onderzochte pand. Mogelijk betreffen de resten binnenmuren. Een andere mogelijkheid is dat het de funderingen zijn voor een houten bovenbouw. In de CHE-studie werd verondersteld dat het hoofdgebouw aan de straatzijde mogelijk terugging tot een oudere bouwfase met een binnenindeling bestaande uit gang, (verdwenen) opkamer met daaronder een kelder en grote kamer aan de tuinzijde. De aanwezigheid van opkamer en kelder vooraan aan de straatzijde kon echter archeologisch niet worden aangetoond. Het onderzoek bleef weliswaar beperkt tot de uitgegraven diepte.⁴³

Het huidige volume van de bebouwing onderging aanpassingen/verbouwingen en werd vergroot. Het hoofdgebouw aan straatzijde is duidelijk ouder; de keuken en de bijkeuken zijn blijkens aanwezige bouwnaden in twee fases achteraf bijgebouwd. De meest westelijke achterbouw stond reeds op het kadasterplan van 1823, de meest oostelijke aanbouw is nog recenter. In de noordgevel van de keuken werd een naderhand dichtgemaakte deur en een verkleind raam opgemerkt. Ook het hoofdgebouw kende intern aanpassingen/verbouwingen. In de achtergevel is een opening aanwezig die eerst een raam was, vervolgens een deur en naderhand opnieuw een kleiner raam. De huidige doorgang tussen gang en keuken lijkt naderhand gemaakt te zijn, aangezien onderaan de bakstenen lijken door te lopen. Aan de noordzijde van de leefruimte werden naast en achter/onder de fundering van de bestaande haard twee haardwanden van een stratigrafisch oudere bakstenen haard ontdekt. Bouwnaden in de muren van de leefruimte en de gang lijken erop te wijzen dat het gelijkvloers op een gegeven moment verhoogd werd. Ook op zolder zijn sporen zichtbaar van het optrekken van de hoogte van het dak. Zoals ook opgemerkt in de CHE-studie was de huidige woning initieel wellicht bedoeld om door te lopen naar het noorden (en mogelijk naar het zuiden). Dit blijkt uit het doorlopen van de bakstenen aan de noordgevel (en mogelijk ook aan de zuidgevel).⁴⁴ De aanwezigheid van restanten van een oudere haard zijn ook tijdens onderhavig onderzoek vastgesteld en is sterk gelijkaardig met deze in het huis aan de Heilige Geeststraat 12.

*Figuur 98: Diest-Heilige Geeststraat 12: oudere haardwand naast huidige haard in leefruimte (© Studiebureau Archeologie bv)
(bron: VANDER GINST V., 2021, p. 38, Fig. 3.17)*

⁴³ VANDER GINST V., 2021, pp. 79

⁴⁴ VANDER GINST V., 2021, pp. 79-80

Op twee plaatsen, in de gang en in de keuken, werden bij de opgraving onder de vloer concentraties van omgekeerd geplaatste hele en gefragmenteerde recipiënten in aardewerk opgegraven. Deze lijken een datering in de late middeleeuwen/Nieuwe Tijd te hebben. De recipiënten in de gang lijken algemeen ouder te zijn dan deze in de keuken (14de/15de-16de eeuw versus 18de eeuw). De potten in de gang bevinden zich net naast een bakstenen muur (S12), de potten in de keuken onder de recentere scheidingsmuur tussen keuken en bijkeuken en voor een hoek van een stratigrafisch oudere muur (S18). Bij het lichten van de potten werden ter hoogte van en onder kruik S6 drie munten aangetroffen: een dubbele milt van Jan van Bunde (1420-1456), een mogelijke armenpenning (late middeleeuwen?) en een dubbele milt (15de eeuw).⁴⁵ Dergelijke volledige potten werden tijdens onderhavig onderzoek niet aangetroffen. In dit geval betreft het enkel losse, gefragmenteerde scherven.

Figuur 99: Diest-Heilige Geeststraat 12: Muur S12 en recipiënten in gang (links) en recipiënten in keuken (rechts) (© Studiebureau Archeologie bv)

(bron: VANDER GINST V., 2021, p. 45, Fig. 3.27 & p. 58, Fig. 3.48)

Onderhavig onderzoek levert een belangrijke bijdrage over de ontwikkeling van dit deel van het begijnhof van Diest, en met uitbreiding voor het gehele begijnhof. Zo wordt de historische ophoging uit de 17de eeuw met dit onderzoek nog eens bevestigd. Het onderzoek geeft daarenboven een beeld over de woningen en de straatindeling van vóór de 17de eeuw, al is dit eerder beperkt gezien de huidige bodemverstoring, zowel in oppervlakte als in diepte. Eventueel bijkomend archeologisch onderzoek in de toekomst kunnen de bekomen resultaten aanvullen en/of scherper stellen.

5.3 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

De hieronder weergegeven vragen gaan uit van de archeologische verwachting opgesteld op basis van het bureauonderzoek.

- Zijn er sporen of oude funderingen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

Er werden tijdens het onderzoek in totaal 13 muurresten aangetroffen en er werd één spoor benoemd (S1, vloerniveau?). Zes muurresten zijn voornamelijk opgebouwd uit ijzerzandstenen, andere zijn van baksteen. Op de binnenkoer werd een restant van een kasseivloer aan het licht gebracht.

⁴⁵ VANDER GINST V., 2021, pp. 80

- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen en eventuele funderingen?*
De bewaringstoestand van de sporen en muurresten is matig tot goed.
- *Maken de sporen / funderingen deel uit van één of meerdere structuren?*
De ijzerzandstenen muren/funderingen zijn met elkaar in verband te brengen en zijn wellicht afkomstig van woningen. De bakstenen muren zijn restanten van toenmalige haarden.
- *Zijn er nog sporen bewaard van de houtleembouw van vóór de 16de eeuw?*
Nee. Wel is het mogelijk dat de ijzerzandstenen muren funderingen betreft van woningen in houtleembouw. Directe aanwijzingen hiervoor zijn er echter niet.
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
De ijzerzandstenen muren/funderingen dateren van vóór de huidige begijnhofwoning en zijn wellicht van vóór de ophoging van het begijnhof in de 17de eeuw. Vermoedelijk kunnen de ijzerzandstenen muren in verband gebracht worden met woningen die er stonden in de 15de of 16de eeuw. Mogelijk gaat het zelfs om huizen van vóór de uitbreiding van het begijnhof in de 15de eeuw en gaan ze zelfs terug tot de late middeleeuwen. De haardresten (en de kasseivloer) zijn gelijktijdig met de huidige begijnhofwoning en op basis hiervan wellicht in de 17de/18de eeuw te dateren.
- *Kan er een uitspraak gedaan worden over de bouwgeschiedenis, indeling van de bouwblokken en/of perceelsverdeling van het projectgebied vóór de 20ste eeuw.*
De ijzerzandstenen muren/funderingen zijn anders georiënteerd dan de huidige straatindeling. Ter hoogte van muur M11 is bovendien wellicht een toegang aanwezig die doet vermoeden dat het een buitenmuur betreft, gelegen aan een voormalige straat.
- *Kan er een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie? Zijn er aanwijzingen van activiteiten die plaatsvonden op het projectgebied?*
De ijzerzandstenen muren/funderingen zijn vermoedelijk afkomstig van één of meerdere woningen. In de aanbouw werd een vrij grote haard in een eerder kleine ruimte aangetroffen. Deze haard heeft vermoedelijk dienst gedaan voor het bakken van artisanale producten.
- *Kunnen er diverse vloerniveaus vastgesteld worden? Zo ja, indien mogelijk vast te stellen: waaruit bestaan deze vloerniveaus en hoe kunnen ze gelinkt worden aan de bouwgeschiedenis op het projectgebied? Houden ze verband met een ouder, vroeger gebouw?*
Vloeren als dusdanig werden niet vastgesteld binnenin de begijnhofwoning. Wel werd er één spoor benoemd dat mogelijk op een voormalig vloerniveau duidt. Dit spoor bevindt zich ten noorden van muur M11 in werkput 4. Op de binnenkoer werd een kasseivloertje aan het licht gebracht.
- *Geven de vloerniveaus informatie over het gebruik van de gelijkvloerse ruimten? Kunnen er sporen van haarden vastgesteld worden?*
Er werden geen duidelijke vloerniveaus aangetroffen binnenin de begijnhofwoning. Sporen van haarden werden wel vastgesteld. Het gaat daarbij om toenmalige haarden van de huidige begijnhofwoning. Het gaat daarbij om haaks opstaande muurtjes met daartussen bakstenen die met de kopse zijde naar de ruimte gericht zijn.
- *Indien er vloerrestanten aangetroffen worden, gaat het dan om natuurstenen vloerfragmenten of terracotta vloerelementen? Is er sprake van gedecoreerde tegels of specifieke geometrische*

vormen. Indien terracottategels aangetroffen worden: zijn deze met of zonder glazuur, zijn ze homogeen of ruw gemagerd, zijn ze reducerend (zwart / grijs) of oxideren (rood) gebakken?

Op de binnenkoer (werkput 3) werden de resten van een kasseivloer aan het licht gebracht. De kasseivloer is daarbij opgebouwd met kasseien die vergelijkbaar zijn met deze van de huidige Kraaieneststraat. De kasseien hebben allen een ander formaat en zijn gelegd in een lichtbruin tot geel zandbed. Ten westen van de kasseien liggen drie stukken in Doornikse kalksteen die wellicht te interpreteren zijn als dorpel. Deze Doornikse kalksteen is vermoedelijk herbruik. Van de kasseivloer konden 20 rijen vastgesteld worden. Langs heen de noordelijke en oostelijke zijde wordt de kasseivloer begrensd door een rij bakstenen.

- *Werden er archaeologica aangetroffen? Zo ja, om welke archaeologica gaat het? Dragen ze bij tot de kennis en het gebruik van het gebouw en het dagelijkse leven op het begijnhof? Kunnen ze in verband gebracht worden met een oudere voorganger van het gebouw? Geef een korte omschrijving / beschrijving en probeer eventueel het belang ervan te kaderen.*

Tijdens het onderzoek werden in totaal 489 afzonderlijke vondsten geregistreerd. Het gaat daarbij om aardewerk, bouwkeramiek, natuursteen, metaal, glas en dierlijk bot- en schelpmateriaal.

Er werden tijdens het onderzoek in totaal 388 scherven gerecupereerd. Het aardewerk is voornamelijk te dateren in de post-middeleeuwse periode. Het gaat daarbij om faience, majolica, porselein, geglazuurd witbakkend aardewerk, al dan niet geglazuurd roodbakkend aardewerk en steengoed. Het meeste aardewerk werd gevonden in werkputten 1 en 4. Daar waar het materiaal in werkput 4 voornamelijk in 16de/17de eeuw gedateerd kan worden, is het materiaal in werkput 1 eerder 19de/20ste-eeuws. Hieruit is te concluderen dat de ondergrond in de grote en kleine kamer van de begijnenwoning is opgehoogd in de 17de eeuw (de periode dat heel het begijnhof opgehoogd is) en de aanbouw eerder eind 19de/begin 20ste eeuw, ofwel is deze laatste heruitgegraven en daarna heropgevuld bij een verbouwing van de aanbouw. Bij het uitgraven van de kamers werd heel wat bouwkeramiek aangetroffen. Het gaat daarbij grotendeels om los baksteenpuin dat in de antropogene ophogingslagen aanwezig is. Meestal gaat het om gefragmenteerde bakstenen, maar ook enkele volledige exemplaren werden gevonden. Daarnaast werden fragmenten van tegels en Boomse dakpannen waargenomen. Naast het bouwkeramiek werden fragmenten natuursteen teruggevonden die wellicht als bouw materiaal aangewend zijn. Opvallend is de aanwezigheid van heel veel leisteen tussen het gele stabilisézand en het onderliggende antropogene pakket in werkput 2. Bij de metaaldetectie werden 24 metalen vondsten ingezameld. Deze vondsten zijn allen in de post-middeleeuwse periode te dateren. Op de binnenkoer werden ook nog eens negen kogelhulzen en een kop (ontsteker) van een obus uit de Eerste Wereldoorlog aan het licht gebracht. Er werden in totaal 24 fragmenten glas ingezameld. Het betreft daarbij vooral glas dat afkomstig is van flessen en drinkglazen. 39 fragmenten van dierlijk bot werden gerecupereerd. Het gaat om zeer sterk gefragmenteerd botmateriaal. Zeker één bot vertoont duidelijk hak- of kasporen die duiden op het gebruik als consumptie. Het botmateriaal is afkomstig van verschillende diersoorten, voornamelijk varken, maar ook kippenbotjes werden o.a. aangetroffen. Daarnaast werden in werkput 1 (aanbouw) mosselschelpen vastgesteld. Ook dit is consumptieafval.

- *Wat zeggen de aangetroffen resten over de welstand, de levenswijze, de sociale en de economische achtergrond van de Begijnen?*

Of het materiaal als dusdanig afkomstig is van de Begijnen is onduidelijk. Het gaat namelijk om materiaal dat aanwezig is in antropogene ophogingslagen. Waar deze grond vandaan komt is niet duidelijk. Wel werd er binnen het aardewerk een religieus getint (thee)kopje of kommetje teruggevonden wat gezien de context (Begijnhof) niet abnormaal is. Dit kan dus wel verband houden met de Begijnen. Op basis van het rijk aanwezig aardewerk en het dierlijk bot- en

schelpmateriaal (vooral in werkput 1) is af te leiden dat de bewoners of gebruikers van de gronden een vrij goede welvaart hadden.

- *Hoe kunnen de resultaten van dit onderzoek gekaderd worden binnen de bestaande kennis en geschiedenis van het Begijnhof van Diest (en bij uitbreiding deze van de stad)?*

De ijzerzandstenen muren/funderingen die werden teruggevonden tijdens onderhavig onderzoek zijn wellicht te dateren van vóór de ophoging van het begijnhof in de 17de eeuw. Het vondstmateriaal dat namelijk werd teruggevonden in het antropogene pakket waarin de muren zich bevinden, is namelijk in deze periode te dateren. Vermoedelijk kunnen de ijzerzandstenen muren in verband gebracht worden met woningen die er stonden in de 15de of 16de eeuw. Mogelijk gaat het zelfs om huizen van vóór de uitbreiding van het begijnhof in de 15de eeuw en gaan ze zelfs terug tot de late middeleeuwen. Of het de fundamenteën betreft van eerder houten en lemen woningen, dan wel volledige stenen gebouwen is echter niet duidelijk. Wel kan achterhaald worden dat de straatindeling wellicht iets anders was in die periode, toch ten minste ter hoogte van het onderzochte perceel.

Met onderhavig onderzoek zijn er enkele parallellen te trekken met het onderzoek aan de begijnhofkerk. Ook hier werd namelijk een antropogeen ophogingspakket aan het licht gebracht. De exacte diepte van dit pakket kon echter - gezien de beperkte verstoringsdiepte - binnen huidig onderzoek niet vastgesteld worden. Wel is het zo dat het materiaal dat uit de laag gerecupereerd kon worden sterk vergelijkbaar is met het materiaal dat werd aangetroffen in de bovenste laag ter hoogte van de kerk. Ook hier kan dus geconcludeerd worden dat het inderdaad om de ophoging gaat uit de 17de eeuw. Net zoals ter hoogte van de kerk werd in werkput 1 binnen onderhavig onderzoek ook vrij veel industrieel wit aardewerk teruggevonden.

5.4 SAMENVATTING

De aanleiding van het onderzoek is de geplande renovatie van een begijnhofwoning in het begijnhof van Diest, ter hoogte van de Kraaieneststraat 4.

Tijdens het onderzoek werden in totaal 13 muurresten aangetroffen en er werd één spoor benoemd (S1, vloerniveau?). Zes muurresten zijn voornamelijk opgebouwd uit ijzerzandstenen en zijn met elkaar in verband te brengen. Deze muren of funderingen zijn wellicht afkomstig van vroegere woningen die dateren van vóór de bouw van de huidige begijnhofwoning en wellicht van vóór de ophoging van het begijnhof in de 17de eeuw. Vermoedelijk kunnen deze ijzerzandstenen muren in verband gebracht worden met woningen die er stonden in de 15de of 16de eeuw. Mogelijk gaat het zelfs om huizen van vóór de uitbreiding van het begijnhof in de 15de eeuw en gaan ze zelfs terug tot de late middeleeuwen. Of het de fundamenteën betreft van eerder houten en lemen woningen, dan wel volledige stenen gebouwen is echter niet duidelijk. Wel kan achterhaald worden dat de straatindeling wellicht iets anders was in die periode, toch ten minste ter hoogte van het onderzochte perceel. Zowel in werkput 1 (aanbouw) als in werkputten 2 en 3 (grote en kleine kamer) werden restanten van een toenmalige haard aangetroffen. Deze haardresten zijn gelijktijdig met de huidige begijnhofwoning en op basis hiervan wellicht in de 17de/18de eeuw te dateren. Op de binnenkoer werden de resten van een kasseivloer aan het licht gebracht. De kasseivloer is daarbij opgebouwd met kasseien die vergelijkbaar zijn met deze van de huidige Kraaieneststraat. De kasseien hebben allen een ander formaat en zijn gelegd in een lichtbruin tot geel zandbed. Ten westen van de kasseien liggen drie stukken in Doornikse kalksteen die wellicht te interpreteren zijn als dorpel. Deze Doornikse kalksteen is vermoedelijk herbruik. Van de kasseivloer konden 20 rijen vastgesteld worden. Langsheen de noordelijke en oostelijke zijde wordt de kasseivloer begrensd door een rij bakstenen.

Er werden tijdens het onderzoek in totaal 489 afzonderlijke vondsten geregistreerd. Het gaat daarbij om aardewerk, bouwkeramiek, natuursteen, metaal, glas en dierlijk bot- en schelpmateriaal. Er werden in totaal 388 scherven gerecupereerd. Het aardewerk is voornamelijk te dateren in de post-middeleeuwse periode. Het gaat daarbij om faïence, majolica, porselein, geglazuurd witbakkend aardewerk, al dan niet geglazuurd roodbakkend aardewerk en steengoed. Het meeste aardewerk werd gevonden in werkputten 1 en 4. Daar waar het materiaal in werkput 4 voornamelijk in 16de/17de eeuw gedateerd kan worden, is het materiaal in werkput 1 eerder 19de/20ste-eeuws. Hieruit is te concluderen dat de ondergrond in de grote en kleine kamer van de begijnenwoning is opgehoogd in de 17de eeuw (de periode dat heel het begijnhof opgehoogd is) en de aanbouw eerder eind 19de/begin 20ste eeuw, ofwel is deze laatste heruitgegraven en daarna heropgevuld bij een verbouwing van de aanbouw. Bij het uitgraven van de kamers werd heel wat bouwkeramiek aangetroffen. Het gaat daarbij grotendeels om los baksteenpuin dat in de antropogene ophogingslagen aanwezig is. Meestal gaat het om gefragmenteerde bakstenen, maar ook enkele volledige exemplaren werden gevonden. Daarnaast werden fragmenten van tegels en Boomse dakpannen waargenomen. Naast het bouwkeramiek werden fragmenten natuursteen teruggevonden die wellicht als bouw materiaal aangewend zijn. Opvallend is de aanwezigheid van heel veel leisteen tussen het gele stabilisézand en het onderliggende antropogene pakket in werkput 2. Bij de metaaldetectie werden 24 metalen vondsten ingezameld. Deze vondsten zijn allen in de post-middeleeuwse periode te dateren. Op de binnenkoer werden ook nog eens negen kogelhulzen en een kop (ontsteker) van een obus uit de Eerste Wereldoorlog aan het licht gebracht. Er werden in totaal 24 fragmenten glas ingezameld. Het betreft daarbij vooral glas dat afkomstig is van flessen en drinkglazen. 39 fragmenten van dierlijk bot werden gerecupereerd. Het gaat om zeer sterk gefragmenteerd botmateriaal. Zeker één bot vertoont duidelijk hak- of kasporen die duiden op het gebruik als consumptie. Het botmateriaal is afkomstig van verschillende diersoorten, voornamelijk varken, maar ook kippenbotjes werden o.a. aangetroffen. Daarnaast werden in werkput 1 (aanbouw) mosselschelpen vastgesteld. Ook dit is consumptieafval.

6 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

- CLAESEN, J., VAN GENECHTEN B., VERBEELEN G., DIRIX E., SYS A., AUDENAERT E. & BOUCKAERT K., 2018: *Archeologisch onderzoek vanuit wetenschappelijke vraagstellingen: bijlagen Diest – Begijnhof I* ARCHEBO-Rapport 2018A4, Kortenaeken (onuitgegeven rapport)
- CLAESEN J., GEELEN N., BOUCKAERT K., VERSTREKEN S., VAN DE PEER O. & WIJNS D., 2024: *Archeologisch onderzoek vanuit wetenschappelijke vraagstellingen: bijlagen Diest – Begijnhof – Kraaienneststraat 4*, ARCHEBO-Rapport 2024J220, Kortenaeken (onuitgegeven rapport)
- CLAESEN J., VAN GENECHTEN B., DOUCET A. & BOUCKAERT K., 2025: *Eindverslag. Opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstelling Diest – Begijnhof I. Verslag van Resultaten*, ARCHEBO-Rapport 2018D285, Kortenaeken
- COOLS A., 2009: *Inpakken, een kunst. Het verpakken van archeologische vondsten*, VIOE-Handleiding 01, Brussel
- DE GROOTE K., 2008: *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen: Technieken, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*, Relicta Monografieën 1, Brussel
- ERVYNCK A., DEBRUYNE S. & RIBBENS R., 2015: *Assessment. Een handleiding voor de archeoloog*, Brussel
- GROOT M., 2010: *Handboek Zoöarcheologie, Materiaal en Methoden 1*, ACVU-HBS Amsterdam, Amsterdam
- HIDDINK H., 2010: *Romeins aardewerk van de Zuid-Nederlandse zandgronden, Materialen en Methoden 2*, ACVU-HBS Amsterdam, Amsterdam
- REYNS N., VAN CELST M. & BRUGGEMAN J., 2013: *Archeologische opgraving Diest – Kerkstraat-Begijnhof Sint-Catharinakerk*, Rapporten All-Archeo bvba 138, Bornem
- TROMMELMANS R., MAESEN K., VAN RANSBEECK L., WYNS G. & ACKE B., 2011: *Archeologische opgraving Bogaardenklooster Diest (prov. Vlaams-Brabant), Basisrapport – Februari 2011*, Group Monument, Ingelmunster
- VAN HERCK C. & DEVOS H. (red.), 2018: *Majolica uit de bodem van het Mechelse Sint-Janshof*, Uitgave van de Mechelse Vereniging voor Stadsarcheologie MVSA, Mechelen
- VAN NEER W. & ERVYNCK A., 1993: *Archeologie en vis, Herlevend Verleden I, Archeologische gidsen*, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, Asse
- VAN RANST E. & SYS C., 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000)*, Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, Gent
- VANDER GINST V., 2021: *Eindrapport: De archeologische opgraving in de Heilige Geeststraat 12 te Diest*, Archeo-Rapport 516, Tienen
- VANDER GINST V., 2025: *Eindverslag: Archeologische opgraving Diest Heilige Geeststraat 24*, Archeo-rapport 614, Tienen

- VERHAEGHE F., 1997: Middeleeuwse keramiek in Vlaanderen. Productie en consumptie, In: *Vlaanderen. Tweemaandelijks tijdschrift voor kunst en cultuur*.
- VERHOEVEN A., 1992: Verspreidingsgebied van aardewerk in de vroege en volle middeleeuwen, *Rotterdam Papers*, Rotterdam, p. 75-84
- VERHOEVEN A., 1993: *Vroeg-middeleeuws aardewerk in de Kempen*, Brabants Heem, jaargang 45, 's-Hertogenbosch, p. 62-80

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Code van Goede Praktijk voor de Uitvoering van en Rapportering over Archeologisch Vooronderzoek en Archeologische Opgravingen en het Gebruik van Metaaldetectoren, versie 4.0". Agentschap Onroerend Erfgoed.

<https://www.diest-online.be/diest-op-kaart/>

Inventaris Onroerend

Erfgoed 2024: *Begijnhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121558> (geraadpleegd op 22 oktober 2024).

L'Histoire de Nimy, <https://www.barbotine-belge.com/nimy/fr/histoire.php> (geraadpleegd op 24 december 2024)

Sphinx – Aardewerk: merken en dateringen, <https://www.infofaience.com/nl/merken/sphinx-merken> (geraadpleegd op 24 december 2024)

Paus Leo XIII, https://nl.wikipedia.org/wiki/Paus_Leo_XIII (geraadpleegd op 24 december 2024)

Utzschneider & Cie, <https://terresdest.fr> (geraadpleegd op 24 december 2024)

<https://www.sarreguemes-museum.fr/fr/> geraadpleegd op 24 december 2024)

Sarreguemes, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sarreguemes> (geraadpleegd op 24 december 2024)

InfoFaience Sarreguemes, <https://www.infofaience.com/nl/geschiedenis/sarreguemes-hist> (geraadpleegd op 24 december 2024)

Lodelinsart, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lodelinsart> (geraadpleegd op 24 december 2024)

G.H. Hofstra: Een determinatie handleiding voor Steengoed, op:

https://issuu.com/w.a.s/docs/een_determinatie_handleiding_voor_steengoed

7 FIGURENLIJST

Figuur 1: Het projectgebied met coördinaten op de GRB-kaart (Geopunt, 2024)	7
Figuur 2: Het projectgebied op de orthofoto van 2023 (Geopunt, 2024)	7
Figuur 3: Het projectgebied op de topografische kaart (Geopunt, 2024)	8
Figuur 4: Allesporenplan (© ARCHEBO bv)	8
Figuur 5: Allesporenplan op toekomstplan (© ARCHEBO bv)	9
Figuur 6: Het projectgebied op het Gewestplan. (Geopunt, 2024).	13
Figuur 7: Plan van het gelijkvloers met aanduiding van de te voorziene leidingen. (Opdrachtgever, 2024).	14
Figuur 8: Kelderplan. (Opdrachtgever, 2024).	15
Figuur 9: Synthesepan met projectgebied en keldervolume op de GRB-kaart. (Geopunt, 2024).	15
Figuur 10: Overzichtsfoto's vóór aanvang onderzoek (© ARCHEBO bv)	16
Figuur 11: Werkputtenplan (© ARCHEBO bv)	17
Figuur 12: Percentuele verdeling van de sporen/muurresten (© ARCHEBO bv)	20
Figuur 13: Percentuele verdeling van de vondsten per vondstcategorie (© ARCHEBO bv)	21
Figuur 14: Ruimtelijke spreiding stalen (© ARCHEBO bv)	22
Figuur 15: Het projectgebied op het digitaal hoogtemodel. (Geopunt, 2024).	25
Figuur 16: Het hoogtepfiel W-O doorheen het projectgebied. (Geopunt, 2024).	25
Figuur 17: Het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel. DETAILWEERGAVE. (Geopunt, 2024).	26
Figuur 18: Het projectgebied op de Bodemkaart. (Geopunt, 2024).	26
Figuur 19: Het projectgebied op de GRB-kaart met CAI-locaties. (CAI, 2024).	28
Figuur 20: Diest omstreeks 1570 volgens Jan De Haen. Het Begijnhof is rood omcirkeld. (Diest Online, 2024).	30
Figuur 21: Diest omstreeks 1705 volgens d'Artaignan. Zicht vanaf de Antwerpse Poort. Het Begijnhof is rood omcirkeld. (Diest Online, 2024).	31
Figuur 22: Het projectgebied op de Villaret-kaart uit 1745-48. (Geopunt, 2024).	32
Figuur 23: Het projectgebied op de Ferraris-kaart van 1777. (Geopunt, 2024).	33
Figuur 24: Het projectgebied op de het Primitief Kadaster van Diest ca. 1830-34. (Cartesius, 2024).	34
Figuur 25: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen ca. 1840. (Geopunt, 2024).	35
Figuur 26: Het projectgebied op een kaart van Diest uit 1849-50. (Cartesius, 2024).	36
Figuur 27: Het projectgebied op de Vandermaelenkaart, 1846-54. (Geopunt, 2024).	37
Figuur 28: Het projectgebied op de Popp-kaart van 1842-79. (Geopunt, 2024).	38
Figuur 29: Het projectgebied op een kaart met kadastrale mutaties uit de periode 1842-79. (KBR, 2024).	39
Figuur 30: Situering profielen (© ARCHEBO bv)	41
Figuur 31: Profiel P1; WP1 (© ARCHEBO bv)	42
Figuur 32: Tekening profiel P1; WP1 (© ARCHEBO bv)	42
Figuur 33: Profiel P2; WP2 (© ARCHEBO bv)	42
Figuur 34: Tekening profiel P2; WP2 (© ARCHEBO bv)	43
Figuur 35: Profiel P3; WP4 (© ARCHEBO bv)	43
Figuur 36: Tekening profiel P3; WP4 (© ARCHEBO bv)	43
Figuur 37: Vlakfoto's werkput 1, vlak 2 (linksboven); werkput 2, vlak 2 (rechtsboven); werkput 3, vlak 1 (linksonder) en werkput 4, vlak 2 (rechtsonder) (© ARCHEBO bv)	44
Figuur 38: Allesporenplan (© ARCHEBO bv).	45
Figuur 39: Afvoerbuiss in plastic en aardewerk (© ARCHEBO bv)	46
Figuur 40: Muurresten van een haard tegen de westelijke wand van werkput 1; vlak 2 (© ARCHEBO bv)	47
Figuur 41: Detailfoto's muurresten van een haard; M1 (L) en M2+3 (R) in werkput 1, vlak 1 (© ARCHEBO bv).	47

Figuur 42: Detailfoto's muur M4 (L) en metalen pot (R) in werkput 1, vlak 2 (© ARCHEBO bv).....	47
Figuur 43: Allesporenplan werkput 1 (© ARCHEBO bv)	48
Figuur 44: Haardmuur M15 in vlak 1, t.o.v. de bestaande muren met aanduiding bouwnaad (oranje pijlen) (L) en detailfoto in vlak 2 (R) (© ARCHEBO bv)	48
Figuur 45: Muurresten in Diestiaan ijzerzandsteen M6-8, werkput 2, vlak 2 (© ARCHEBO bv)	49
Figuur 46: Detailfoto's Diestiaan ijzerzandstenen muur M6, boven- en zijaanzicht (© ARCHEBO bv)	49
Figuur 47: Werkput 2, vlak 2 met zicht op muur M9 die nog doorloopt onder de fundering van de huidige binnenmuur (© ARCHEBO bv).....	50
Figuur 48: Detailfoto's Diestiaan ijzerzandstenen muur M9, boven- en zijaanzicht (© ARCHEBO bv)	50
Figuur 49: 'Losse' Diestiaan ijzerzandstenen in het zuiden van de kamer (© ARCHEBO bv)	51
Figuur 50: Allesporenplan werkput 2 (© ARCHEBO bv)	51
Figuur 51: Zicht op de kasseivloer in werkput 3 (© ARCHEBO bv)	52
Figuur 52: Detailfoto van de kasseivloer (L) en de onderkant van de Doornikse kalksteen (R) (© ARCHEBO bv).....	52
Figuur 53: Allesporenplan werkput 3 (© ARCHEBO bv)	53
Figuur 54: Vlakfoto werkput 4, vlak 2 met muurresten M11 en M12 (© ARCHEBO bv).....	54
Figuur 55: Zicht op de opstaande kalkzandsteen (L) en verlaagd gedeelte (R) van muur M11 (© ARCHEBO bv).....	54
Figuur 56: Bovenaanzicht verlaagd gedeelte (L) en gehele muur M11 (R) (© ARCHEBO bv)	54
Figuur 57: Bovenaanzicht muur M12 (© ARCHEBO bv)	55
Figuur 58: Detailfoto's M12 ter hoogte van de uitsparingen (© ARCHEBO bv)	55
Figuur 59: Muur M12 t.o.v. de bestaande muur (L) en het mogelijk vloerniveau(?) (R) (© ARCHEBO bv)	55
Figuur 60: Zijaanzicht muur M12 met aanduiding van restant muur M13 (binnen rode kader) (© ARCHEBO bv).....	56
Figuur 61: Allesporenplan werkput 4 (© ARCHEBO bv)	56
Figuur 62: Afdekking van het vlak met plastic (L) en uitgraving extra sleuf op de binnenkoer (R) (© ARCHEBO bv)	57
Figuur 63: Verdeling per aardewerkgroep van werkput 1 in een taartdiagram (© ARCHEBO bv).....	59
Figuur 64: Bord uit Nimy (© ARCHEBO bv)	59
Figuur 65: Vergelijkbaar merkteken (1851-1890)	60
Figuur 66: Onderbord en twee (thee)kopjes zonder merktekens (© ARCHEBO bv).....	60
Figuur 67: Bodems van (thee)kopjes en een fragment van een bord geproduceerd in Maastricht (© ARCHEBO bv)	61
Figuur 68: Vergelijkbaar merkteken	61
Figuur 69: (Thee)kopje of kommetje met Christusfiguur, Leo XIII en de Sint-Pietersbasiliek (© ARCHEBO bv).....	62
Figuur 70: Kommetje met floraal motief (© ARCHEBO bv)	62
Figuur 71: Waskom en fragment van een assiette napoléon (© ARCHEBO bv).....	62
Figuur 72: Voorbeeld van een assiette napoléon (bron: https://www.interior.co)	63
Figuur 73: Geglazuurd witbakkend en roodbakkend aardewerk (© ARCHEBO bv)	64
Figuur 74: Porseleinen dop van een (bier)fles uit Lodelinsart (© ARCHEBO bv).....	64
Figuur 75: Boven- en onderkant van een deksel van een collectebus(?) (© ARCHEBO bv)	65
Figuur 76: Glas uit werkput 1; V4 (© ARCHEBO bv)	65
Figuur 77: Varkensbot met kap- of haksporen (© ARCHEBO bv).....	66
Figuur 78: Kippenbotjes (L) en mosselschelpen (R) (© ARCHEBO bv).....	66
Figuur 79: Leisten uit werkput 2; V7 (© ARCHEBO bv)	67
Figuur 80: Aardewerk (V8) en glas (V9) uit werkput 2 (© ARCHEBO bv)	68
Figuur 81: Verdeling per aardewerkgroep van werkput 4 in een taartdiagram (© ARCHEBO bv).....	69
Figuur 82: Bodem in Maaslands aardewerk (© ARCHEBO bv)	70
Figuur 83: Vergiet en kamerpot in geglazuurd roodbakkend aardewerk (© ARCHEBO bv)	70

Figuur 84: Tekeningen roodbakkend aardewerk uit werkput 4; V11 (© ARCHEBO bv).....	71
Figuur 85: Fragmenten van borden en een kom in geglaazuurd roodbakkend aardewerk (© ARCHEBO bv)	72
Figuur 86: Witbakkend aardewerk met bruin glanzende ijzerengobe (L) en majolica (R) (© ARCHEBO bv)	72
Figuur 87: Rijlands steengoed uit Raeren (L) en een wandfragment van een bierpul uit Siegburg (R) (© ARCHEBO bv)	73
Figuur 88: Detailfoto's olielampje; boven- en onderkant (© ARCHEBO bv)	73
Figuur 89: Romeins ruwwandig aardewerk (© ARCHEBO bv).....	73
Figuur 90: Dierlijk botmateriaal uit werkput 4, met onderaan een kippenbotje (© ARCHEBO bv)	74
Figuur 91: Metaaldetectievondsten (© ARCHEBO bv)	76
Figuur 92: Kogelhulzen (Md11) en kop (ontsteker) van een obus (Md12),.....	76
Figuur 93: Ruimtelijke spreiding metaaldetectievondsten (© ARCHEBO bv)	77
Figuur 94: Situering van de aangelegde werkputten aan de begijnhofkerk (© All-Archeo)	81
Figuur 95: Fundering in werkput 4 aan de begijnhofkerk (© All-Archeo)	81
Figuur 96: Ijzeranstenen muur van het gebouw uit fase 2 (© Group Monument)	82
Figuur 97: Diest-Bogaardenklooster: Situering van de opgravingszones op een wegenkaart van Diest (© Group Monument)	83
Figuur 98: Diest-Heilige Geeststraat 12: oudere haardwand naast huidige haard in leefruimte (© Studiebureau Archeologie bv).....	84
Figuur 99: Diest-Heilige Geeststraat 12: Muur S12 en recipiënten in gang (links) en recipiënten in keuken (rechts) (© Studiebureau Archeologie bv)	85

8 TABELLENLIJST

Tabel 1: Sporen per type	19
Tabel 2: Vondstmateriaal per categorie	20
Tabel 3: Lijst met stalen van de muurresten	22
Tabel 4: Percentuele verdeling aardewerkgroepen in werkput 1	58
Tabel 5: Percentuele verdeling aardewerkgroepen in werkput 4	69
Tabel 6: Overzicht metaaldetectievondsten	75

9 PLANNENLIJST

DIKR/24/10/21/1 - Digitale aanmaak	7
DIKR/24/10/21/2 - Digitale aanmaak	7
DIKR/24/12/12/3 - Digitale aanmaak	8
DIKR/24/12/10/4 - Digitale aanmaak	8
DIKR/24/12/12/5 - Digitale aanmaak	9
DIKR/24/10/21/6 - Digitale aanmaak.	13
DIKR/24/10/21/7 - Digitale aanmaak.	15
DIBE/24/12/10/8 - Digitale aanmaak	17
DIBE/24/12/12/9 - Digitale aanmaak	22
DIKR/24/10/21/10 - Digitale aanmaak.	25
DIKR/24/10/21/11 - Digitale aanmaak.	26
DIKR/24/10/21/12 - Digitale aanmaak.	26
DIKR/24/10/21/13 - Digitale aanmaak.	28
DIKR/24/10/21/14 - Digitale aanmaak.	32
DIKR/24/10/21/15 - Digitale aanmaak.	33
DIKR/24/10/21/16 - Digitale aanmaak.	34
DIKR/24/10/21/17 - Digitale aanmaak.	35
DIKR/24/10/21/18 - Digitale aanmaak.	36
DIKR/24/10/21/19 - Digitale aanmaak.	37
DIKR/24/10/21/20 - Digitale aanmaak.	38
DIKR/24/10/21/21 - Digitale aanmaak.	39
DIBE/24/12/10/22 - Digitale aanmaak	41
DIBE/24/12/10/23 - Digitale aanmaak	45
DIBE/24/12/10/24 - Digitale aanmaak	48
DIBE/24/12/10/25 - Digitale aanmaak	51
DIBE/24/12/10/26 - Digitale aanmaak	53
DIBE/24/12/10/27 - Digitale aanmaak	56
DIBE/24/12/12/28 - Digitale aanmaak	77

ARCHEOLOGIE

ERFGOED

BOUWHISTORIE

Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4

Allesporenplan

10/12/2024

Projectcode opgraving: 2024I180

Legenda

Projectgebied

Bestaande muren

Kelder

Werkput

Vlak 1

Asbestbuis

Bakstenen muur

Bakstenen putje

Dorpel

Haard

Ijzerzandsteen

Kasseivloer

Leiding

Plastic afvoerbuis

Tegel

WC

Vlak 2

Aardewerk afvoerbuis

Baksteen fundering

Bakstenen muur

Ijzerzandsteen

Ijzerzandsteen fundering

Ijzerzandstenen muur

Kalkfundering vloer?

Kalkzandsteen

Muur

Pot

96°15.000'W 92°30.000'W 88°45.000'W 85°00.000'W

20°00.000'N 16°15.000'N 12°30.000'N 8°45.000'N

0 1,5 3 4,5 6 7,5 m

Engelen Conventstraat

ARCHEOLOGIE
ERFGOED
BOUWHISTORIE

Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4
Ruimtelijke spreiding profielen
10/12/2024

Projectcode opgraving: 2024I180

Legenda

- Projectgebied
- Bestaande muren
- Kelder
- Werkput
- Profiel

Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4
Allesporenplan werkput 1
10/12/2024

Projectcode opgraving: 2024I180

Legenda

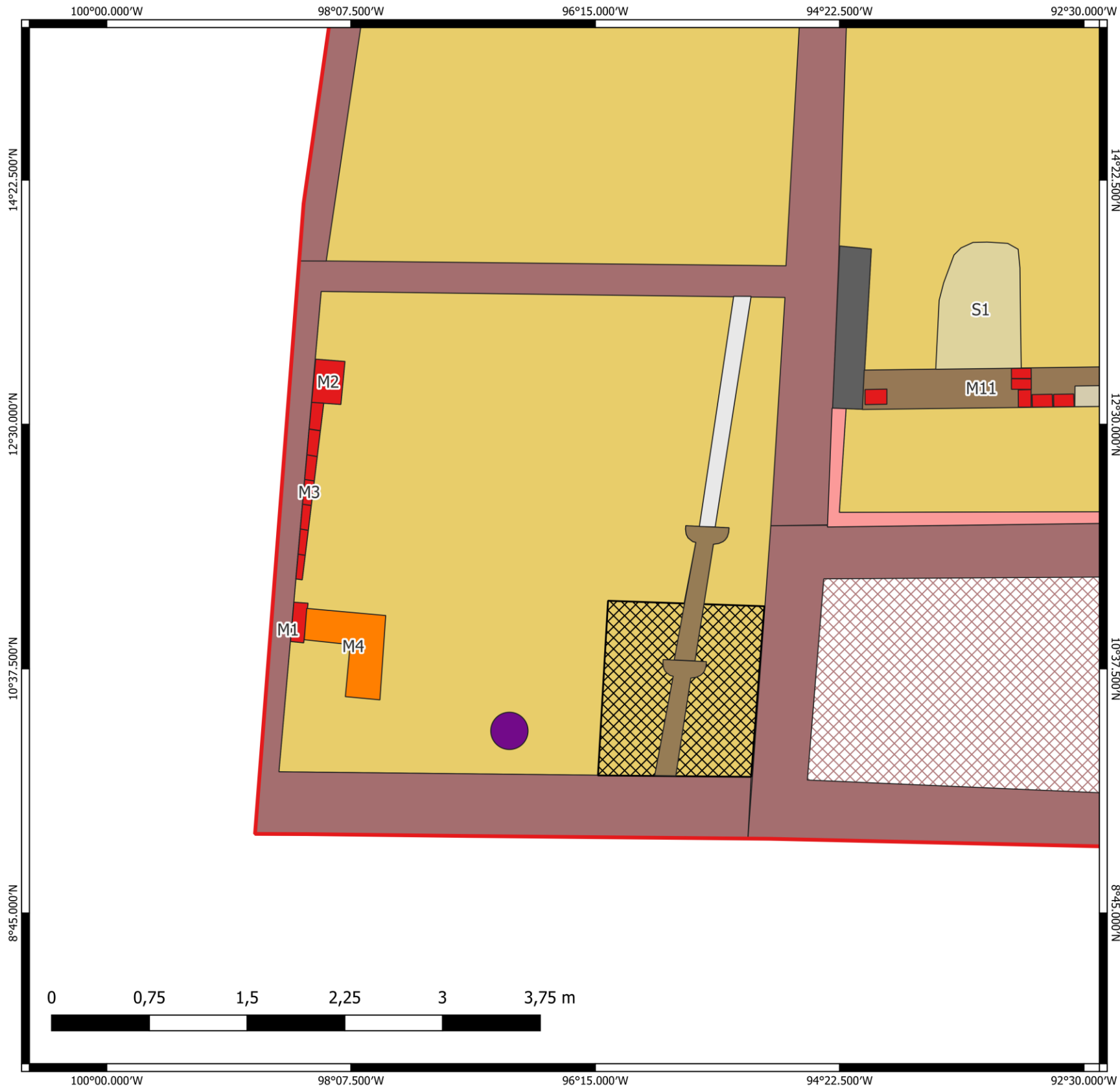
- Projectgebied
- Bestaande muren
- Kelder
- Werkput

Vlak 1

- Bakstenen muur
- Haard
- Plastic afvoerbuis
- WC

Vlak 2

- Aardewerk afvoerbuis
- Baksteen fundering
- Bakstenen muur
- Ijzerzandstenen muur
- Kalkfundering vloer?
- Kalkzandsteen
- Muur
- Pot
- Toegang?

Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4
Allesporenplan werkput 2
10/12/2024

Projectcode opgraving: 2024I180

Legenda

- Projectgebied
- Bestaande muren
- Kelder
- Werkput

Vlak 1

- Bakstenen muur
- Bakstenen putje
- Haard
- Ijzerzandsteen
- Leiding

Vlak 2

- Baksteen fundering
- Bakstenen muur
- Ijzerzandsteen
- Ijzerzandsteen fundering
- Ijzerzandstenen muur
- Toegang?

ARCHEOLOGIE

ERFGOED
BOUWHISTORIE

Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4

Allesporenplan werkput 3

10/12/2024

Projectcode opgraving: 2024I180

Legenda

Projectgebied

Bestaande muren

Werkput

Vlak 1

Asbestbuis

Bakstenen muur

Dorpel

Haard

Kasseivloer

Plastic afvoerbuis

Tegel

Kasseien

Vlak 2

Baksteen fundering

Bakstenen muur

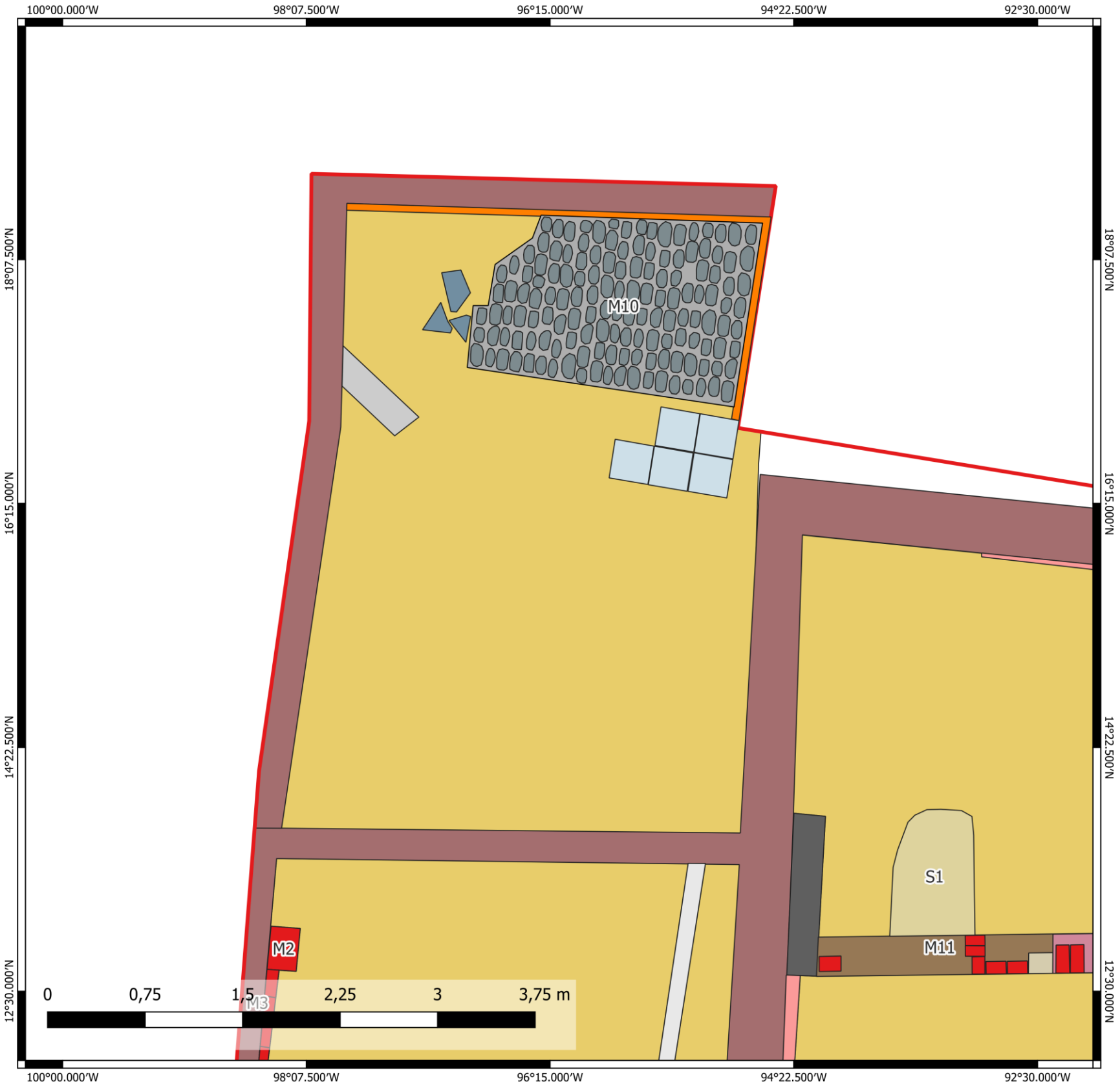
Ijzerzandstenen muur

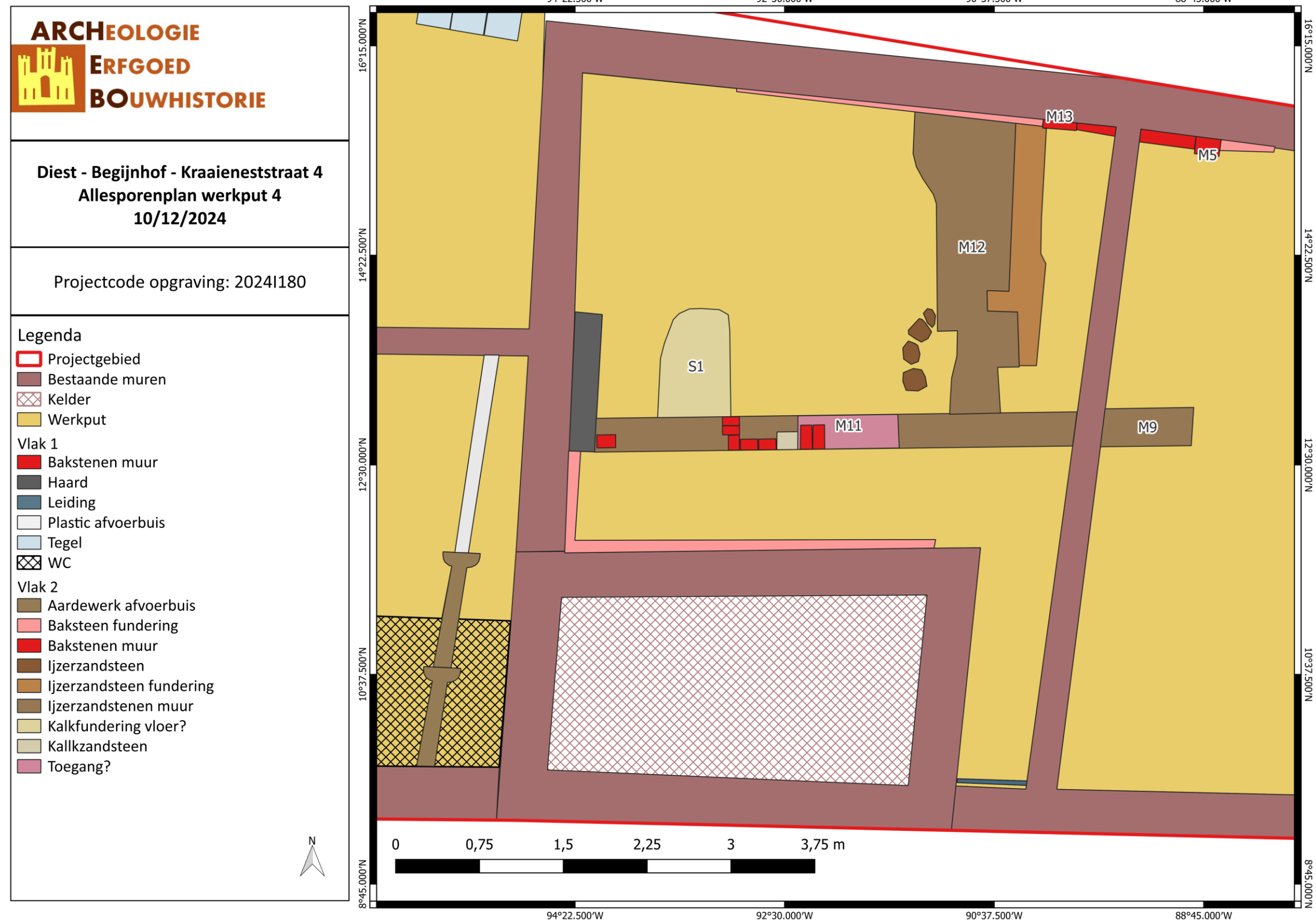
Kalkfundering vloer?

Kalkzandsteen

Toegang?

N

10 BIJLAGEN

10.1 SPORENLIJST

Projectcode: 2024I180																															
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4																															
Spoonr.	Werkput	Vlak	Vak	Vorm	Aard		Kleur		Textuur	Inclusies			Afmetingen (cm)		Aflijning	Coupe		Interpretatie	Spoorassociaties		Spoorrelaties			Datering	Herkenningsnummer(s)				Datum		
					Homogeen	Heterogeen	Hoofdkleur	Bijkleur		Soort	Grootte	Hoeveelheid	Vlak	Diepte		Begin	Einde		Hoort bij	Vervolg van	Jonger dan	Ouder dan	Gelijktijdig met		Foto's	Plannen	Coupetekening	Vondstnrs	Staalnrs		
S1		4	2	ovaal		X	LGr-Wi	Br	zand	kalk	klein	veel	96-60		/ vaag	/	/	vloerniveau?						M11?		F87					2/12/2024

10.2 MURENLIJST

Projectcode: 2024I180																												
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4																												
Muurnr.	Werkput	Vlak	Vak	Materiaal	Afmeting (cm)			Mortel			Afmetingen (cm)			Aantal lagen	Interpretatie	Metselverband	Spoorassociaties		Spoorrelaties			Datering	Herkenningsnummer(s)				Datum	
					Lengte	Breedte	Hoogte	Kleur	Soort	Inclusies	Lengte	Breedte	Diepte				Hoort bij	Is vervolg van	Jonger dan	Ouder dan	Gelijktijdig met		Foto's	Plannen	Profieltekening	Vondstnrs		Staalnrs
M1		1	1&2	baksteen	20	8	4	geel	kalkmortel	kalk	30	10	min 43	min 5	muur haard	/		M2, 3				17e/18e E	F25-26, 31-33					26/11/2024
M2		1	1&2	baksteen	20	8	4	geel	kalkmortel	kalk	33	22	min 43	min 5	muur haard	/		M1, 3				17e/18e E	F27, 29, 32-34					26/11/2024
M3		1	2	baksteen	20	8	4	geel	kalkmortel	kalk	135	max 9	8	1	muur haard	/		M1, 2				17e/18e E	F28-29, 32-34					26/11/2024
M4		1	2	baksteen	20	9,5	4	geel	kalkmortel	kalk	65	60	min 5	min 1	muur	/						17e/18e E?	F30-33				ST1	26/11/2024
M5		2	1&2	baksteen	22	9	5	witgeel	kalkmortel	kalk	22	15	min 43	5	muur haard	/		M13				17e/18e E	F49-52, 63					27/11/2024
M6		2	1&2	ijzerzandsteen	divers	divers	divers	/	/	/	min 156	60	min 15	min 1	muur/fundering	/		M7, 8				15e/16e E	F55-60				ST2	28/11/2024
M7		2	1&2	ijzerzandsteen	divers	divers	divers	/	/	/	min 95	40	ca. 15	1	muur/fundering	/		M6, 8				15e/16e E	F55-75, 61-62					28/11/2024
M8		2	1&2	ijzerzandsteen	divers	divers	divers	/	/	/	35	40	ca. 15	1	muur/fundering	/		M6, 7				15e/16e E	F55-75, 61-62					28/11/2024
M9		2	1&2	ijzerzandsteen	divers	divers	divers	/	/	/	80	35	ca. 15	1	muur/fundering	/			M11			15e/16e E	F67-68					28/11/2024
M10		3	1	kassei/Doornikse kalksteen	divers	divers	divers	/	/	/	210	140	/	1?	kasseivloer	/						17e/18e E?	F76-79				ST3	29/11/2024
M11		4	1&2	ijzerzandsteen/(kalk)zandsteen/baksteen	divers	divers	divers	/	/	/	min 430	35	ca. 20	min 2	muur/fundering	/		M12	M9			15e/16e E	F88-93, 102				ST4	2/12/2024
M12		4	1&2	ijzerzansteen	divers	divers	divers	/	/	/	min 260	max 90	ca. 20	min 2	muur/fundering	/		M11				15e/16e E	F94-102					2/12/2024
M13		4	1&2	baksteen	/	/	/	witgeel	kalkmortel	kalk	30	7	min 43	5	muur haard	/		M5				17e/18e E	/					2/12/2024

10.3 VONDSTENLIJST

Projectcode: 20241180																																
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaleneststraat 4																																
Vondstnr.	Werkput	Vlak	Vak	Spoor	Laag	Kwadrant	Inzamelwijze			Categorie	Datering	Hoeveelheid			Herkenning		Homogeniteit		Baksel	Materiaal	Fragment	Vorm	Type	Beschrijving			Maakwijze	Bakking	Herkomst	Opmerking	Datum	
							Vlak	Coupe	Zeven			Telling	Schatting	Gewicht (g)	Foto's	Tekening	Residueel	Intrusief							Glazuur	Inclusies						Versiering
V1		1	2				X			AW	1849/51-1989	23	1	422	F106, 107-108					Faience		rand/bodem	bord					industrieel		Nimy	ANCe MANUFACTURE IMPERIALE & ROYALE MOUZIN-LECAT&Ce NIMY	26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	6	1	288	F106, 109-110					Faience		rand/bodem	onderbord					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	3	1	147	F106, 111-112					Faience		rand/bodem	kopje/tas					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	5	1	126	F106, 111-112					Faience		rand/bodem	kopje/tas					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	na 1879	3	1	64	F106, 113-115					Faience		rand/bodem	kopje/tas					industrieel		Maastricht	Petrus Regoute & Co Maastricht	26/11/2024
		1	2				X			AW	na 1883	3	2	71	F106, 115					Faience		2x bodem/1x wand	kopje/tas					industrieel		Maastricht	Petrus Regoute & Co Maastricht	26/11/2024
		1	2				X			AW	1863-1955	1		15	F106, 116					Faience		bodem	bord					industrieel		Maastricht	SOCIETE CERAMICUA MAASTRICHT	26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	17	6	251	F106					Faience		rand/bodem	bord					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	4	1	157	F106					Faience		bodem	bord/kom					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	4	2	38	F106					Faience		rand/wand	kopje/tas					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	2	1	101	F106					Faience		wand	kom					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	95		1397	F106					Faience		rand/wand/bodem/oor	servies allerlei					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	1878-1903	2	1	82	F106, 117-118					Faience		rand/bodem	kopje/kommetje				rood figuratief	industrieel			LEON XIII; [...]ME DE ST PIERRE	26/11/2024
		1	2				X			AW	1880-1918	8		110	F106, 119-120					Faience		rand/bodem	kommetje					industrieel			JARDINIERE U&C SARREGUEMINES	26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	9	1	142	F126					Faience		3x rand/6x wand	waskom					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	3	1	12	F128					Faience		wand						industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	1		18	F128					Faience		bodem	bord					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	1		15	F128					Faience		rand	bord					industrieel			ijzerconcretie	26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	1		17	F128					Faience		rand	bord					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	19e-20e E	1		28	F128					Faience		bodem	bord					industrieel			"MOUZIN LE[CAT]"	26/11/2024
		1	2				X			AW	1530-1625	2	1	13	F128					Majolica		wand				groene glazuur buitenzijde		blauw figuratief	gedraaid	oxiderend		26/11/2024
		1	2				X			AW	1530-1625	1		27	F128					Majolica		rand	bord					blauw figuratief	gedraaid	oxiderend		26/11/2024
		1	2				X			AW	1530-1625	1		8	F128					Majolica		rand	kom					blauw figuratief	gedraaid	oxiderend		26/11/2024
		1	2				X			AW	1530-1625	1		10	F127					Majolica		rand						blauw figuratief	gedraaid	oxiderend		26/11/2024
		1	2				X			AW	1530-1625	1		25	F127					Majolica		bodem						blauw figuratief	gedraaid	oxiderend		26/11/2024
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	4	2	116	F122					WIT		2x rand/2x wand				geel/groen loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	4		50	F122					WIT		1x rand/2x wand/1x bodem				groen loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		22	F122					WIT		rand				geel/bruin loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		61	F123					WIT		rand+oor				ijzerengobe		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	4	2	435	F125					ROOD		2x rand/1x oor/1x wand	pot			groen/oranje loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	3	1	77	F125					ROOD		3x wand+oor				bruin loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		58	F125					ROOD		rand				oranje-bruin loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		50	F125					ROOD		rand						gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		21	F125					ROOD		rand				oranje-bruin loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		77	F125					ROOD		bodem		geknepen standring				gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		40	F125					ROOD		oor				oranje loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		10	F125					ROOD		bodem	miniaturpotje			oranje loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		30	F125					ROOD		wand				oranje loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	2	1	13	F125					ROOD		wand				geel-groen/bruin loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		12	F125					ROOD		wand				geel/bruin loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	2	1	12	F125					ROOD		rand				geel-oranje loodglazuur		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		13	F125					ROOD		wand				ijzerengobe		gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	2		11	F125					ROOD		wand						gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		53	F125					ROOD		bodem	bloempot					gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		112	F124					SG		rand+oor	kruik					gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		62	F124					SG		rand						gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	Nieuwe Tijd	1		82	F124					SG		wand						gedraaid	oxiderend		26/11/2024	
		1	2				X			AW	20e E	23		95	F106					porselein		rand/wand/bodem	servies allerlei					industrieel				26/11/2024
		1	2				X			AW	20e E	1		15	F129					porselein		dop		flesdop				industrieel			"FABRICANTS LODELINSART"	26/11/2024
V2		1	2				X			BK	Nieuwe Tijd	2		126	F130																	26/11/2024
V3		1	2				X			MT		2		8	F131							teg										26/11/2024
		1	2				X																									

10.4 LIJST METAALDETECTIE

Projectcode: 2024I180														
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4														
Vondstnummer	Werkput	Vlak	Spoor	Aardkundige eenheid	Materiaal	Beschrijving	Hoeveelheid			XYZ-coördinaten	Datering	Herkenningsnummer		Opmerking
							Telling	Schatting	Gewicht (g)			Foto's	Tekening	
Md1	1	2			koperlegering	munt	1		3	X: 198622,631 Y: 186491,482	post-middeleeuwen	F170-171		
Md2	1	2			koperlegering	siergesp	1		2	X: 198622,926 Y: 186491,052	post-middeleeuwen	F172		
Md3	1	2			koperlegering	fragment paternoster	1		2	X: 198623,231 Y: 186491,638	post-middeleeuwen	F173-174		
Md4	2	1			koperlegering	?	1		7	X: 198631,518 Y: 186493,625	post-middeleeuwen	F175-176		
Md5	2	1			koperlegering	munt (oord)	1		3	X: 198632,007 Y: 186491,264	17e/18e E	F177-178		
Md6	2	2			lood	prop	1		5	X: 198632,312 Y: 186490,649	post-middeleeuwen	F179		
Md7	2	2			koperlegering	profielgesp met ijzeren angel	1		3	X: 198632,642 Y: 186492,593	post-middeleeuwen	F180		
Md8	2	2			koperlegering/ijzer	mesheft	1		19	X: 198633,205 Y: 186492,296	post-middeleeuwen	F181-182		
Md9	2	2			lood	bol (musketkogel)	1		15	X: 198631,478 Y: 186491,211	ca. 1550-1800(?)	F183		
Md10	3	1			lood	accijns- of kwaliteitlood	1		48	X: 198623,236 Y: 186498,090	post-middeleeuwen	F184-185		[1]555[17] [2]720
Md11	3	1			koperlegering	9 kogelhulzen (Belgisch)	9		/	X: 198622,079 Y: 186495,590	WOI	F186		
Md12	3	1			koperlegering	kop obus (ontsteker)	1		/	X: 198622,297 Y: 186495,352	WOI	F186-187		
Md13	4	2			lood	accijns- of kwaliteitlood?	1		4	X: 1986262,445 Y: 18695,563	post-middeleeuwen	F188		
Md14	4	2			koperlegering/ijzer	mesheft	1		11	X: 198628,330 Y: 186493,156	post-middeleeuwen	F189-190		
Md15	4	2			koperlegering	plaatje met herstellingen (gelapte koperpot)	1		34	X: 198629,666 Y: 186491,476	post-middeleeuwen	F191-192		
Md16	4	2			koperlegering	plaatje	1		2	X: 198629,534 Y: 186491,224	post-middeleeuwen	F193		

10.5 STALENLIJST

Projectcode: 2024I180																											
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4																											
Staalnummer	Werkput	Vlak	Vak	Spoor	Vulling/Laag	Kwadrant	Context	Coupe	Profiel	XYZ-coördinaten	Herkenningsnummer					Inzamelwijze	Maaswijdte	Doel						Volume	Genomen handelingen	Uitgevoerde analyse	
											Foto's	Plannen	Coupetekening	Profieltekening	Vondsttekening			Microscopische studie	Macroscopische studie	Datering	Aardkundige analyse	Studie vondsten	Studie micromorfologie				
ST1	1	2		M4			Structuur muur					Foto's F194	Plannen	Coupetekening	Profieltekening	Vondsttekening			Microscopische studie	Macroscopische studie	Datering	Aardkundige analyse	Studie vondsten X	Studie micromorfologie	1 BS		
ST2	2	2		M6			muur					F195										X		1 NS			
ST3	3	1		M10			muur					F196										X		2 NS			
ST4	4	2		M11			muur					F197										X		1 NS			

10.6 TEKENINGENLIJST

Projectcode: 2024I180													
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4													
Herkennin	Werkput	Vlak	Vak	Sector	Type				Onderwerp	Schaal	Vervaardiging		Datum
					Coupe	Profiel	Vondst	Aanzicht			Analoog	Digitaal	
T1	1	2				X			P1	1:20	X	X	27/11/2024
T2	2	2				X			P2	1:20	X	X	28/11/2024
T3	4	2				X			P3	1:20	X	X	2/12/2024
T4	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T5	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T6	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T7	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T8	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T9	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T10	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T11	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T12	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T13	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T14	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T15	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T16	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T17	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T18	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T19	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T20	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T21	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T22	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T23	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T24	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T25	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T26	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T27	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T28	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T29	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T30	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T31	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025
T32	4	2					X		V11	1:1	X	X	28/01/2025

10.7 FOTOLIJST

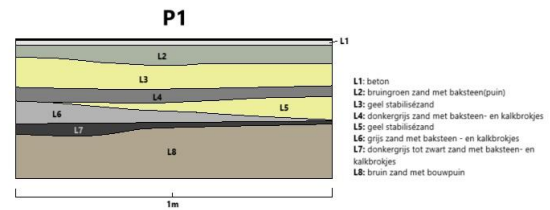
Projectcode: 2024I180															
Lijstonderwerp: Diest - Begijnhof - Kraaieneststraat 4															
Fotonummer	Werkput	Vlak	Vak	Onderwerp	Type foto								Vervaardiging		Datum
					Overzicht	Vlak	Spoor	Coupe	Profiel	Vondst	Detail	Ander	Analoog	Digitaal	
F1					X									X	26/11/2024
F2	1			WP1	X									X	26/11/2024
F3	2			WP2	X									X	26/11/2024
F4	2			WP2	X									X	26/11/2024
F5	2			WP2	X									X	26/11/2024
F6	2			WP2	X									X	26/11/2024
F7	2			WP2	X									X	26/11/2024
F8	2			WP2	X									X	26/11/2024
F9	2			WP2	X									X	26/11/2024
F10	2			WP2	X									X	26/11/2024
F11	2			WP2	X									X	26/11/2024
F12	3			WP3	X									X	26/11/2024
F13	3			WP3	X									X	26/11/2024
F14	4			WP4	X									X	26/11/2024
F15	4			WP4	X									X	26/11/2024
F16	4			WP4	X									X	26/11/2024
F17	4			WP4	X									X	26/11/2024
F18	4			WP4	X									X	26/11/2024
F19				Kelder	X									X	26/11/2024
F20				Kelder	X									X	26/11/2024
F21	1	1		WP1		X								X	26/11/2024
F22	1	1		WP1		X								X	26/11/2024
F23	1	1		WP1		X								X	26/11/2024
F24	1	1		WP1		X								X	26/11/2024
F25	1	1		M1-3			X							X	26/11/2024
F26	1	1		M1			X							X	26/11/2024
F27	1	1		M2			X							X	26/11/2024
F28	1	1		M3			X							X	26/11/2024
F29	1	1		M2&3			X							X	26/11/2024
F30	1	2		M4			X							X	26/11/2024
F31	1	2		M1&4			X							X	26/11/2024
F32	1	2		M1-4			X							X	26/11/2024
F33	1	2		M1, 3 & 4			X							X	26/11/2024
F34	1	2		M2&3			X							X	26/11/2024
F35	1	2		P1					X					X	26/11/2024
F36	1	2		WP1								X		X	26/11/2024
F37	1	2		WP1								X		X	26/11/2024
F38	1	2		P1a					X					X	27/11/2024
F39	1	2		Pot						X				X	27/11/2024
F40	1	2		Pot						X				X	27/11/2024
F41	1	2		WP1		X								X	27/11/2024
F42	1	2		WP1		X								X	27/11/2024
F43	1	2		WP1		X								X	27/11/2024
F44	1	2		WP1								X		X	2/12/2024
F45	2			WP2		X								X	27/11/2024
F46	2			WP2		X								X	27/11/2024
F47	2			WP2		X								X	27/11/2024
F48	2	1		WP2		X								X	27/11/2024
F49	2	1		M5			X							X	27/11/2024
F50	2	1		M5			X							X	27/11/2024
F51	2	1		M5			X							X	27/11/2024
F52	2	1		M5			X							X	27/11/2024
F53	2	2		P2					X					X	28/11/2024
F54	2	2		P2a					X					X	28/11/2024
F55	2	2		M6-8			X							X	28/11/2024
F56	2	2		M6-8			X							X	28/11/2024
F57	2	2		M6-8			X							X	28/11/2024
F58	2	2		M6			X							X	28/11/2024
F59	2	2		M6			X							X	28/11/2024
F60	2	2		M6			X							X	28/11/2024
F61	2	2		M7&8			X							X	28/11/2024
F62	2	2		M7&8			X							X	28/11/2024
F63	2	2		M5			X							X	28/11/2024
F64	2	1		WP2						X				X	28/11/2024
F65	2	1		WP2						X				X	28/11/2024
F66	2	1		WP2						X				X	28/11/2024
F67	2	2		M9			X							X	28/11/2024
F68	2	2		M9			X							X	28/11/2024
F69	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F70	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F71	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F72	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F73	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F74	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F75	2	2		WP2		X								X	28/11/2024
F76	3	1		M10			X							X	29/11/2024
F77	3	1		M10			X							X	29/11/2024
F78	3	1		M10			X				X			X	29/11/2024
F79	3	1		M10			X							X	29/11/2024
F80	3	1		WP3		X								X	29/11/2024
F81	3	1		WP3		X								X	29/11/2024

F82	3	1	WP3								X		X	4/12/2024
F83	4	2	P3					X					X	2/12/2024
F84	4	2	WP4		X								X	2/12/2024
F85	4	2	WP4		X								X	2/12/2024
F86	4	2	WP4		X								X	2/12/2024
F87	4	2	vloer?			X							X	2/12/2024
F88	4	2	M11			X							X	2/12/2024
F89	4	2	M11			X							X	2/12/2024
F90	4	2	M11			X							X	2/12/2024
F91	4	2	M11			X							X	2/12/2024
F92	4	2	M11			X							X	2/12/2024
F93	4	2	M11			X							X	2/12/2024
F94	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F95	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F96	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F97	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F98	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F99	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F100	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F101	4	2	M12			X							X	2/12/2024
F102	4	2	M11&12			X							X	2/12/2024
F103	4	2	WP4		X								X	2/12/2024
F104	4	2	WP4		X								X	2/12/2024
F105	2	1	WP5							X			X	4/12/2024
F106	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F107	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F108	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F109	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F110	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F111	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F112	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F113	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F114	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F115	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F116	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F117	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F118	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F119	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F120	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F121	1	2	V1						X				X	23/12/2024
F122	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F123	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F124	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F125	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F126	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F127	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F128	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F129	1	2	V1						X				X	13/12/2024
F130	1	2	V2						X				X	13/12/2024
F131	1	2	V3						X				X	13/12/2024
F132	1	2	V3						X				X	13/12/2024
F133	1	2	V3						X				X	13/12/2024
F134	1	2	V4						X				X	13/12/2024
F135	1	2	V4						X				X	13/12/2024
F136	1	2	V4						X				X	13/12/2024
F137	1	2	V5						X				X	13/12/2024
F138	1	2	V5						X				X	13/12/2024
F139	1	2	V5						X				X	13/12/2024
F140	1	2	V5						X				X	13/12/2024
F141	1	2	V5						X				X	13/12/2024
F142	1	2	V5						X				X	13/12/2024
F143	1	2	V6						X				X	13/12/2024
F144	2	1	V7						X				X	13/12/2024
F145	2	1	V7						X				X	13/12/2024
F146	2	2	V8						X				X	13/12/2024
F147	2	2	V9						X				X	13/12/2024
F148	2	2	V10						X				X	13/12/2024
F149	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F150	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F151	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F152	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F153	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F154	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F155	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F156	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F157	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F158	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F159	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F160	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F161	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F162	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F163	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F164	4	2	V11						X				X	13/12/2024
F165	4	2	V12						X				X	13/12/2024
F166	4	2	V13						X				X	13/12/2024
F167	4	2	V14						X				X	13/12/2024

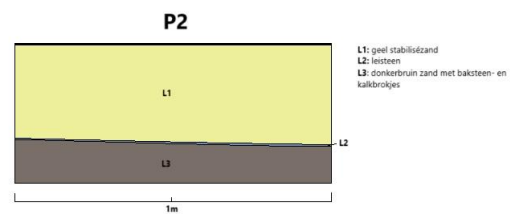
F168	4	2	V14						X				X	13/12/2024
F169	4	2	V14						X				X	13/12/2024
F170	1	2	Md1						X				X	11/12/2024
F171	1	2	Md1						X				X	11/12/2024
F172	1	2	Md2						X				X	11/12/2024
F173	1	2	Md3						X				X	11/12/2024
F174	1	2	Md3						X				X	11/12/2024
F175	2	1	Md4						X				X	11/12/2024
F176	2	1	Md4						X				X	11/12/2024
F177	2	1	Md5						X				X	11/12/2024
F178	2	1	Md5						X				X	11/12/2024
F179	2	2	Md6						X				X	11/12/2024
F180	2	2	Md7						X				X	11/12/2024
F181	2	2	Md8						X				X	11/12/2024
F182	2	2	Md8						X				X	11/12/2024
F183	2	2	Md9						X				X	11/12/2024
F184	3	1	Md10						X				X	11/12/2024
F185	3	1	Md10						X				X	11/12/2024
F186	3	1	Md11&12						X				X	29/11/2024
F187	3	1	Md12						X				X	4/12/2024
F188	4	2	Md13						X				X	11/12/2024
F189	4	2	Md14						X				X	11/12/2024
F190	4	2	Md14						X				X	11/12/2024
F191	4	2	Md15						X				X	11/12/2024
F192	4	2	Md15						X				X	11/12/2024
F193	4	2	Md16						X				X	11/12/2024
F194	1	2	ST1								X		X	11/12/2024
F195	2	2	ST2								X		X	11/12/2024
F196	3	1	ST3								X		X	11/12/2024
F197	4	2	ST4								X		X	11/12/2024

10.8 REFERENTIEPROFIELEN

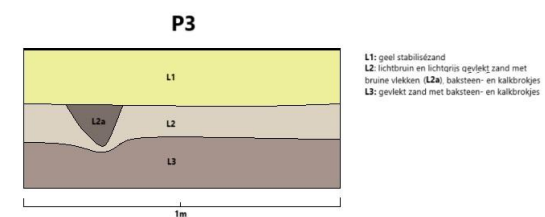
Profiel P1

Profiel P2

Profiel P3

10.9 CONSERVATIERAPPORT

Niet van toepassing

10.10 SKELETFORMULIEREN

Niet van toepassing

10.11 RESULTATEN AARDKUNDIGE EN NATUURWETENSCHAPPELIJKE ANALYSES

Niet van toepassing